

Aranyossy Ágoston Református Óvoda Általános Iskola és Szakiskola

Pedagógiai Program OM azonosító: 203025

Aranyossy Ágoston
(1897-1973)

Készítette: Aranyossy Ágoston Református Óvoda, Általános Iskola, mint intézmény részéről:	Jóváhagyta: A Hódmezővásárhely-Ótemplomi Református Egyházközség, mint fenntartó részéről:
Kissné Hatvani Erika megbízott intézményvezető	Bán Csaba lelkész

Hódmezővásárhely, 2015. június 24.

Módosította: Aranyossy Ágoston Református Óvoda, Általános Iskola és Szakiskola, mint intézmény részéről:	Jóváhagyta: A Hódmezővásárhely-Ótemplomi Református Egyházközség, mint fenntartó részéről:
Csordás-Makó Ildikó igazgató	Bán Csaba lelkész

Hódmezővásárhely, 2017. június 24.

Felülvizsgálat:

Hódmezővásárhely, 2023. március 03

Hódmezővásárhely, 2025. augusztus 29

3.7. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzése, értékelése, az értékelés módja. A magatartás és szorgalom minősítésének elvei.....	111
3.8. A tanulók fizikai állapotának mérése	118
3.9. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek.....	119
4. ÁLTALÁNOS ELJÁRÁSREND A PEDAGÓGIAI PROGRAMMAL KAPCSOLATBAN	125
4.1. A pedagógiai program elfogadása és nyilvánosságra hozása	125
4.2. Nyilvánosság színterei	125
5. MELLÉKLETEK	127

BEVEZETŐ

1.1. Az intézmény rövid története

Pedagógiai programunkat olvasva, Ön betekintést nyer egy olyan intézményegység életébe, mely 1948-ban nyitotta meg kapuját a gyógypedagógiai oktatás számára.

A vármegyei tanfelügyelő úr - Dr. Sörös Jenő - az 1947. nov. 3-án kelt jegyzőkönyv tanúsága szerint megbízást adott Aranyossy Ágoston állami tanítónak, hogy "Hódmezővásárhelyen gyógypedagógiai iskolát szervezzen. Ennek keretében gondoskodjék tantermekről, bútorzatról, tanszerekről és nevelőtestületről."

1948. aug. 30-án a Zsenaty Dezső központi szolgálatra berendelt gyógypedagógiai igazgató által tartott értekezleten született meg az a határozat, mely szerint Hódmezővásárhelyen a Nagy Sándor utcai államosított volt Református Leányiskola épületét, melyben három tanterem van, átengedi a Gyógypedagógiai Iskola részére. Az iskolát Dr. Kovács Ferenc és Küry Terézia alapította. Az iskola tevékenysége, jellege csak jóval később körvonalazódott ki pontosan. 1970-től országosan átszerveződtek a gyógypedagógia iskolák, így városunkban is. A tanulók képesség szerinti beiskolázásával már csak az enyhe fokban fogyatékos gyermekeket fogadta, s fogadja a mai napig is. Egyidejűleg a neve Nagy Sándor utcai Kisegítő Iskolára változott. 1986. szeptember óta ismételtelen megváltozott névvel, de ugyanazzal a tartalommal látja el tevékenységét - a Nagy Sándor utcai Általános Iskola néven. Feladatai közé tartozott szinte a kezdetektől a város iskoláiban, óvodáiban folytatott beszédhiba javítás is. A 80-as évek elején jött létre a Városi Központi Logopédia, amely 1997 augusztusáig tartozott az iskolához. Aranyossy Ágoston gyógypedagógus igazgató nevét 2004-ben vette fel az intézmény. Ettől kezdve minden évben március hónapban rendezvénysorozattal tisztelgünk névadónk előtt. 2007-ben Hódmezővásárhely MJV. átalakította a közoktatási rendszerét. 2007. július 1-jén döntött egy új, többcélú intézmény létrehozásáról. Az elnevezés: Hódmezővásárhely MJVÖ Aranyossy Ágoston Általános Iskola, EGYMI és Nevelési Tanácsadó. Megtörtént az új székhelyre, a Szék u. 5. szám alá történő beköltözés. Az intézmény tevékenységi köre bővült 2008-ban, nem csak az ellátottak sokszínűségével, de a beiskolázási körzethatárok tágításával, és az óvodai ellátás biztosításával is.

2011-ben újabb intézményi átszervezés történt, az Aranyossy Ágoston Óvoda, Általános Iskola, a Szeged-Csanádi Egyházmegye fenntartásába került, és egyházi intézmény lett.

2012. szeptember 1-jén újabb fenntartó váltás volt. Az ellátottak változatlan összetételben: 2 óvodai csoport, 1-8. évfolyamig iskolai osztályok, a CSOMIK fenntartásába kerültek, a Kozmutza Flóra Általános Iskola, Szakiskola tagintézményeként, majd 2014. április 1-én újabb fenntartóváltással a KLIK Hódmezővásárhelyi Tankerület lett a tagintézmény irányítója. Az intézményben 2015. szeptembere ismét változást hozott. Az intézmény új fenntartója Hódmezővásárhely - Ó-templomi Református Egyházközség. Az elmúlt évek bővelkedtek változásokban, egymást követték a fenntartóváltások. Az eltelt közel 70 év harcait, változásait, örömeit megélő gyógypedagógusok és az őket irányító igazgatók szakmaszeretete, becsületes munkája alapozta meg napjaink történetét. Jelen pedagógiai programunk megmutatja régi és az új keresztyéni nevelésfilozófiánkat, hitünket a munkában, a gyermekekben, és elkötelezettségünket a szakma iránt.

1.2. Az Intézmény működésének törvényi alapja: Alapító okiratban rögzített alapadatok

a) Alapító

- 1) neve: Hódmezővásárhely Városi Tanácsa (Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata)
- 2) székhelye: 6800 Hódmezővásárhely Kossuth tér 1.
- 3) **Fenntartó** neve: Hódmezővásárhely - Ótemplomi Református Egyházközség
- 4) székhelye: 6800 Hódmezővásárhely, Zrínyi u. 5.

b) **Alapítás éve:** 1948.

c) Intézmény

- 1) hivatalos neve: Aranyossy Ágoston Református Óvoda, Általános Iskola és Szakiskola
- 2) rövidített név: Aranyossy Ref. Óvoda, Ált. Isk. és Szakisk.
- 3) OM azonosítója: 203025

d) Intézmény típusa:

Összetett iskola

Gyógypedagógiai, konduktív óvodai nevelés

Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény

Szakiskola

e) Intézmény feladatellátási helye(i)

- 1) **Székhelye:** 6800 Hódmezővásárhely, Szék utca 5.
- 2) **Telephelye:** 6800 Hódmezővásárhely, Szék utca 1.
- 3) **Telephelye:** 6800 Hódmezővásárhely, Klauzál utca 1-3
- 4) **Telephelye:** 6636 Mártély, Fő utca 47

f) Feladatellátási helyein ellátott köznevelési feladatok, az oktatás munkarendje:

1. Székhelyén ellátott köznevelési alapeladatai:

- nappali rendszerű oktatás:

a) általános iskolai nevelés-oktatás

b) a többi gyermekkel tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók iskolai nevelés-oktatása,

c) azoknak a sajátos nevelési igényű gyermekeknek, tanulóknak az iskolai nevelés-oktatása, akik az e célra létrehozott gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézményben, iskolai osztályban, eredményesebben foglalkoztathatóak.

Az alapeladatok keretében ellátott sajátos nevelési igényű gyermekek és tanulók fogyatékoság-típusának meghatározása.

Általános iskola:

Sajátos nevelési igényű tanuló gyógypedagógiai nevelése-oktatása (mozgásszervi fogyatékos, beszéd fogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdők, értelmi fogyatékos – enyhe értelmi fogyatékos; értelmi fogyatékos – középsúlyos értelmi fogyatékos)

2. Telephelyen ellátott köznevelési alapeladatok:

- a. általános iskolai nevelés-oktatás
- b. a többi gyermekkel tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, iskolai nevelés-oktatása,
- c. azoknak a sajátos nevelési igényű gyermekeknek, tanulóknak az iskola nevelése-oktatása, akik az e célra létrehozott gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, eredményesebben foglalkoztathatóak.

3. Telephelyen ellátott köznevelési alapeladatok:

- a, nappali rendszerű oktatás
- b, szakiskolai nevelés, oktatás szakiskola 9-10. évfolyam oktatása, - sajátos nevelési igényű szakiskolai tanulók integrált ellátása:
 - o enyhe értelmi vagy beszéd fogyatékos
 - o autizmussal élő
 - o egyéb pszichés (súlyos tanulási-, figyelem, vagy magatartászavarral küzd) fejlődészavarral küzd.

4. Telephelyen ellátott köznevelési alapeladatok:

Óvodai nevelés:

Sajátos nevelési igényű gyermekek gyógypedagógiai nevelése ((mozgásszervi fogyatékos, beszéd fogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdők, értelmi fogyatékos – enyhe értelmi fogyatékos; értelmi fogyatékos – középsúlyos értelmi fogyatékos)

- a. a többi gyermekkel tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók óvodai nevelése
- b. azoknak a sajátos nevelési igényű gyermekeknek, tanulóknak az óvodai nevelés, akik az e célra létrehozott gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézményben, óvodai csoportban, eredményesebben foglalkoztathatóak.

g) Feladatellátási helyein felvehető létszámok:

Az intézménybe felvehető maximális létszám: 320 fő

- Óvoda: 60 fő
- Általános Iskola: 220 fő
- Szakiskola: 40 fő

1. Székhelyen felvehető létszámok:

- Általános Iskola: 200 fő

2. Telephelyen felvehető létszám:

- Általános Iskola: 20 fő

3. Telephelyen felvehető létszám:

- Szakiskola: 40 fő

4. Telephelyen felvehető létszám:

- Óvoda: 60 fő

h) Az évfolyamok száma iskolatípusonként:

1. Általános iskola: 8 évfolyam
2. Szakiskola: 3 évfolyam

i.) Szakképzés Telephelyen

Szakmacsoport	Ágazat	Szakképesítés megnevezése	Azonosító száma (FEOR)	Munkarend	Létszám
A "Gyermek- és ifjúsági felügyelő" szakma részsakmája	Szociális	Háztartásvezető	3319	nappali (1+2)	10
Kertésztechnikus szakma részsakmája	Mezőgazdaság és erdészet	Parkgondozó	6115	nappali (1+2)	10

j, A feladatellátást szolgáló vagyon:

1. Ingatlan:

a) Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzatának kizárólagos tulajdonát képezi az intézmény székhelyéül szolgáló Hódmezővásárhely belterület 4517 hrsz. alatt nyilvántartott, a valóságban Hódmezővásárhely, Szék utca 5. sz. alatti ingatlan.

b) Hódmezővásárhely – Ótemplomi Református Egyházközség kizárólagos tulajdonát képezi az intézmény telephelyéül szolgáló Hódmezővásárhely belterület 4516 hrsz. alatt nyilvántartott, a valóságban Hódmezővásárhely Szék utca 1. szám alatti ingatlan.

c) Szathmáry kollégium-1/2, 1/2 arányban a Hódmezővásárhely-Ótemplomi Református Egyházközség, és Hódmezővásárhely-Susáni Református Egyházközség tulajdonát képezi

d) Mártély Községi Önkormányzat kizárólagos tulajdonát képezi az intézmény az intézmény telephelyéül szolgáló Mártély 313/1 hrsz. alatt nyilvántartott, a valóságában Mártély, Fő utca 47

2. Ingóság:

A feladatellátásához rendelkezésre állnak az Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata leltára szerint nyilvántartott tárgyi eszközök.

A működtetéshez szükséges eszközöket és felszereléseket az intézmény mindenkor leltára tartalmazza.

i) A vagyon feletti rendelkezési jog:

1. *A székhely ingatlant a tulajdonos ingyenesen 10 évre az alapító okiratban meghatározott feladatok ellátására a fenntartó rendelkezésére bocsátja. Az egyházközség határozatlan időre átadja a telephelyül szolgáló ingatlant.*
2. *A 1. telephely ingatlant a tulajdonos az Aranyossy Ágoston Reformtus Óvoda és Általános Iskola fenntartója, oktatási céllal az iskola részére határozatlan időre-használatra átadja.*
3. *A 2. telephely ingatlant: (Szathmáry Kollégium) a fenti ingatlant a tulajdonosok az alapító okiratban meghatározott oktatási célra ingyenesen, határozatlan időre telephelyül átadja.*
4. *A 4. telephelyet a tulajdonos ingyenesen 5 évre, de legkésőbb 2029. augusztus 31. napjáig ingyenesen átadja az alapító okiratban meghatározott feladatok ellátására a fenntartó rendelkezésére bocsátja.*
5. *Ingóság (székhely): A tulajdonos ingyenesen 10 évre az alapító okiratban meghatározott feladatok ellátására a fenntartó rendelkezésére bocsátja.*
6. *Ingóság 1-4 (telephelyek): A tulajdonos ingyenesen rendelkezésre bocsátja a meghatározott feladatok ellátására.*

A hatályos állami és egyházi jogszabályok alapján a tulajdonost, illetve a fenntartót illeti meg a vagyon feletti rendelkezési jog.

j) A gazdálkodással összefüggő jogosítványok:

Önálló adószámmal, pénzügyi számlaszámmal és a fenntartó által jóváhagyott önálló költségvetéssel rendelkezik. A gazdálkodással összefüggő jogosítványokat az intézmény igazgatója gyakorolja. Az intézmény vállalkozói tevékenységet a fenntartó engedélyével folytathat abban az esetben, ha alaptevékenységeit nem zavarja. Az intézmény számára a fenntartó központi igazgatási tevékenységként ellátja a számviteli, bér- és munkaügyi,

üzemeltetési és fejlesztési feladatokat. A központi igazgatás költségeit a fenntartó által fenntartott köznevelési és gyógypedagógiai intézmények arányosan viselik.

- k) **Törvényességi ellenőrző szerv:** *Csongrád Csanád Vármegyei Kormányhivatal*
(6722 Szeged, Rákóczi tér 1.)
- l) **Egyházi felügyeleti szerv:** Tiszántúli Református Egyházkerület Tanügyi Hivatala
(4026 Debrecen, Kálvin tér 17.)
- m) **A vezetők és alkalmazottak kinevezési rendje:** A Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye (többször módosított 1995. évi I. törvény) szabályozza.
- n) **Az intézmény adószáma:** **18649985-2-06**
- o) **Az intézmény bankszámlaszáma:** **11735067-20061007**

p) Az alapító okirat hatálya:

Jelen alapító okirat 2023.01.31. napján kelt alapító okirat helyébe lép.

q) **A fenntartói határozat száma:**

.../2024.(05.30.) számú közös fenntartói igazgatótanácsi és .../2024.(05.30.) presbiteri határozattal jóváhagyva.

Az alapító okiratban nem szabályozott kérdésekben a köznevelésről szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. tv, a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény és a végrehajtásukra vonatkozó rendeletek, valamint a Magyarországi Református Egyház köznevelési törvénye (többször módosított 1995. évi I. törvény) rendelkezései az irányadók.

Hódmezővásárhely, 2024. május 30.

Bán Csaba
lelkipásztor

Elek András
főgondnok

Indoklás

A Tiszántúli Református Egyházkerület Elnökségének 2/2015.(05.29) sz. határozatában engedélyezi a tagintézmény átvételét, amit az EMMI 27275-1/2015/KOIR államtitkári határozatában hagyott jóvá. 7/2016.(0.22.) számú

Az alapító okiratban nem szabályozott kérdésekben a közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. tv, a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény és a végrehajtásukra vonatkozó rendeletek, valamint a Magyarországi Református Egyház közoktatási törvénye (többször módosított 1995. évi I. törvény) rendelkezései az irányadók.

Hódmezővásárhely, 2015. június 24.

Módosításai:

Hódmezővásárhely, 2016. február 22.

Hódmezővásárhely, 2017. szeptember 26.

Hódmezővásárhely, 2018. december 12.

Hódmezővásárhely, 2019. szeptember 11.

Hódmezővásárhely, 2020. június 30.

Hódmezővásárhely, 2024. május 30.

1.3. Küldetésnyilatkozat

A feltétel nélküli szeretet, amit Pál apostol fogalmaz meg a Korinthusibeliekhez írt első levelében vezérel mindnyájunkat.

„Ha embereknek vagy angyaloknak nyelvén szólok is, szeretet pedig nincsen én bennem, olyaná lettem, mint a zengő érc vagy pengő cimbalom.

És ha jövődöt tudok is mondani,

És minden titkot és minden tudományt ismerek is;

És ha egész hitem van is, úgyannyira, hogy hegyeket mozdíthatok ki helyükről,

Szeretet pedig nincsen én bennem, semmi vagyok.

A szeretet hosszútűrő, kegyes; a szeretet nem irigykedik,

A szeretet nem kérkedik, nem fuvalkodik fel.

Nem cselekszik éktelenül, nem keresi a maga hasznát, nem gerjed haragra, nem rója fel a gonoszt.

Nem örül a hamisságnak, de együtt örül az igazsággal;

Mindent elfedez, mindent hiszen, mindent remél, mindent eltűr.

A szeretet soha el nem fogy.”

Az intézmény küldetése a sajátos nevelési igényű gyermekek és tanulók harmonikus, sokoldalú nevelése- oktatása, képességfejlesztése. Református intézményként egyetemes és keresztyén emberi értékeket kívánunk közvetíteni.

Olyan közösséget igyekszünk teremteni, amely gyermekeink számára hitben való szellemi, erkölcsi példát támaszt, és keretet ad, hogy Isten dicsőségére élhessenek. Mindennapi nevelő és oktató, fejlesztő munkánk arra irányul, hogy a lehető legtöbb növendékünk megfeleljen a kitűzött céloknak, az igaz, maradandó értékeket, a keresztyén értékrend közvetítése révén biztosítjuk

Célunk olyan intézmény működtetése, mely a gyermeki eltérő személyiségjegyeket maximálisan figyelembe véve, azt építve oktat és nevel. Mindehhez a tevékenységhez olyan légkör megteremtése, ahol nem csak a gyermek, de a felnőtt is jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden egyes gyermek és tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a különösséget, a másságot is elfogadva.

A nevelési-oktatási intézmény akkor teljesíti küldetését, ha olyan légkörben és környezetben oktat és nevel, ahol a gyermek és felnőtt egyaránt jól érzi magát. A kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten, a pozitív megerősítéseken alapulnak, s ezeket a kapcsolatokat a szeretet tartja össze. Szeretet Isten és társaink iránt, békesség, megértés, elfogadás és befogadás.

1.4. A pedagógiai program törvényi háttere

- 2011. évi CXCV. tv. A nemzeti köznevelésről és módosításai
- 2019. évi LXXX. törvény
- A Kormány 110/2012. (VI. 04.) kormányrendelete: A Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről, alkalmazásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelethe: A nevelési- oktatási intézmények működéséről, és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 08.) EMMI rendelethe: A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve, és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve
- 2/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról
- 51/2012. EMMI rendelet a kerettantervek kiadásáról
- 1997. évi XXXI. tv. A gyermekek védelméről, és a gyámügyi igazgatásról
- 149/1997. (IX. 10.) kormányrendelet: A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról
- 2019. évi LXXX. törvény
- 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet

2. AZ INTÉZMÉNY NEVELÉSI PROGRAMJA

2.1. Óvoda

2.1.1. Az óvodai nevelés alapelvei, értékei, célkitűzése

Az óvodai nevelésnek az emberi személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodai nevelés kiegészítő szerepet játszik. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik. Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében a következő célokat tűzi ki:

- Az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes légkör megteremtése
- A testi, a szociális, és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása
- Az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységek gyakorlása, a mással nem helyettesíthető játék biztosítása
- E tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltségterületek közvetítése

- A kisgyermek egészséges fejlődéséhez, és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezet megteremtése

Az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.

2.1.2. Óvodai küldetésnyilatkozat, gyermekkép

- Az óvodás gyermekek iránti elvárásunkat a gyermek sérülésének jellege, súlyosságának mértéke határozza meg, befolyásolja a gyermek terhelhetősége és esetenként a halmozott fogyatékosága. Előfordulhat, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek kiemelkedő teljesítményre képes, ennek felismerése és gondozása kiemelt feladatunk.
- Óvodai nevelésünk a sajátos nevelési igényű gyermekeknél a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítása mellett a kulcskompetenciák fejlesztésére törekszik, ezért a sérülés arányában ki kell alakulni az alkalmazkodás képességének, akaraterőnek, önállóságnak, együttműködésnek.
- A speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtásával, hozzájárulunk az érzelmi biztonság kialakulásához.
- A fejlesztés alkalmazkodik a gyermekek életkori sajátosságaihoz, sokoldalú tapasztalatszerzésen alapul és játékos. A fejlesztéshez ingergazdag környezetet biztosítunk.

Ebben a folyamatban a gondjainkra bízott gyermekekkel, empátiával, törődéssel és sok türelemmel bánunk.

- Az óvodai nevelőmunka célja, hogy a sérülésből eredő hátrányok csökkentésével teljes értékű embert neveljünk tudással és szeretettel, így biztosítva a gondjainkra bízott gyermekek számára az esélyegyenlőséget, a társadalmi integrációt.
- Célunk megvalósítása érdekében speciális módszerek, terápiák alkalmazásával segítjük az egyre pontosabb észlelést, a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet, a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását.
- Az érzelmi biztonság megteremtésével támogatjuk az interperszonális kapcsolatok kialakulását, az énkép, önismeret fejlődését, új attitűdök, normák kialakulását.
- A tanulási képességeket meghatározó ismeretek nyújtásánál a mozgásos tapasztalatszerzésre alapozunk.
- Támogatjuk a szülői kezdeményezéseket, a szülőkkel együttműködve szolgáljuk a gyermekek fejlődését.
- Feladatunk a gyermekvédelmi munka erősítése, együttműködés kialakítása és fenntartása a gyermekvédelmi hálózattal.
- A gyermekek szakszerű, eredményes fejlesztése érdekében fontosnak tartjuk a szakma legújabb eredményeinek megismerését, a szakmai ismeretek állandó gyarapítását.
- A gyógypedagógus, óvodapedagógus, pszichológus és a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak együttműködnek a fogyatékos gyermeket nevelő családokkal annak érdekében, hogy a családok életét meghatározó elkeseredettség helyett az együttműködés eredményeképpen kialakuljon, a gyermek fejlődését előmozdító fejlesztő beállítódás.

- A pedagógus tiszteletben tartja a család jogait, akaratát, de ha felhatalmazzák, segítséget nyújt, mint szakember. Segít megérteni az eltérően fejlődő gyermek viselkedését, realisan feltárja a gyermek lehetőségeit, a fejlesztés korlátait.
 - A hagyományos és egyházi ünnepek közös megtartása a szülőkkel az óvodában vagy a Református Ótemplomban (Karácsony, Húsvét, Anyák Napja, Gyermeknap, Évnyitó, Évzáró, Pünkösöd) elősegíti a bizalmon alapuló családias légkör kialakulását, elmélyíti az együttműködést.
 - A gyermeki tevékenységformák közül a játék biztosítása kiemelt fontosságú az együttműködés kialakítása, a szabálytudat elősegítése, a kommunikáció fejlesztése érdekében.
 - Témahetek szervezésével segítjük a gyakorlat központú és alkalmazható ismeretek megszerzését, biztosítjuk a tevékenység központú ismeret elsajátítás folyamatát. A gyermeki személyiség kibontakozásának segítése személyre szabott, pozitív értékeléssel történik az óvodánkban.
- A felekezeti, illetve egyházi óvodai nevelésben szükséges, hogy az intézmény teljes szellemisége biztosítsa a hit megélésének lehetőségét a nevelési és tanulási folyamatokban.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, a nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését, a nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

2.1.3. A gyermek személyiségfejlesztését, közösségi életre történő felkészítését biztosító nevelési feladatok, tevékenységek

Az óvodába járó 3-7 éves gyermekek harmonikus személyiségfejlesztése az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, a családi neveléssel összhangban folyik. A személyiség alakulásában meghatározó, hogy a gyermeket milyen nevelési hatások érik a családban. Az ott kialakult szokások, és viselkedési formák elősegítik a közösségi életbe történő beilleszkedést, amennyiben azok megfelelőek.

Ezért legfontosabb feladat a családok nevelési szokásainak *megismerése, és közelítése* az óvodai nevelési szokásokhoz. A közösségi nevelés alapelve, hogy a gyermek, mint egyén találja meg a helyét a közösségben. A cél az, hogy számára igénnyé váljék a csoporttal történő együttműködés. Az óvodai nevelés feladata, hogy a sajátos óvodai életrendben kielégítse az óvodáskorú gyermekek testi, és lelki szükségleteit. Ezen belül ellássa a következő feladatokat: egészséges életmód alakítása, érzelmi nevelés, a szocializáció támogatása, irányítása.

Cél: A gyermeki személyiség tiszteletben tartásával a játék során az egyéni és életkori sajátosságok figyelembevételével a képességek és készségek alakítása úgy történjen, hogy az által nyitottá váljanak a külvilág felé, alkalmassá az ismeretek befogadására, és az iskolai életre.

Feladat: A testi- lelki szükségletek harmonikus összehangolása érdekében napi és heti életritmus tervezése.

Kiemelt feladat: A diagnózis szerinti differenciált foglalkozás, fejlesztés, habilitáció, rehabilitáció.

A személyiségfejlesztést, és tehetséggondozást célzó tevékenységek:

- Anyanyelvi nevelés során a kommunikáció, metakommunikáció fejlesztése
- Zenei fejlesztés során ritmus és hallásfejlesztés
- Mozgásnevelés során tartásjavítás, gerinctorna, lábtorna
- Vizuális nevelés során az ábrázoló technikák, eszközök megismerése

Az óvodai élet tevékenységi formái:

- Játék
- Verselés, mesélés
- Ének, zene, népi játék, tánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- Mindennapos mozgás
- A külső világ tevékeny megismerése
- Munka jellegű tevékenységek
- A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodó képességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

2.1.4. A kiemelt figyelmet igénylő gyermek egyéni fejlesztését, fejlődését biztosító feladatok, tevékenységek

Meghatározás

A sajátos nevelési igényű óvodáskorú gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottságok szakvéleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (tanulási, figyelem, vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Testi fogyatékos, mozgáskorlátozott gyermek

A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerzése. A mozgásnevelést az óvodai foglalkozásokba kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása, a napirend egészét átszövő feladat.

A gyengénlátó gyermek (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) (32/2012.(10.08.) EMMI rendelet (2017.02.01.)

A gyengénlátó gyermekek főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebről, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működésének is. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában:

A gyengénlátó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése

- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.
- A tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

A nagyothalló – gyermek (32/2012.(10.08.) EMMI rendelet 2017.02.01.)

A nagyothalló – gyermekeknél a beszédtartományban mért hallásveszteség 30–45 dB közötti, középsúlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásveszteséget mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség

esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

Az alapelvek meghatározása

Az alapelvek meghatározása előtt célszerű tanulmányozni „A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének irányelvei”-t, valamint tájékoztatást kérni speciális ismeretekkel rendelkező szakembertől. Ezután a nevelőtestület közösen gondolkozzon el arról, milyen feladatot vállalnak, hiszen fontos, hogy a testület valamennyi tagjának attitűdje igazodjon az új feladathoz.

A közösen kialakított szemléletnek kell tükröződnie az elfogadott alapelvekben. Természetesen szó sincs arról, hogy minden esetben szemléletváltásra, ezzel együtt az alapelv kiegészítésére lenne szükség. Az alapelvek újragondolása során a meglévő alapelvek is jól tükrözhetik azt a szellemiséget, amelyet a sajátos nevelési igényű hallássérült gyermek befogadása jelent. Néhány gondolat, amely a befogadás alapelveinek a meghatározását segítheti:

– Valljuk, hogy pozitívan kell viszonyulni a gyerekek különbözőségeihez, az individuális különbségeket ápolni és becsülni kell...

– A másságot nem kezelni, a különbségeket nem eltüntetni akarjuk, hanem az azonosságokra koncentrálva az egymáshoz való hasonlóság pontjait keressük a nevelésben. Az azonosságok meglátására képesnek kell lennünk.

– Olyan módszereket alkalmazunk a nevelésben, amelyek minden/bármely gyermek sikerét biztosítják.

– A toleranciára, a másság elfogadására épülő sokoldalú személyiségfejlesztésben látjuk a gyermekközpontság megvalósulását.

– A hallássérült gyermek óvodai felvételének rendje: Sajátos nevelési igényű hallássérült gyermeket a Hallásvizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján veszünk fel.

Célkitűzés, feladatok

Sajátos cél

Harmonikus személyiségfejlődés biztosítása a sajátos nevelési igényű hallássérült gyermekek számára, különös tekintettel a nyelv, kommunikációs készségek és a szociális képességek fejlesztésére.

Sajátos feladatok

- A gyermek nyelvi, kommunikációs képességeinek fejlesztése speciális eljárásokkal
- Szociális képességek fejlesztése a minták gyakoribb biztosításával – Aktuális fejlettségnek megfelelő differenciált fejlesztés
- A hallássérült gyermeket elfogadó környezet kialakítása
- Az együttműködés formáinak kialakítása a fejlesztésben részt vevők között
- Befogadó közösség felkészítése
- Szülői értekezlet keretében valamennyi szülőt tájékoztatjuk a hallássérült gyermek csoportba kerüléséről.

- A többi gyermeket életkorukat figyelembe véve tájékoztatjuk, felhívjuk a figyelmet a speciális eszköz védelmére. Személyes példával járunk elől a toleranciában, segítségnyújtásban, elfogadásban.
- Az egységes szemléletformálás érdekében az intézmény valamennyi dolgozójának tájékoztatásáról gondoskodunk. Szükség esetén külső szakemberek segítségét is igénybe vesszük.

Személyi feltételek

A sajátos nevelési igényű hallássérült gyermek speciális fejlesztését utazó szurdopedagógus végzi. Az utazó szurdopedagógus optimálisan hetente egyszer látogat intézményünkbe, a csoportban történt hospitálás után tanácsaival segíti az óvónő munkáját. 16 Útmutató hallássérült gyermekek, tanulók együttneveléséhez.

A felekezeti, illetve egyházi óvodák munkatársai számára meghatározó a lelkiesség szerinti bánásmód, nevelés- és műveltségtartalom biztosítása.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Tárgyi feltételek

- A gyermekeknek óvodánkba kerülésükkor hallásállapotuknak megfelelő hallókészüléket kell viselniük.
- A csoportszoba 50%-át szőnyeggel borítjuk.
- A nyelvi készségek fejlesztéséhez szükséges játékeszközökkel rendelkezünk.

A szakértői bizottság által meghatározott szolgáltatások igénybevétele.

Amikor az óvoda befogadja a hallássérült gyermeket, a szakvéleményből tájékozódnia kell arról, hogy milyen speciális szolgáltatásra van szüksége a gyermeknek. A szolgáltatók közül olyat célszerű választani, aki a speciális fejlesztés mellett az óvónők mindennapi munkájához, az egyéni fejlesztési terv, tanügyi dokumentumok elkészítéséhez is szakszerű segítséget tud nyújtani. A továbbiakban vállalja továbbképzések, hospitálások szervezését.

A gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek (32/2012.(10.08.) EMMI rendelet (2017.02.01.)

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhén értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha az iskolába lépéshez szükséges

fejlettséget a gyermek vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett éri el.

Középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermekek óvodai nevelése a korai fejlesztésre épül. A kis lépések elvét alkalmazva a gyermekekre jellemző, cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztésük kellő időt, alkalmat biztosít:

- Az alapmozgások kialakítására, fejlesztésére
- Minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére
- A beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére
- Az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására
- Az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére

A beszéd fogyatékos, súlyos akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító speciális terápiákat alkalmazó, intenzív, komplex – az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó – nevelési környezetben valósul meg.

Az autista, autisztikus gyermek

Az autisztikus kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápiája megelőzheti a kóros viselkedés kialakulását, enyhíti a fejlődés devianciáját. A korai speciális terápia hiányában az óvodai fejlesztés fő céljai kiegészítve a viselkedés problémák, viselkedés és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai, elemi készségek kialakításával, fejlesztés elemeivel. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandók a fejlesztésre. Szükséges az intenzív, jól strukturált, és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, a speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása.

Egyéb pszichés fejlődési zavar

Az SNI gyermekek között fennálló különbségek olyan formája, amely nagyobb mértékű differenciálást, a szokásostól eltérő eljárások alkalmazását tesz szükségessé. Valamennyi sérült gyermek fejlesztéséhez egyedi tervet kell készíteni, melynek alapelvei a következők:

- Másságot elfogadó környezet
- A biológiai állapot figyelembe vétele a terhelhetőségnél
- A nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására való törekvés
- Speciális segédeszközök használata, elfogadtatása
- A kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztése, a kompenzációs lehetőségek bővítése
- Fejlesztő terápiák alkalmazása

Egyéni fejlesztést biztosító feladatok, tevékenységek

Az óvodai nevelésben résztvevő gyermekek diagnózisuk szerint részesülnek egészségügyi és pedagógiai rehabilitációban, valamint egyéni fejlesztésben. Az alkalmazott fejlesztések egy része egyéni, és csoportos terápia formájában valósul meg:

- Logopédiai fejlesztés
- Komplex gyógypedagógiai fejlesztés

- Kutyás terápia
- Nyelv, - és beszédfejlesztés
- Terápiás lovaglás
- Mozgásfejlesztés
- Ayres terápia
- „Babzsák módszer”

Az óvoda valamennyi gyermeke egyéni fejlesztési terv alapján az óvodai napirendbe építve kap további megsegítést.

Az óvodai élet megszervezésének elvei

Személyi feltételek

- Az óvodában a nevelő munkát óvodapedagógus/gyógyypedagógus végzi. Az óvodapedagógus/gyógyypedagógus modell a gyermekek számára.
- Az óvodapedagógus tevékenységét nevelési munkát segítő alkalmazott támogatja: gyógyypedagógiai asszisztens, dajka

Tárgyi feltételek

- Az óvodai csoportszoba, valamint az udvar berendezését oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően testméreteinek, biztosítsa egészségük megőrzését, lehetővé tegye mozgás-, és játéki igényük kielégítését és a sokoldalú személyiségfejlesztést.

Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezésével. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti belső arányok kialakítása. A napi és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a játék kitüntetett szerepe. A napi- és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, előszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával. .

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a 6. pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek, képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

Napirend

Időtartam	Tevékenység
7.00-8.30	Érkezés, szabad játék, mozgásos tevékenység
8.30-10.30	Játékba integrált egyéni és mikrocsoportos teendők, fejlesztések, tevékenységek, testápolási teendők. Tízórai. Vers, mese, dramatikus játékok. Rajz, mintázás, kézimunka. Ének-zenei készségek fejlesztése.
10.30-12.00	Játék a szabadban. Mikrocsoportos tapasztalatszerzések, séták, énekes játékok az udvaron. Sporttevékenység.
12.00-13.00	Ebéd Testápolási teendők
13.00-15.00	Pihenés, alvás mesével, altató dallal.
15.00-16.00	Testápolási teendők, uzsonna, szabad játék, mozgásos tevékenységek, eltávozás.

2.1.5. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Az óvodai neveltjeink között lehetnek hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett családban élő gyermekek. Előfordul, hogy a szülők munkahely megtartási gondokkal, vagy munkanélküliséggel küzdenek.

A hátrányos helyzetet enyhítő alapelvek

- A különbözőség elfogadása
- A szülőkkel történő együttműködés szorgalmazása
- Óvodai nyugodt, biztonságos légkör megteremtése
- Pozitív énkép, önbizalom kiépítése

Az óvoda feladata

- Szociális sémák átadása
- Nyelvi hátrányok csökkentése
- Tevékenységi és tanulási motivációk fejlesztése
- Előítéletek csökkentése
- Ismeretbővítés
- Készségek, képességek fejlődésének intenzív elősegítése
- Kommunikációs kultúra megalapozása
- Egyéni bánásmód alkalmazása
- Fejlesztő foglalkozások biztosítása
- Fejlesztő szakmai munkaközösség, fejlesztő team biztosítása
- Esztétikus környezet biztosítása
- Rendszeres orvosi, védőnői felügyelet

A tevékenységek a napi, és heti rendbe építetten, rendezvények, ünnepek, tábor alkalmával összehangolt munka eredményeként valósulnak meg az óvodapedagógus, a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak, a fejlesztő szakmai munkaközösség, a gyermekvédelem, és a szülők együttműködése során.

2.1.6. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A gyermek és ifjúságvédelem, és tevékenységi formái átfogják az óvodai nevelés egészét.

Cél: A gyermeket veszélyeztető körülmények megelőzése, feltárása, megszüntetése.

Feladat:

- A szülői házzal való kapcsolattartás, a szülők segítése a gyermeknevelésben
- A családok szociális, kulturális anyagi helyzetének hatása a gyermek fejlődésére. Felmérés a családlátogatások során
- Folyamatos tájékoztatás, szükség szerint felvilágosítás szakemberek bevonásával (védőnő, orvos)
- A szülők figyelmeztetése, kapcsolatfelvétel a gyermekvédelem intézményeivel
- Intézkedések foganatosítása

A célok megvalósítása érdekében tett intézkedések:

- Családlátogatás
- Gyermekvédelmi fogadóóra
- Segély, normatív támogatások, adományok, pályázati lehetőségek felkutatása
- Közösségépítő rendezvények pedagógusok, szülők részvételével
- Szülőklubok működtetése igény szerint (jogi, egészségvédelmi, mentálhigiénés tanácsadás)

2.1.7. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái

A gyermek elsősorban a családban nevelkedik. Minden gyermek családját, és annak nevelési elveit tiszteletben tartja az óvoda. Igényeik szerint szaktudással, megértő figyelemmel, a problémák meghallgatásával, tanácsadással, és együttműködéssel segítik a pedagógusok a kapcsolattartást. A felekezeti, illetve egyházi óvodák kapcsolatot tartanak az adott egyházi intézményekkel

A kapcsolattartás formái

- Családlátogatás: A gyermek megismerése közvetlen környezetében, tájékozódás a család nevelési elveiről, szokásairól.
- Szülői értekezletek: A szülőket érintő legfontosabb témák, programok megbeszélése.
- Beszoktatás: Napi kapcsolattartási lehetőség.
- Nyílt foglalkozások tartása
- Személyre szabott megbeszélési lehetőségek.
- Közös programok, ünnepségek: Egymás értékrendjének, szokásainak jobb megismerése.
- Játsszódelutánok (igény szerint): A szülők bevonása a foglalkozásokba, a játék javításába, barkácsolásba.
- Szülőklub (igény szerint): Tanácsadás, életviteli javaslatok.

Az óvoda egyéb kapcsolatai

- Védőnő
- Pedagógiai Szakszolgálat
- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
- Kulturális intézmények
- Szakértői bizottságok

2.1.8. Az egészségnevelés és környezeti nevelés elvei

Az óvodás kor ideális és fontos szakasza az ember életének, a környezettel kapcsolatos bánásmód, a viselkedéskultúra, és értékrendszer kialakítása szempontjából. A sajátos nevelési igényű óvodás gyermekek a környezetről szűk körű ismeretekkel rendelkeznek, mivel elsősorban csak a közvetlen környezetükben mozognak. Mozgásterük beszűkült, az egészség, a környezet, az életmód, a szokások sajátosak számukra. Ezért jelentős az óvodai élet egészségneveléssel, környezeti neveléssel kapcsolatos tevékenysége.

Célok:

- A környezet megismertetése
- Szokás és értékrendek kialakítása
- A jelenségek, történések folyamatának, összefüggéseinek megismertetése
- Tájékozódás kialakítása
- Alapvető önellátó tevékenység megismertetése
- A környezettudatos magatartási szokások megalapozása
- A megismerő képességek fejlesztése (megfigyelés, érzékelés, emlékezés, tapasztalás, problémalátás)
- A hagyományok és a kultúra legfőbb elemeinek megismertetése, tisztelete

A célok elérése érdekében kiemelt feladatnak tekintjük az óvodai életbe, napirendbe épített, s a gyermek állapotának megfelelő elvek alkalmazását.

Ezek a következők:

- Korszerű táplálkozás, kulturált étkezés ismérvei, gyakorlása
- Biogyümölcsök lehetőség szerinti fogyasztása
- Egészséges ivóvíz, víztisztító berendezés használata
- Mindennapos testmozgás, levegőztetés, séta
- A környezet tisztaságára, esztétikájára való törekvés
- Élősarok növényeinek gondozása

Az óvoda szerves része az ökoiskolának, s mint ilyen, kiemelten fontos a fenntarthatóságra nevelés, változatos környezetben. A cselekvés útján szerzett tapasztalatok, kirándulások hatékonyan járulnak hozzá, hogy a későbbi életkorban környezettudatos fiatallá váljanak a gyermekek. Az egészséges életmódra nevelés, a környezeti nevelés, a hagyományörzés a játékokba épülve, a tevékenységeken keresztül segítik az alapképességek elsajátításához szükséges készségek, képességek fejlődését, és fejlesztését.

2.1.9. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az óvodai nevelés céljai között szerepel az esélyegyenlőség biztosítása, a szociálisan rászoruló családok gyermekeinél jelentkező kognitív hátrányok csökkentése. Ez a tevékenység elsősorban nem szociális irányultságú, hanem nevelési, pedagógiai, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek úgynevezett többletfejlesztését szolgálja.

- A szociális hátrányok kompenzálása a mélyebb együttműködést kívánja meg a nevelésben résztvevőktől: pedagógusok, család, gyermekjóléti szolgálat, civil szervezetek
- A pedagógiai kultúra, innovációs hajlandóság megerősítése a kognitív hiányok leküzdését szolgálja (továbbképzések, „jó gyakorlatok” átvétele)

Az esélyteremtés pedagógiai eszköze a differenciált bánásmód. Minden gyermek azt a segítséget kapja az óvodai nevelés során, melyet diagnózisa, szociális helyzete, rászorultsága szükségessé tesz.

2.1.10. A gyermek fejlődésének jellemzői az óvodáskor végére

A sajátos nevelési igényű gyermekek a fogyatékoság típusától és a sérülés mértékétől függően a gyógypedagógusok által irányított komplex terápia eredményeképpen érik el az iskolaérettséget. Az iskolaérettséget az ő esetükben mindig a fogyatékoság típusának megfelelő szakértői bizottság szakvéleménye dönti el. A szakértői bizottság jogköre a gyermek további fejlődését biztosító iskola típus kijelölése.

2.2. Az iskola nevelési programja

2.2.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Az intézményi nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei

- Iskolánkban a nevelő-oktatómunkát oly módon szervezzük, hogy az hozzájáruljon a tanulók egészséges személyiségfejlődésének kibontakoztatásához. A képzés tartalmát, mely vonatkozik az emberre, társadalomra, művészetekre, természetre, tudományokra és technikára, oly módon közvetítjük, mely igazodik a tanulók életkori sajátosságaihoz, fejlettségi szintjéhez. A személyiségfejlesztés során alapelvünk a gyermekközpontúság, mely az egyéni képességekhez illeszkedő olyan alapvető pedagógiai funkciókat is magába foglal, mint a felzárkóztatás és a tehetséggondozás.
- Iskolánk nevelő-oktatómunkáját a demokrácia értékei hatják át, mert törekszünk a demokratikus magatartás alapjainak lerakására, illetve olyan magatartásra készítjük fel tanulóinkat, amelyben az egyén és a köz érdekei egyaránt megfelelő szerephez jutnak.
- Nevelő-oktatómunkánk a közös nemzeti értékeket is szolgálja, mert kiemelt szerepet szánunk a hagyományoknak, nemzeti kultúránk kiemelkedő eseményeinek.
- Intézményünkben kiemelt szerepet kap a keresztyén értékrend közvetítése, melynek alaptételei a személyiségközpontúság a szeretet, és a munka tisztelete.

Az intézményi nevelő-oktató munka pedagógiai célja

Általános célkitűzések

Az iskola célja, hogy:

- Olyan felnőtteket neveljen tanítványaiból, akik tanulmányaik befejezése után képesek lesznek eligazodni és alkalmazkodni a társadalom állandó változásaihoz.
- Segítse diákjait abban a folyamatban, amelyben teljes értékű személyé, tisztességes, boldogságra képes emberré válhatnak.
- Az általános műveltség megalapozásával segítse diákjainak továbbtanulási lehetőségeit, esélyeit.
- Magas színvonalú, sokrétű ismeretközléssel fejlessze tanulóinak problémamegoldó képességét kreativitását.
- Tanulói elfogadják, és reálisan értékeljék önmagukat, társaik másságát toleráns magatartással közelítsék meg.

- Fejlessze tudatosan tanulóinál a jól működő képességeket, az egyéni fejlesztések során korrigálja a hiányosan működőket.
- Fejlessze tanulóinál önálló munkavégzés képességét, neveljen önálló tanulásra.
- Járuljon hozzá a gyerekek állóképességének, kitartásának és akaratának fejlesztéséhez.
- Szeretetteljes, biztonságos légkörével járuljon hozzá a gyermekek harmonikusabb testi, lelki fejlődéséhez.
- Értékeink, kultúránk, szülőföldünk, népünk, gyökereink, valamint a keresztyén értékrend megismertetése, kötődések, azonosulás kiépítése.

Célok az alsó tagozatra vonatkozóan (1-4 évf.)

- Vezesse át a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységéből az iskolai tanulás tevékenységébe.
- Az iskolai élet, társas kapcsolatok szokásrendjének pontos elsajátíttatása.
- Feladat és szabálytudat erősítése.
- Az érdeklődés, az aktivitás, a tevékenység iránti igény fejlesztése, ébrentartása.
- Az önismeret alapozása.
- A közösségi tudat erősítése, az érzelmi élet gazdagítása.
- A kommunikáció fejlesztése.
- Alapvető kultúrtechnikák elsajátítása.
- A játék megszerettetése, a szabály játékok, a didaktikai játékok örömeinek megélése, a kortárs csapat felfedezése.
- Gazdag élményanyag biztosítása az ismeretszerzéshez, a képességfejlesztéshez, a tartós emlékezetéhez.
- A személyiség érzelmi, akarat oldalának erősítése.
- A kulturális, a szociális hátrányból adódó lemaradások csökkentése, felzárkóztatás.
- Törekvés az épek iskolai csoportjaiba történő visszavezetésre.
- Integrációs lehetőségek megragadása, kihasználása, társas kapcsolatok elősegítése az iskolán kívül is.
- Törekvés a pozitív tulajdonságok felfedezésére, tudatosításukra, a megerősítésre és fejlesztésre.

Célok a felső tagozatra vonatkozóan (5-8 évf.)

- Folytassa az első két szakasz nevelő-oktató munkáját, a képességek, készségek fejlesztését.
- Az önismeret erősítése, reális kép kialakítása önmagáról, lehetőségeiről, korlátairól.
- A tiszteletteljes megnyilatkozás, kommunikáció, véleménynyilvánítás elsajátítása.
- Ismeretszerzés a továbbtanulási lehetőségekről, a pályaválasztásról.
- Az általános műveltség elemeinek gazdagítása, ismeretek szélesítése, megerősítése.
- Az önálló életvitel, a társadalmi beilleszkedés módjainak, műveleteinek alkalmazása.
- Egészségmegőrző, környezetóvó magatartás, szemlélet kialakítása.
- A személyiség érzelmi, akarat oldalának stabilizálása.
- A tartós munkavégzés, az erőfeszítés, a kitartás kedvező feltételeinek megteremtése.
- A kulturális, szociális hátrányok folyamatos leküzdése.
- Felkészítés a társadalmi szerepekre, a magánélet szerepeire, a konfliktusmentes kapcsolatépítésre, a szocializációra.

A célok teljesítésének konkrét formái a tantárgyak terveiben, a helyi tantervekben és értékelési egységeiben jelennek meg, évfolyamokra lebontott formában.

Célok a szakiskolában:

A cél elsősorban az ismeretek megerősítése, szintetizálása, a tudáselemek rendszerbe illesztése, alkalmazása, a pályaorientáció, az önálló életvezetési technikák, tudatos gyakorlása. Kiemelt cél, hogy a tanulók a speciális szakiskolai nevelés, oktatás során elsajátítsák azokat az ismereteket és készségeket, amelyek az önálló életvitelhez, a munkaerőpiacra történő belépéshez, megmaradáshoz és az egész életen át tartó tanulás megalapozásához elengedhetetlenül szükségesek.

A speciális szakiskolai oktatás felkészíti a tanulókat az egész életen át tartó tanulásra, a munkaerőpiacon való eredményes részvételre, a sikeres munkaerő-piaci és társadalmi integrációra. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók közismereti oktatásának a speciális szakiskolai képzésben kiemelt célja támogatnia szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátítását és a sikeres szakmai vizsgára való felkészülést, gyakorlási-kipróbálási lehetőséget adnia társadalmi beilleszkedés, az önálló életvezetési technikák, a társadalmi cselekvőképesség, a személyiségstruktúra megszilárdítására. A szakiskolai képzésgyakorlási-kipróbálási lehetőséget teremt a társadalmi normáknak megfelelő életmód, életvitel szervezéséhez, vezetéséhez. Támogatja a személyiség összetett, harmonikus fejlődését, az önismeret, az önbizalom és a megfelelő önértékelés megerősödését, segíti a kognitív funkciók, az érzékelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás további fejlődését, teret enged a helyes és kíváncsi társas kapcsolatok, viselkedési normák, szociális interakciók gyakorlása.

Sajátos nevelési igényű tanulók habilitációs és rehabilitációs célú korrekciója

A sajátos nevelési igényű tanulók különleges gondozási igénye

- biológiai,
- pszichológiai és
- szociális tulajdonság-együttes, amely a tanuló nevelhetőségének, oktathatóságának, képezhetőségének az átlagtól eltérő jellegzetes különbségeit fejezi ki.

A tanulók között fennálló - egyéni adottságokból és igényekből adódó - különbségeket minden esetben figyelembe veszik a gyógypedagógusaink és a leghatékosabb fejlesztő eljárást alkalmazzák.

A sajátos nevelési igény kifejezi

A tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását.

Az iskolai tanuláshoz szükséges képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő

- nagyobb mértékű differenciálást,
- speciális eljárások alkalmazását, illetve
- kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai, és feladatai

- hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása;

- meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében;
- különféle funkciók egyensúlyának kialakítása;
- szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása;
- egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- fogyatékoság típusa, súlyossága;
- fogyatékoság kialakulásának ideje;
- a sajátos nevelési igényű tanuló;
- életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei;
- képességei, kialakult készségei;
- kognitív funkciói, meglévő ismeretei;
- a társadalmi integráció kívánalmai: lehetséges egyéni életút, továbbtanulás, pályaválasztás, életvitel.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztése

A gyógypedagógiai nevelés egészét átható habilitációs, rehabilitációs nevelés célja az értelmi fogyatékos fiatalok

- szocializációja,
- eredményes társadalmi integrációja.

A fogyatékoságból eredő hátrányok csökkentését segítő programok az iskola helyi tantervének részeként működnek. Megjelenhetnek tantárgyi témaként, egy-egy terület önálló fejlesztési programjaként, beépülhetnek a tanítási órán kívüli foglalkozásokba, programokba.

A gyógypedagógus, a terapeuta - esetenként más szakember véleményének figyelembevételével év eleji vizsgálatok eredményei alapján (PAC, TARC, Meixner-lapok, GMP diagnosztika, diszkalkulia vizsgálat) - készíti el a fejlesztő programot, amely a tanuló különleges gondozási igényére épül, és egyedi tulajdonságainak fokozatos kibontakozását szolgálja.

A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó

- fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására,
- eszköztudás fejlesztésére,
- felzárkóztatásra,
- tanulási technikák elsajátítására,
- szociális képességek fejlesztésére,
- önálló életvezetésre irányul, és a programokon, tréningeken keresztül valósul meg.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység lényeges eleme a folyamatos vagy szakaszos pedagógiai diagnosztizálás. Szolgálja a korrigáló, kompenzáló tartalmak, eljárások, terápiás eszközök tervezését, megelőzheti a további - másodlagos - tünetek megjelenését.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység során a fejlesztő programok készítésekor és elemzésekor elsődlegesen azt kell figyelembe venni, hogy a gyógypedagógiai nevelés, a terápiás eljárás és eszközrendszer miként tud vagy tudott hozzájárulni a pszichikai, a fiziológiai funkciók zavarának korrigálásához, kompenzálásához, a funkcionális képességek

csökkenéséből, a funkciók fejletlenségéből eredő zavarok kezeléséhez, a szociális szféra akadályozottságából származó hátrányok csökkentéséhez.

Alsó tagozat

Az első pedagógiai szakaszban a rehabilitáció, rehabilitáció kiemelt célja a megismerő képesség, az emlékezet, a figyelem fejlesztése. A beszéd tartalmi és formai oldalainak megerősítése, a cselekvés szabályozás belső feltételeinek folyamatos kialakítása, fejlesztése.

A továbbiakban a helyi tantervünkben határozzuk meg konkrétan azokat a pedagógiai diagnosztikai és fejlesztési stratégián alapuló eljárásokat, terápiákat, melyek eddigi tapasztalataink, és a sok éves gyakorlatunk alapján leginkább hatékonyak az iskoláskor kezdő éveiben.

Gondolkodási képességek fejlesztése:

- pontos érzékelés kialakítása;
- összehasonlítás, több szempontú összehasonlítás;
- differenciálás, rendezés;
- emlékezetfejlesztés;
- figyelem fejlesztés;
- lényeges, megegyező és eltérő jegyek kiemelése;
- összehasonlítások;
- relációkban való gondolkodás;
- verbális szint megerősítése.

A fejlesztések, tartalomban, mennyiségben, követik a tanulók életkori sajátosságait, fejlettségét, az elvárható tudást.

Motoros képességek fejlesztése:

- testvázlat kiépítése;
- testhelyzetek tudatos érzékelése;
- testrészek mozgatása különböző testhelyzetekben;
- irányok, térbeli helyzetek felismerése;
- finommozgások fejlesztése;
- vizuomotoros koordináció kialakítása;
- nagymozgások lendületes végzése;
- egyensúly, ügyességi gyakorlatok;
- mozgás kivitelezés, - tempó, erősség, ritmus szerint.

Tér és időbeli tájékozódási képesség alakítása:

- térbeli hely helyzet felismerése megnevezése;
- időpont, időeszköz, az idő ritmusa, ritmikusan ismétlődő állapotok.

Kommunikációs képesség fejlesztése:

- beszédindítás, beszédkedv fokozása, ösztönzés a kommunikációra;
- a beszéd technikai oldalainak fejlesztése beszédmintával, gyakorlatokkal;

- a fonematikus hallás fejlesztése (hangerő, hanglejtés, beszédtempó, ritmus);
- a szókincs gyarapítása aktivizálása;
- az olvasás, írástanulásban mutatkozó fejlődési lemaradások nehézségek korrigálása;
- írásmozgás fejlesztése;
- összefüggő beszéd megerősítése;
- szövegalkotás szóban és írásban;
- ok feltárás, az okokra irányuló fejlesztő feladatrendszer.

Tanulási képességek fejlesztése:

- a szándékos tanulás, célirányos tanulás kialakítása;
- önálló tanulási technikák, módszerek gyakorlása;
- önellenőrzés kialakítása;
- a tanulási kudarc, nehézség leküzdése.

Felső tagozat

Ebben a szakaszban a korrekatív célú fejlesztés a megelőző évekre alapozódva folytatódik. Színterei a tanórákon, valamint a tanórákon kívüli választható foglalkozásokon is megvalósulhatnak.

A fejlesztés legfontosabb feladata a harmonikus személyiség kialakulása, az önfegyelem a tudatos magatartás a céltudatos feladat és munkavégzés.

Hangsúlyossá válik az önálló tanulási képesség. Előtérbe kerül a verbális szint.

A kommunikációs képesség fejlesztése:

- összefüggő beszéd megerősítése;
- szövegalkotás szóban és írásban;
- ok feltárás, az okokra irányuló fejlesztő feladatrendszer.

Tanulási képességek fejlesztése:

- szándékos, célirányos tanulás fejlesztése;
- önálló tanulási technikák, módszerek gyakorlása;
- önszabályozóvá válás segítése;
- önellenőrzés kialakítása;
- tanulási nehézség, kudarc leküzdése.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztése

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció célja, hogy az iskolai fejlesztés során jelentősen csökkentse a fogyatékoságból eredő szomatikus és pszichés hátrányokat, elősegítse a szociális érést. Az egyéni fejlesztéshez szükséges tartalmak, eszközök, módszerek megtalálásának, az egyéni fejlesztési program kidolgozásának alapja a pedagógiai diagnózis.

A rehabilitációs célú foglalkozások célja - a meglévő képességelőnyökre építve - az eredményes személyiségfejlesztés, a képességek, készségek terápiás fejlesztése.

Kiemelten:

- az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, koncentráció, grafomotoros ügyesség, tájékozódás, gondolkodás, vizuomotoros koordináció fejlesztése;

- a bazális stimuláció, a logopédia, a szociális és kommunikációs tevékenységek segítése;
- a művészeti foglalkozások során a dráma, a zene, a tánc, az ábrázolás személyiségfejlesztő hatásának érvényesítése;
- a mozgásállapot javítása, sporttevékenység.

A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) tanulók iskolai fejlesztésének elvei

A mozgáskorlátozott tanulók rehabilitációs fejlesztésének sajátos célja, hogy a sérülés következtében hátránnyal induló tanulónak nagyobb esélyt biztosítson az eredményes tanulásra, fejlődésre, a sikeres társadalmi beilleszkedésre.

Ennek érdekében szükséges:

- a központi idegrendszer sérülése által előidézett funkciózavar;
- beszédzavar, beszédhiba;
- figyelemzavar;
- szenzomotorikum zavara;
- részképesség-kiesés;
- pszichés és/vagy motoros tempó lassúsága stb.) megszüntetése vagy csökkentése.
- A pszichomotoros funkciók korrekciója, fejlesztése, mivel a szenzomotoros zavar dyslexiához, apraxiához vezethet és ez tanulási problémákat idézhet elő.
- A tanulók folyamatos logopédiai fejlesztése, különös tekintettel a központi idegrendszeri sérülés következtében dysarthriás gyermekek esetében a speciális szomatopedagógiai és logopédiai terápiára. Mindez szervesen illeszkedik a komplex rehabilitációs célú programba.
- A kórforma és mozgásállapot fajtája és súlyossága függvényében kialakított és a tanrendbe iktatott csoportos és egyéni mozgásnevelés.
- A diagnózis szerinti speciális gépirás (gépi írás) megtanítása, amely akkor indokolt, ha a kóreredet miatt a tanuló nem tudná iskolai munkáját kézírással végezni.
- Speciális felkészítés az önkiszolgálásra, az önálló életvezetésre.
- Az önkiszolgálást, az iskolai munkát segítő és a fejlesztést szolgáló sérülés specifikus egyedi eszközök biztosítása.
- A nyelvoktatás megvalósítása úgy, hogy az segítse a gyermek más anyanyelvű emberekkel történő kommunikációját és a média segítségével biztosítsa a számára elérhetetlen élményeket.
- A gyógyászati segédeszközök és az orvosi, egészségügyi háttér biztosítása.
- Alapos szakmaismereten és önismereten alapuló pályaorientáció.
- A mozgáskorlátozottak jogi lehetőségeinek és érdekvédelmi ismereteinek (szövetség, egyesületek, klubok, alapítványok stb.) ismerete.

A gyengénlátó és a látásukat praktikusán használó aliglátó tanulók nevelése-oktatása (32/2012.(10.08.) EMMI rendelet (2017.02.01.)

A gyengénlátó és a látásukat praktikusán használó aliglátó tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges.

A megfelelő eszközrendszer biztosítása mellett (teremvilágítás, egyéni megvilágítás, speciális tanulóasztal, tankönyvkiválasztás, speciális füzet, megfelelő íróeszköz) a követelmények mennyiségi és minőségi teljesítése a gyengénlátó tanulók egyéni adottságai szerint várható el. Ennek érdekében több gyakorlási lehetőségre és alkalmanként több időre van szükség.

A gyengénlátó és a látásukat praktikusán használó aliglátó tanulók iskolai nevelésének-oktatásának is alapvető célja a felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés. A gyengénlátó, aliglátó tanulónak is szüksége van azokra az ismeretekre, képességekre, attitűdökre, melyek birtokában alkalmazkodni tud a társadalmi környezet változásaihoz. A Nemzeti alaptantervben megjelenő tartalmak speciális ismeretekkel, képességekkel, attitűdökkel egészülnek ki.

Fejlesztési területek – nevelési célok

A gyengénlátó, aliglátó tanulók nevelés-oktatása során a Nat-ban meghatározott nevelési célok megvalósítása javarészt lehetséges, de mindenkor figyelembe kell venni, hogy a tanulók egyéni adottságai többnyire eltérnek az ép tanulók adottságaitól. Mindkét csoportba tartozó tanulók számára biztosítani kell a tanuláshoz és a társadalmi beilleszkedéshez szükséges speciális ismeretanyagot (speciális technikák és eszközök használata stb.) és a készségfejlesztést (önálló tanulásban használható eljárások, lényegkiemelés, megtartó emlékezet növelése, szóbeli kifejezőképesség gazdagítása, célszerű munkaszokások kialakítása, vizuális megfigyelőképesség fejlesztése stb.). A nevelési célok sérülésspecifikus tartalmakkal egészülnek ki.

- Támogatást igényel a látássérülés tényének feldolgozása, az ebből adódó személyiségproblémák felismerése, kompenzációs készségek tudatos fejlesztése.

A testi és lelki egészségre nevelés

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók ismerjék meg látássérülésük kórokát, az ebből eredő következményeket, fizikai terhelhetőségüket (pl. nehéz súlyok emelésének kerülése).
- A tanulók sajátítsák el a higiénés szabályokat, a szem óvásának, tisztán tartásának módját, tartsák be a látáskímélő előírásokat.
- Ismerjék meg a szembetegségek miatt javasolt és ellenjavallt mozgásformákat, sportokat.
- Sajátítsák el a sportolás során is szükséges optikai segédeszközök helyes használatát (pl. úszószemüveg).
- Feladat a gyengén látásból, aliglátásból fakadó fokozott balesetveszély megelőzése.
- A gyerekek, fiatalok ismerjék az egészséget károsító tényezőket, a helyes táplálkozás előnyeit.
- Kerüljék – majd a felnőtt élet során is – a káros függőségeket.
- Szakember – (gyógy)pedagógus (és gyógytornász/gyógytestnevelő) segítségével teszi lehetővé számukra a jobb mozgásállapot kialakítását, a járási, testtartási hibák, túlmozgások megszüntetését.

A kulcskompetenciák fejlesztése

Anyanyelvi kommunikáció

- A gyengénlátó, aliglátó tanuló számára a megfelelő látási kontroll hiányának következtében nehezített a kommunikáció, a metakommunikáció által terjedő információk érzékelése, megértése, feldolgozása és alkalmazása. Tanári irányítással képessé válik a kommunikációban használt paralingvisztikai eszközök használatára (a beszédhang minőségének változtatása, az arckifejezések, gesztusok alkalmazása).
- A tanuló az ismeretszerzés és az írásos kommunikáció során, szükség esetén a látássérültek számára kifejlesztett speciális szoftvereket használ.
- A pozitív attitűd kialakítása magában foglalja a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció céljai és feladatai a kötelező oktatás teljes vertikumában azonos súllyal jelentkeznek, azaz a nevelés-oktatás teljes folyamatába be kell épülniük. Mindamellet az egyéni igények szerint külön rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások szervezése is szükségszerű, melyek a döntően individuális jelleg miatt egyéni vagy kiscsoportos foglalkoztatási formában valósíthatók meg. A gyengénlátó, aliglátó tanulók rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozásai általában a következő területeket érintik:

- látásnevelés (a látási funkciók fejlesztése, optikai és elektronikus segédeszközök használata),
- speciális IKT ismeretek átadása (pl. gépirás, nagyító-, beszélő szoftverek, laptop használat),
- mozgáskorrekción (finommozgás, nagymozgás),
- az olvasási készség fejlesztése,
- tájékozódásra nevelés (tájékozódás vizuális támpontok alapján, tájékozódás hosszú fehér bottal, közlekedési önállóság),
- tapintó írás-olvasás aliglátó vagy progrediáló szembetegségű tanulók esetében (Braille-írás, - olvasás),
- személyiségkorrekción,
- diszlexia, dysgraphia, diszkalkulia,
- logopédiai ellátás,
- gyógytestnevelés,
- mindennapos tevékenységek (önkiszolgálás, egészségmegőrzés, speciális munka- és háztartási eszközök használata),
- a tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása.

Látássérült gyermekek oktatása-nevelése

Kit tekintünk látássérültnek?

A FPSZ Látásvizsgáló Országos Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján látássérült a vak gyermek és tanuló, aki taktilis-auditív ismeretszerzésre és tájékozódásra képes, valamint az a gyengénlátó gyermek-tanuló, aki vizuális úton tájékozódik, de látásélessége az ép látás $V=0,1-0,3$ -e. A látásukat praktikusán jól használó aliglátók ($V<0,1$) is képesek vizuális úton az ismeretszerzésre és a tájékozódásra.

A látássérült gyermekek személyiségfejlődése, képességstruktúrája a súlyos látássérülés következtében jelentősen eltér az ép látású társaikétól, mely tény a nevelésük-oktatásuk során figyelembe vesszük.

Mi a különbség oka?

- a korai tanulás egyik fő tényezője, az utánzás későn kezdődik
- az ismeretszerzés a látás hiánya vagy korlátozottsága miatt más struktúrájú, nehezebb
- a látáshoz kötött ismeretszerzés hiányos, pontatlan
- a nagyobb tárgyak és a tér észlelése korlátozott
- a szocializációjuk elmarad, különösen a kortársakhoz viszonyítva
- túlféltő, túlóvó szülői magatartás

A fejlődés sajátosságai:

- az ismeretszerzés sajátos úton történik
- a képességek fejlődéséhez szakember segítségére van szükség
- a látás mellett ki kell használni a többi érzékszervet, elsősorban a hallás és a tapintás jelentős
- gyakori a halmozott sérülés, különösen a látás-hallássérülés együttes jelentkezése (süketvakság)
- nem érzékel apró különbségeket, így például a testtartás és a mimikai jelzéseket sem
- az ismeretszerzéshez sokkal több időre van szükség
- a kifáradás részben a látáskorlátozottsága, részben az idegrendszeri éretlenség oka
- a mozgásfejlődés elmaradása a látás hiánya, a látótér beszűkülése miatt jellemző, mely fékezi a mozgás lendületét, gyorsaságát, csökkenti a biztonságérzetet, nehezíti a látás-mozgás összehangolását

A személyiségfejlesztés sajátos feladatai, módszerei:

- önállóságra nevelés
- reális, pozitív énkép kialakítása
- önismeretfejlesztés, viselkedéskultúra
- a személyiségfejlődés különbségeinek értelmezése, a kortársakhoz való kiegyenlítése
- szocializáció, az ép látású társadalommal való kapcsolatfelvétel, közösségbe való beilleszkedés
- önálló és biztonságos tájékozódás – közlekedés
- az ismeretszerzés és tanulás hatékony módszereinek elsajátítása
- A sérült vizuális funkciók fejlesztése, kompenzációs technikák kialakítása
- speciális optikai segédeszközök és taneszközök elfogadtatása
- kommunikációs technikák és speciális szoftverek, optikai eszközök megismerése
- az akarati tulajdonságok megerősítése annak érdekében, hogy a látássérülés okozta hátrányokat képes legyen leküzdeni
- pályaaorientáció a látássérülés figyelembevételével

Egészségnevelés speciális feladatai:

- szemészeti állapot ismerete, az életmódot befolyásoló szempontok tudatosítása
- a szem egészségvédelme
- a szemészeti vizsgálatok és szűrővizsgálatok jelentősége, együttműködés
- a szemészeti állapotot veszélyeztető mozgásformák ismerete, elkerülése
- optikai segédeszközök karbantartása, tisztántartása
- veszélyhelyzetek felismerése, elkerülése

- segítség kérése, elutasítása, segítségnyújtás
- önálló és biztonságos közlekedés gyalogosan és tömegközlekedési eszközökkel

Környezeti nevelés speciális szempontjai:

- ismerethiányból adódó verbalizmus leküzdése irányított megfigyeléssel, szemléltetéssel, magyarázattal, megtapasztalással

A nagyothalló tanulók nevelése-oktatása (32/2012.(10.08.) EMMI rendelet (2017.02.01.)

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A nagyothalló tanulók oktatásának pedagógiai szakaszai módosításokkal megegyeznek a Nat pedagógiai szakaszolásával.

A nagyothalló tanulók nyelvi szintje általában indokolja, hogy a bevezető szakasz hosszabb időszámban – teljesítésére két tanév javasolt – szerveződjön, de az iskola pedagógiai programja és a helyi tanterve alapján a későbbiekben is sor kerülhet egy évfolyam tananyagának egy tanévnél hosszabb időtartamban történő feldolgozására.

Indokolt, hogy az alsó tagozatos szakasz előtt egy évalapozó időszak szerveződjön. Az alapozó szakasz időszámban – a korai gondozás és a speciális óvodai nevelés eredményeire támaszkodva – a nyelvi kommunikációs készségek kialakítása, fejlesztése dominál. Ekkor a szókincs fejlesztését, a köznapi nyelv elemeinek elsajátítását, a beszédérthetőség fejlesztését, a nyelvi különbségek kezelését, valamint a nyelvi-szociális érintkezési formák kialakítását végezzük. Kisiskolás korukra elsajátítják és megközelítően olyan szinten birtokolják az alapvető kulturtechnikákat, hogy eszközként használhatják a további tudás megszerzésében.

Legkésőbb az alsó tagozatos szakasz végére a nagyothalló tanulók nyelvi kommunikációs fejlettsége optimális esetben megközelítheti vagy elérheti az azonos korú halló tanulók fejlettségének alsó szintjét.

A felső tagozatos szakaszra már kialakultnak tekinthető az egyéni beszédállapot. Erre támaszkodva általában megvalósítható:

- a nyelvi rendszer további finomítása, a nyelvi-kommunikációs szint emelése, az olvasás-írás eszköz szintű használata,
- a nyelvi érintkezés formáinak bővítése: tágabb tájékozódás a köznapi nyelvhasználatban, árnyaltabb alkalmazás, a műveltségi területek és témák tartalmának megfelelő fogalmak értő használata,
- a szociális kapcsolatrendszer, az érintkezési formák pontos értelmezése, a kommunikációs szándéknak megfelelő nyelvi formák megválasztása.

Valamennyi pedagógiai szakasz kiemelt feladata:

- a beszédhallás folyamatos fejlesztése,
- a pályairányítás, a reális pályaválasztás előkészítése, a továbbtanulás,
- az épen maradt funkciók fejlesztése, a tehetség gondozása.

Anyanyelvi kommunikáció:

Kíváncsi, hogy a nagyothalló és az intenzív nyelvi fejlesztésben, illetve korai életkorban Cochleáris Implantáció (a továbbiakban: CI) műtéten átesett tanulók szókincsa, kommunikációja a szakszerű szurdopedagógiai, segítséggel megközelítse a halló gyermekek nyelvi szintjét. Előfordul azonban, hogy ez két-három éves elmaradást mutat.

Kiemelt feladatok:

- Spontán beszédhasználat (beszédértés, önálló nyelvi kifejezés, beszédérthetőség)
- a kapcsolatteremtés nyelvi eszközeinek elsajátítása
- az önálló szövegértő olvasás fejlesztése az alsó tagozaton hangsúlyosabban köznapi témájú szövegekre támaszkodva, majd később fokozatosan irodalmi művek bevonásával. Ez jelenti az olvasásra alapozó tanulás alapjainak lerakását.
- a beszélt és az írott nyelv grammatikai rendszerének tudatos felépítése, gyakorlása
- a nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása, mind a bemenetnél (beszédhangok differenciálása, hangkapcsolatok észlelése), mind a feldolgozásnál (szó, grammatika, mondat, bekezdés, szöveg)
- konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés (különösen az elvont fogalmak, az állandó szókapcsolatok, az árnyaltabb megfogalmazási formák megismerése, alkalmazása)
- a kapcsolatteremtés nyelvi eszközeinek elsajátítása
- Az ismeretek elsajátításában támaszkodjanak mindinkább a hallás útján megszerezhető információkra.

A nagyothalló tanulók pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációja

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs foglalkozásokat a gyermek állapotához igazodóan egyéni vagy kiscsoportos formában kell megszervezni.

- Nagyothalló tanulók esetében az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban a folyamatos otológiai és audiológiai ellátásra irányul, melyet számukra iskolai keretekben szükséges biztosítani. A nagyothalló tanuló fokozottabban támaszkodik a látására, ezért annak védelme a fülészeti ellátással azonos fontosságú.
- Nagyothalló tanulóknál kiemelten fontos a mentálhigiénés gondozás, a pszichológiai ellátás.

Pszichológiai habilitáció, rehabilitáció:

- társuló zavarok korai diagnózisának segítése, szakemberekhez irányítás, a megfelelő minél korábbi terápiához való jutás támogatása;
- a társuló zavarok következtében kialakuló másodlagos sérülések kialakulásának megelőzése;
- másság megélésének, a sérültség elfogadásának segítése,
- sikertelen integráció esetén önbizalom erősítése, a negatív élmények feldolgozása;
- az akadályozott kommunikáció miatt nehezített az érzelmek, indulatok kezelése, a belső feszültségek levezetése;
- a nyelvi akadályozottság miatt nehezített a konfliktusok kezelése, nem állnak rendelkezésre a megfelelő nyelvi formulák, minták;
- a család támogatása a sérült gyermek nevelésében, ezzel segítve az autonóm, egészséges személyiség alakulását;

Pervazív fejlődési zavar, autizmus spektrum zavar

Készült az Autizmus Alapítvány által kiadott, Tanterv pervazív fejlődési zavarban szenvedő (autista/autisztikus) gyermekeket nevelő- oktató általános iskolák számára (Salné dr. Lengyel

Mária <https://ofi.hu/tudastar/gyogypedagogiai/tanterv-pervaziv>) alapján, módosítva az intézmény igényeihez.

Bevezetés

A személyiségfejlesztés pedagógiai feladata az autizmussal élő tanulók esetében:

Az autizmus az egész személyiséget átható, pervazív fejlődési zavar. Az idegrendszer korai, feltehetően veleszületett ártalmának genetikai és környezeti hatások kölcsönhatásának következménye. Az érintett gyermekek súlyos tanulási és megértési nehézségekkel küzdenek, akkor is, ha egyébként jó nyelvi és értelmi képességekkel rendelkeznek. Elzárkóznak a társas helyzetektől, és tanulási lehetőségektől. Az autizmussal élő gyermekek nem egyszerűbben lassabban, hanem teljesen másképpen fejlődnek, mint tipikusan fejlődő kortársaik.

Három területen okoz minőségi károsodást:

- A kommunikációban
- A társas kapcsolatokban (kapcsolatteremtés másokkal, együttműködés, beleérző képesség)
- Rugalmas viselkedésszervezésben (gondolkodás, alkalmazkodás, kreativitás)

A károsodás következtében ezek a gyermekek különösen viselkednek, amelyért ők nem felelősek. A viselkedéses kép az autizmusban való érintettség súlyosságától, a személyiségtől, az értelmi képességektől, a környezettől, az életkortól, és egyéb képességektől függ. Ezek a hiányok és sérülések – mivel egész személyiségükre kihat – fejlődésüket is akadályozza.

Fejlesztési cél: A gyermek mindennapi viselkedése közelebb kerüljön ahhoz, ami még környezetét nem zavarja, valamint, hogy a gyermek elérje a számára elérhető legmagasabb kommunikációs, és önállósági szintet.

Személyiségük fejlesztésében a következő feladatok elvégzése szükséges:

Kommunikációs készségek fejlesztése

- A gyermek kommunikációs készségének felmérése
- Kommunikációs eszközök megismertetése, használatának megtanítása
- Az eszközhasználat gyakorlása
- Önállóságra nevelés

Szociális készségek fejlesztése

Módszer:

- Szabályok tanítása
- Viselkedésminták tanítása
- Elkerülő utak tanítása
- Beavatkozó technika alkalmazása
- Mindennapi élethelyzetek nyújtotta lehetőségek kihasználása

Fejlesztési területek:

- utánzás
- önmagukról való tudás
- fizikai közelség elfogadása
- kooperáció
- mentális állapotok felismerése, értelmezése

- megfelelő reakciók tanítása
- közösségi normák megismertetése

Problémás viselkedés kezelése:

- A környezet adaptálása
- A viselkedés elemzése, pontos leírása
- Új készségek tanítása

Terápiás beavatkozás:

- Az ok megváltoztatása
- Alternatív viselkedések tanítása
- Nem megfelelő viselkedés hiányának ösztönzése, jutalmazása

A tanulók szükségletei

A tanulók személyiségfejlesztéssel kapcsolatos szükségleteit típusos erősségeik és nehézségeik határozzák meg.

A fejlesztés, illetve a hagyományos tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából kiemelkedő jelentőségű speciális tulajdonságok:

- a másik személy szándékának, érzéseinek, érzelmeinek, gondolatainak, szempontjának (pl. az információ átadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya, súlyosabb esetben képtelenség arra, hogy az embereket, mint számára a valóság egyéb elemeinél fontosabbakat a tárgyaktól megkülönböztesse,
- a szociális megerősítés jutalomértékének, illetve a belső motiváltságnak gyakran teljes hiánya, és hogy a tanulóknak nagyon kevés, vagy szokatlan dolog okoz örömet,
- a beszéd korlátozott megértése, még látszólag jó beszédprodukció mellett is, amelyet nehezebben a beszéd emocionális, szociális sajátosságai, mint pl. a hanghordozás,
- az egyenetlen képesség-profil: pl. ismeretek és önellátás, vagy mechanikus és személyes memória közötti szakadákszerű különbségek,
- belátás hiánya vagy korlátozott volta egyrészt a saját tudásával kapcsolatban, másrészt a tudás, illetve ismeret megszerzésének forrásával, módjával kapcsolatban.

Típusos erősségek, amelyekre egyes autizmussal élő tanulóknál építeni lehet:

- a megfelelő szintű vizuális információ általában informatív,
- tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás,
- jó mechanikus memória
- megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témánál kiemelkedő koncentráció, kitartás,
- egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken relatíve jó képesség (pl. memoriter, nem szöveges matematika, zene).

Típusos nehézségek, és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a fejlesztés során:

- szenzoros információfeldolgozás zavarai (hallás, látás, fájdalom stb.),
- figyelemzavar,
- utánzási képesség zavara,
- percepció, vizuomotoros koordinációs problémák,
- analízis, szintézis műveleteinek problémája,

- lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás sérülése,
- általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése,
- emlékezet-felidézési problémák (szociális tartalmaknál és személyes élményeknél),
- nehézség ismert tananyagban szociális elem bevezetésével, vagy új körülmények közötti alkalmazással,
- a feladat céljának nem-értése, reális jövőre irányultság hiánya,
- szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékosága,
- énkép, én-tudat fejlődésének zavara,
- a valóság téves értelmezése, felfogása,
- realitás és fantázia összetévesztése,
- szóbeli utasítások félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén,
- képességek, ismeretek kreatív (nem mechanikus, vagy sztereotip) alkalmazásának hiánya,
- gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, más esetben szociálisan inadekvát viszonyulás a kortársakhoz,
- strukturálatlan időben passzivitás, reaktív viselkedésproblémák,
- félelmek, fóbiák, szorongás.

A fenti problémák következménye, hogy a szociális-kommunikációs kontextusban zajló tanulás akadályozott, ezért az autizmussal élő gyermekek számára a világról való megértés keretétől elsősorban nem a személyek közötti kapcsolatok szolgálnak.

A családok igényei

A tanárok érzékenyen vegyék tekintetbe az autizmussal élő gyermeket nevelő család szempontjait, lehetőséget adva az együttműködésre.

Az egyéni szükségletekhez szabott fejlesztési terv kidolgozásakor az intézmény lehetőségeihez mérten vegyék figyelembe a család rövid és hosszú távú elképzeléseit.

Minden szülő számára fontos, hogy konkrét segítséget kapjon olyan otthoni és családon kívüli nevelési helyzetek megoldására, mint az önálló tevékenykedtetésre való szoktatás, önkiszolgálással kapcsolatos készségek kialakítása, változások elfogadtatása, a társas viselkedés szabályainak tanítása, súlyos viselkedésproblémák (agresszió, autoagresszió) kezelése. Az iskolai képzés során alakuljanak ki olyan készségek, képességek, melyek segítik a felnőttkori társadalmi beilleszkedést.

A szülők segítséget várhatnak abban, hogy gyereüknek megfelelő terápiás illetve nevelési-oktatási módszerek alapján kapjanak fejlesztést, valamint értesüljenek a továbbtanulás lehetőségeiről.

Nevelési-oktatási célok

- A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhető legjobb szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése.
- Ennek alapja a szociális, kommunikációs és egyéb kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek rehabilitációs (normalizációs célú) fejlesztése, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák kezelése, a

mindennapi gyakorlati készségek és az (adaptált) tananyag speciális módszerek segítségével való tanítása.

- A fejlesztés céljai hierarchikus rendben helyezkednek el aszerint, hogy mennyire szükségesek a szociális adaptáció kialakításához. Kiemelt cél annak elérése, hogy a tanuló képessé váljon a család életébe való beilleszkedésre.
- A testi egészség megóvása, az erőnlét, állóképesség, ügyesség egyénre szabott fejlesztése.
- Általános emberi értékek, társadalmi elvárások, szülőföldünk kultúrája, hagyományai képességszintnek megfelelő ismertetésével a felnőttkori szociális adaptáció segítése.
- Fontos, hogy a tanuló élvezze az iskolában töltött időt, érezze jól magát.

Nevelés-oktatás feladatai

- A nevelés-oktatás feladata a sérülésből következő fejlődési hiányok, elmaradások kompenzálása a következő területeken:
 - Elemi pszichoszomatikus funkciók
 - Szenzomotoros készségek
 - Szociális képességek
 - Kommunikációs képességek
 - Kognitív készségek
- A sérülésből adódó szükségletekhez adaptált környezet megteremtése.
- A biztonságérzet kialakítása a fejleszthetőség és az önálló tevékenykedés feltételeként.
- Egyéni fejlesztési tervek kialakítása a gyermek szükségleteinek megfelelően és a család igényeinek figyelembevételével.
- A deviáns fejlődésmenetből következő zavaró vagy veszélyes viselkedésformák megelőzése és kezelése.
- A gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák kialakítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben.
- Az elsajátított ismeretek, készségek bővítése, szinten tartása, általánosítása. A felnőttkori adaptáció részeként munkára való előkészítés.

Fejlesztési területek

a) Szociális készségek

Az autizmusban sérült három terület közül (szociális viselkedés, kommunikáció, és rugalmas gondolkodás) a legmarkánsabb problémákat a szociális interakciókban fedezhetjük fel - az autizmus mint "szociális fogyatékoság" a legszembetűnőbb. Természetesen egymástól elválaszthatatlan az első két terület, hiszen a valódi kommunikáció mindig valamilyen szociális interakciót is jelent. Elsődleges fontosságú speciális pedagógiai cél tehát a gyermek képességszintjének megfelelő szociális viselkedés, illetve az ezt megalapozó elemi készségek fejlesztése, tanítása.

A szociális fejlesztési feladatok között a beilleszkedést közvetlenül elősegítő készségek tanítása (taníthatóságot megalapozó szociális készségek, önmagáról való tudás, kapcsolatteremtés és fenntartás) mellett rendkívül fontos feladat, hogy a gyermek minél tartalmasabban legyen képes eltölteni szabadidejét önálló és társas formában egyaránt.

A tanítási, fejlesztési módszerek kiválasztásakor feltétlenül figyelembe kell venni, hogy az autizmusból fakadó nehézségek megakadályozzák a gyermekeket abban, hogy a szociális készségeket spontán, intuitív úton sajátítsák el, szociális megértésükre alapozva. Ezért a fejlesztés metodológiájában elsődleges fontosságú szerepet kapnak a kognitív és viselkedésterápiás eljárások, amelyek a gyermek egyéni szükségleteinek és képességszintjének megfelelően vehetők más fejlesztési módszerekkel is.

A fejlesztés fő területei:

A szociális beilleszkedést közvetlenül befolyásoló készségek

A taníthatóságot megalapozó szociális készségek:

- a. A pedagógus segítségének elfogadása.
- b. Más személyek jelenlétének elviselése.
- c. Az elemi viselkedési szabályok elsajátítása.
- d. Az utánzás tanítása.

Önmagáról való tudás:

- a. Személyi adatok megtanítása.
- b. Saját külső tulajdonságok ismerete.
- c. A gyermek által gyakran végzett, megszokott és rendkívüli saját tevékenységek körének tanítása.
- d. Annak tudatosítása, hogy a gyermek mit tud és mi az, amelyet segítséggel képes csinálni, mi az, amit egyáltalán nem tud.
- e. A kedvelt és elutasított dolgok meghatározása.
- f. Kellemes és kellemetlen dolgok meghatározása, differenciálásának tanítása.
- g. Saját élmények felidézése.
- h. Saját teljesítmény értékelése megadott szempontok alapján, önellenőrzés.
- i. Saját viselkedésére vonatkozó szabályok betartásának tanítása.
- j. A sztereotip viselkedésformák kontroll alá vonása.

Kapcsolatteremtés, fenntartás:

- a. A metakommunikáció megértésének és használatának fejlesztése.
- b. Ismerős és ismeretlen személyek külső és nem látható tulajdonságainak tanítása.
- c. Egyszerű szociális rutinok megtanítása (pl. köszönés).

- d. Az információcsere szabályainak tanítása: témaválasztás, kezdeményezés, a beszélgetés fenntartása, befejezése stb.
- e. Iskolán belüli szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályai.
- f. Iskolán kívüli szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályainak tanítása különböző színtereken.(pl. uszodában, üzletekben, járműveken, könyvtárban)
- g. A legnyilvánvalóbb érzelmi reakciók felismerése és az azokhoz illő, megfelelő viselkedés szabályai.
- h. Elemi kooperáció tanítása felnőttel, gyermekkel.

Szabadidős készségek

A szabadidős készségek tanításának közös feladatai:

- a. A gyermek számára örömet nyújtó, az életkornak és a mentális kornak egyaránt megfelelő szabadidős aktivitások kiválasztása.
- b. A lehetséges aktivitások közötti választás tanítása.
- c. A lehető legnagyobb önállósághoz szükséges vizuális segítség megtervezése, használatának tanítása.
- d. A tárgyakon való megosztozás tanítása.
- e. A megfelelő viselkedési szabályok elsajátíttatása.

A szabadidő önálló eltöltésének tanítási szempontjai:

- a. A szabadidős aktivitások lehetséges helye, ideje.
- b. Önállóan végezhető szabadidős aktivitások.
- c. Eszközök, anyagok kiválasztása.

A szabadidő társas eltöltésének tanítási szempontjai:

- a. A sorra kerülés szabályának és jelzésének tanítása.
- b. Egyszerű társasjátékok szabályainak tanítása.
- c. A vesztes elviselésének, a nyereség jelentésének megtanítása

b) Kommunikációs készségek

A fejlesztés egyik fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkció megértésének sérülése. Minden autizmussal élő gyermeknél - függetlenül verbális képességeik színvonalától - elsődleges fontosságú cél tehát az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése.

E cél megvalósításához egyénre szabott kommunikációs eszközök (pl. alternatív kommunikációs rendszerek; metakommunikáció) használatának tanítása szükséges. Hasonlóan a szociális fejlesztéshez a kommunikációs készségek tanításának metodológiájában is elsődleges fontosságú szerepet kapnak a kognitív és viselkedésterápiás eljárások, amelyeket a gyermek egyéni szükségleteinek és képességszintjének megfelelően vegyíthetők más fejlesztési módszerekkel is (pl. zenei interakció).

A fejlesztés területei:

Fel kell mérni a kommunikációs készségeket az alábbi területeken, a megértés és a használat szempontjából. A kommunikáció módja, eszköze, vagyis mindaz, amit a gyermek mond vagy csinál. Tágra értelmezve ide tartoznak azok a viselkedésszerű megnyilvánulások is, amelyekkel

a gyermek válaszol az őt ért ingerekre anélkül, hogy azokat tudatosan használná a környezet befolyásolására. (pl. dührohamok). A kommunikáció eszközei lehetnek tárgyak, képek, természetes gesztusok, jelek, beszéd.

Szókincs, jelentés (tárgyak, személyek, cselekvések, helyszínek, minőségek, belső állapotok stb. megnevezése). A felmérésnél számítanunk kell a szó szerinti értelmezésre és arra, hogy az értés és használat kontextustól függő. Funkció (utalás, üdvözlés, kérés, kérdezés, utasítás, állítás, felajánlás, tréfa, vita, tiltakozás, figyelemfelhívás, visszautasítás, kommentálás, információadás, kommunikáció az érzelmekről). A funkciók felmérésekor képet kapunk arról, hogy a gyermek mire használja kommunikációs készségeit, illetve arról, hogy milyen funkciókat ért meg. Kontextus (a különböző helyzetek, amelyekben kommunikálunk). Hol? Kivel? Milyen körülmények között?

- A felmérés a spontán meglévő készségekre irányul.
- A felmérés alapján egyénre szabott fejlesztési terv készül.
- A fejlesztés legfontosabb feladatai a felmérés eredményétől függően a következők:
 - A kommunikációs eszköz funkcionális használatának tanítása, melynek érdekében a környezetet tudatosan úgy kell szervezni, hogy aktív kommunikációra serkentse a gyermeket.
 - A gyermek az általa megértett szinten tanulja meg valamely kommunikációs eszköz használatát, hogy minél hamarabb sikeres lehessen a kapcsolatteremtésben.
 - A fejlesztés során a meglévő, funkcionálisan használt kommunikációs eszközt a lehető legtöbb természetes helyzetben alkalmaztatni kell, mert a meglévő készségeket a gyermekek új helyzetekben spontán ritkán alkalmazzák.
 - Alternatív kommunikációs rendszer használatának tanítása, mely lehet tárgyas, képes stb.
 - A beszédértés és beszédhasználat fejlesztése.
 - A metakommunikáció értésének és használatának fejlesztése.

c) Kognitív készségek

Az autizmussal élő gyermekek egy része valamilyen szintű értelmi sérülésben is szenved. Az autizmus-specifikus fejlesztési célok mellett tehát az értelmi szintnek, illetve az egyenetlen képesség-struktúrának megfelelő kognitív fejlesztési célok is szerepet kapnak az oktatás és nevelés során. A következőkben azon sérült kognitív készségekkel foglalkozunk, amelyek autizmus specifikusak, illetve gyakran jelennek meg járulékos problémaként.

Az autizmussal élő gyermekek kognitív stílusát a rugalmas gondolkodás, valamint az információk jelentés-teli egészként való észlelésének, értelmezésének sérülése jellemzi. Jellegzetes nehézségek tapasztalhatóak az általánosításban, a szimbólumok kezelésében és a belső forgatókönyvek kialakításának és alkalmazásának területén. Részben e problémák következménye a sérülések triáza az autizmusban, azaz a jellegzetes viselkedéses kép. Így természetesen a kognitív fejlesztési célok erőteljesen befolyásolják a szociális és kommunikációs terület fejlesztését is.

A fejlesztés legfontosabb feladatai:

Jelentés teli információk kiemelésének elősegítése:

1. A figyelem irányuljon a környezet lényeges ingereire,
2. Lényegkiemelés képességének elősegítése.
3. A figyelem terjedelmének bővítése, időtartamának növelése.

4. Cselekvések tervezésének, kivitelezésének tanítása.
5. Alternatív problémamegoldó stratégiák tanítása lehetőleg abban a kontextusban, ahol azt alkalmazni kell.
6. A megtanult készségek általánosítása, alkalmaztatása a lehető legtöbb természetes élethelyzetben.
7. Elvont fogalmak, összefüggések (pl. idői, ok-okozati relációk) megértésének elősegítése

d) Szenzomotoros készségek

A szenzomotoros készségek sérülése gyakran megjelenik az autizmusban: a problémák részben a társult fogyatékoságok következményeként jelennek meg, részben az autizmus részjelenségeként. A szenzomotoros készségek fejlesztése minden tantárgyban megjelenik. Az alábbiakban az autizmussal élő gyermekeknél leggyakrabban megjelenő fejlesztési feladatokat emeljük ki.

A legfontosabb fejlesztési feladatok a következők:

1. A testséma ismeretének kialakítása, tudatosítása, a testélmény fejlesztése.
2. A testmozgások célszerű összehangolásának tanítása különféle terekben és aktivitásokban.
3. A szociális kontextusokban való megfelelő mozgásformák kialakítása.
4. Módszerek tanítása, amelyekkel a gyermek kontroll alatt tudja tartani mozgásos és egyéb, pl. verbális sztereotípiáit.

e) Elemi pszichoszomatikus funkciók

Az autizmusban gyakoriak az evéssel, ivással, alvással, szobatisztasággal kapcsolatos problémák. Ezek részben az általános fejlődési elmaradással magyarázhatók, részben az autizmusból erednek. Ilyen jelenség az azonossághoz való ragaszkodás, mely az élet bármely területén jelen lehet.

Az alvással kapcsolatos gyakori problémák:

- A nappal és éjszaka felcserélése.
- Csökkent alvásigény.
- A gyermek csak bizonyos körülmények, feltételek megléte esetén képes aludni

A szobatisztasággal kapcsolatos problémák:

- Jelentősen késik kialakulása.
- Stresszel járó helyzetekben a gyermek vizeletét, székletét nem tartja.
- A gyermek csak meghatározott körülmények között szobatiszta stb.

Az evéssel, ivással kapcsolatos leggyakrabban megfigyelhető nehézségek:

- Túl sok vagy túl kevés táplálék, folyadék bevitele.
- Rágással, nyeléssel kapcsolatos nehézségek.
- Azonossághoz való ragaszkodás (pl. hely, idő, evőeszköz, személyek, bizonyos ételek, italok típusa, állaga, színe, hőfoka).
- Étkezési helyzetekben jelentkező viselkedésproblémák.

- Az étkezés tempójával kapcsolatos problémák.

A fejlesztés legfontosabb feladatai:

- A probléma pontos meghatározása, súlyosságának mérlegelése.
- A probléma vizsgálata: Az orvosi okok kizárása, más lehetséges okok felkutatása, meghatározása.
- Megoldási stratégiák kidolgozása, kivitelezése.

f) A fejlesztés elvei

Az autizmus következménye olyan deviáns fejlődésmenet, melyben az egyes fejlődési fokok nem feltétlenül épülnek egymásra (pl. a nyelvet használó tanulónál a beszéd kialakulását nem előzi meg a preverbális kommunikáció értése és használata). Az egyes fejlődési területek között lehetnek szakadékszerű különbségek, de a fejlődési szintek között, és azokon belül is egyenetlen a fejlődés. A deviáns fejlődés kompenzálására inadaptív kognitív stratégiák, viselkedésszabványok alakulnak ki, melyek szakszerű terápiás és oktatási módszerekkel megelőzhetők illetve korrigálhatóak.

A tanulók habilitációjának, oktatásának alapja fejlettségük, képességeik részletes ismerete. Az egyes tanulók képességstruktúrája formális (pl. pszichológiai vizsgálatok az intelligencia mérésére) és informális felmérésekkel (pl. fejlődési kérdőív és felmérő feladatlapok) ismerhető meg.

Az egyénre szabott felmérések funkciói a következők: Az ép gyermek fejlődésmenetéhez hasonlítják az autizmussal élő gyermek fejlődését, melynek mentén kirajzolódnak a tanulók erősségei és gyengébb, illetve hiányzó képességei. Regisztrálja a tanuló erősségeit és gyengébb, illetve hiányzó képességeit. Regisztrálja a tanuló önmagához mért fejlődését. A mérés eredménye irányadó az egyénre szabott tananyag összeállításában, a habilitációs területek kiválasztásában, az egyéni eszközök és stratégiák meghatározásában és abban, hogy a tanítási célok fontossági sorrendjét a szülőkkel egyeztetve megállapíthassa a pedagógus. A mérés eredményétől függően korrigálható az egyéni fejlesztési terv, ellenőrizhető a fejlesztés eredményessége.

Speciális megközelítés a tanításban

Az új készségek és ismeretek elsajátítása egyéni tanítási helyzetben történik a szociális és kommunikációs nehézségek miatt, napi rendszerességgel szervezve. A tanítás kudarca esetén nem feltételezhető, hogy a gyermek szándékosan nem teljesít, el kell hinni, hogy nem képes elvégezni a feladatot. Ezt azért fontos hangsúlyozni, mert gyakran az a látszat, hogy a tanuló „daczol” nem végez el bizonyos feladatokat, melyeket máskor, mással már tudott. Ennek leggyakoribb oka, hogy az autizmussal élő gyermek számára a körülmények legkisebb változása is új helyzetnek minősül, melyben nem képes készségeit, tudását mozgósítani. A tanításban mindig a meglévő tudást bővítjük egyetlen új mozzanattal. (egy új szín, forma, mozdulat, stb.)

Az optimális terhelés érdekében a feladatokat a gyermek képességeinek megfelelő lehető legnagyobb nagyságú lépésekre kell bontani.

A feladatoknak a tanuló szempontjából értelmesnek kell lenniük, ezért az ismereteket lehetőleg abban a kontextusban tanítjuk, melyben a gyermeknek alkalmaznia kell azokat.

Az elsajátított ismereteket, az új készségeket a lehető legtöbb olyan helyzetben gyakoroltatni kell, melyben funkcionálisak.

A fejlesztésben való továbblépéskor csak azokra az ismeretekre, készségekre alapozhatunk, melyeket a tanuló folyamatosan gyakorol. A tanultak folyamatos szinten-tartása szükséges.

Egyénre szabott motivációs rendszert kell kialakítani. Jutalomnak azt tekinthetjük, ami a gyermek számára örömforrás (ez lehet nagyon egyedi, szokatlan, a tárgytól a szociális megerősítésig). Törekedni kell arra, hogy a tevékenység önmagában jutalomértékűvé váljon, hogy fokozatosan el lehessen hagyni a külső jutalmakat.

Az oktatás nevelés során támaszkodni kell a meglévő ép, esetleg kiemelkedő képességekre, speciális érdeklődésre, melyek különösen fontosak lehetnek a pályaorientáció szempontjából.

A fejlődési egyenetlenség csökkentése azonban elsőbbséget kap a szigetszerű képességek fokozott fejlesztésével szemben.

A követelményeket az objektív körülményekből fakadó szükséges dologként kell megjeleníteni, és nem a pedagógus személyes kívánságaként

Protetikus környezet kialakítása

A környezet térben és időben strukturált, így informálja a tanulót arról, hogy mit, hol, hogyan, miért, mennyi ideig tegyen, tehet.

Beszéd helyett, illetve mellett, a gyermek szimbólumszintjének megfelelő vizuális eszközök, információhordozók alkalmazása szükséges (valódi tárgyak, kicsinyített tárgyak, fotók, képek, piktogramok, szóképek, stb.).

A tárgyi fizikai környezet csak a szükséges információkat tartalmazza, segítve ezzel a tanulók figyelmének fenntartását és megértését. (zavaróak lehetnek a fény-árnyék viszonyok, felületek, mintázatok, színek szagok, zajok, felesleges dekoráció, kényelmetlen bútorok, váratlan változások stb.)

A pedagógusok tudatosan tervezik kommunikációjuk minden dimenzióját, és számolnak azzal, hogy ők is lehetnek olyan ingerforrás, amely a gyermeket zavarja (pl. sok hangos beszéd, szemüveg, ékszer, mintás színes ruha, új frizura, illatok, váratlan változás a viselkedésükben.)

Mérés, értékelés

Mérési eszközöket adaptálunk, melyek diagnosztikai eredményeit összehangoljuk az adott tanterv követelményeivel. Az így kapott fejlesztési célok az egyéni fejlesztési tervben jelennek meg, segítve a tervezést.

Felhasználható mérési eszközök:

- Őszi Tamásné szerk.: Babzsák Fejlesztő Program. Útmutató és feladatgyűjtemény autizmus-specifikus kiscsoportos szociális-kommunikációs fejlesztő foglalkozáshoz KAPOCS Kiadó az Autizmus Alapítvány könyvkiadója 2011
- Szempontok pedagógiai vélemény összeállításához – Autizmus Alapítvány (<https://www.autizmus.hu/blank-b5xg0>)

A Szakértői Bizottság engedélyével, a gyermek képességeinek megfigyelése után választunk tantervet – az intézmény által használt tantervek közül - az oktatásához, melyet egyénileg adaptálunk.

Felhasználható fejlesztő programok

- Tér-idő szervezés
- Babzsák Fejlesztő Program
- Társas viselkedés fejlesztése
- Salné dr. Lengyel Mária: Tanterv pervazív fejlődési zavarban szenvedő (autista/autisztikus) gyermekeket nevelő- oktató általános iskolák számára (<https://ofi.hu/tudastar/gvogyepedagogiai/tanterv-pervaziv>)
- Őszi Tamásné szerk.: Babzsák Fejlesztő Program. Útmutató és feladatgyűjtemény autizmus- specifikus kiscsoportos szociális-kommunikációs fejlesztő foglalkozáshoz KAPOCS Kiadó az Autizmus Alapítvány könyvkiadója 2011

A beszéd fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének elvei

Beszéd fogyatékos az a tanuló, akinél veleszületett, vagy szerzett idegrendszeri működési zavarok, és a környezeti hatások következtében jelentős mértékű a beszédbeli akadályozottság. Az akadályozottság megmutatkozhat:

- A beszédhangok helyes ejtésében
 - A beszédészlelés, és megértés zavaraiiban
 - A beszédritmus sérülésében
 - A grafomotoros vizuomotoros koordináció éretlenségében
 - Az általános beszédgyengeséggel együtt járó részképesség-kiesésben
- Az iskolai oktatás, a pedagógiai, logopédiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció, a beszédbeli akadályok jellegétől függ. Ezek a következők lehetnek:
- megkésett beszédfejlődés
 - diszfázia
 - diszlália
 - orrhangzós beszéd
 - a beszédritmus zavara
 - diszfónia
 - mutizmus
 - diszlexia
 - diszgráfia
 - súlyos beszédészlelési, és beszédmegértési zavar, vagy ezek halmozott előfordulása

A beszéd fogyatékos tanuló iskolai fejlesztésében, speciális nevelési igényeinek kielégítésében elsőbbséget kell biztosítani a segítő pedagógiai környezet megteremtésére.

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció ajánlott tevékenységi formái:

- logopédiai egyéni és csoportos terápia
- szenzoros integrációs tréningek és terápiák
- kommunikációs tréningek
- bábterápia, drámaterápiás foglalkozások

Egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek iskolai fejlesztésének elvei

A súlyos tanulási, beilleszkedési és magatartási zavarok hátterében részképesség zavarok, kóros figyelemzavar, iskolai teljesítmények eléréséhez szükséges pszichikus funkciók kialakulatlansága, fejletlensége, vagy a felsoroltak halmozott előfordulása áll fenn. Nem határozhatunk meg egységes jellemző jegyeket: az egyes állapotok, a tünetek, tünet együttesek komplexitásától függően a funkciógyengeségtől a komplex személyiség-, illetve általános tanulási zavarig terjedhetnek.

F81 Az iskolai teljesítmény specifikus fejlődési rendellenességei

- F81.0 Meghatározott olvasási zavar (dyslexia)
- F81.1 Az írás zavara (dysgraphia)
- F81.2 Az aritmetikai készségek zavara (dyscalculia)
- F81.3 Az iskolai készségek kevert zavara
- F81.8 Az iskolai készségek egyéb fejlődési zavara
- F81.9 Az iskolai készségek nem meghatározott fejlődési zavara

A fejlesztés alapelvei:

- A sajátos nevelési igény kielégítése.
- Gyógypedagógiai tanár, terapeuta és/vagy pszichológus közreműködését igényli.
- A tanulók fejlesztése egyéni terápiás terv alapján történik.
- Az iskolai oktatás során érvényesíteni kell: a számonkérési, értékelési, és az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alóli mentesítés lehetőségeit.

Kiemelt feladatok:

- Az egészséges énkép és önbizalom kialakítása.
- Kudarcűrő-képesség növelése.
- Az önállóság növelése.

Az intézményi nevelő-oktató munka pedagógiai feladatai

Pedagógiai feladatok az alsó tagozaton

Az 1-2, 3-4 évfolyamban folyó nevelő-oktatómunka feladatai, hogy:

- A pedagógiai munka középpontjában a személyre szóló fejlesztés törekvése álljon.
- Adjon mintát az ismeretszerzéshez a feladat és problémamegoldáshoz.
- Motivált munkában, mely a tanulók kíváncsiságára érdeklődésére épített, fejlessze ki a gyermekekben az önállóságot, a feladattudatot, a kitartás képességét, és mozgítsa elő az érzelmvilágának gazdagodását.
- Alapozza meg a tanulási szokásokat.
- Támogassa az egyéni képességek kibontakozását.
- Működjön közre a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatában.
- Törődjön azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermekek szociális-kulturális környezetéből, vagy eltérő ütemű éréséből fakadnak.
- Tudatosítsa a gyermekekben a szűkebb és tágabb környezetből megismerhető értékeket.
- Erősítse meg a humánus, toleráns magatartásmintákat, szokásokat.
- Alapozza meg a keresztyén értékrend kialakulását.
- Teremtse meg a környezettudatos gondolkodás, viselkedés alapjait.

- Formálja a gyermekek jellemét, segítse a személyiség érését, harmonikussá válását.
- Teremtse minél több lehetőséget a kommunikáció széleskörű fejlesztéséhez tanórákon és tanórán kívül.

Pedagógiai feladatok a felső tagozaton

Az 5-8 évfolyamban folyó nevelő-oktatómunkánk feladata, hogy:

- Fejlessze a tanulóknak azokat a készségeket, képességeket, amelyek a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolatokhoz szükségesek.
- A tanulói tevékenységek közben fejlessze a tanulók önálló tanulásra nevelését, az önismeretét, együttműködő készségét, akaratát, segítőkészségét.
- Alakítsa ki tanulóiban a környezet védelmével, az egészségének megővésével kapcsolatos szemléletet.
- Lokalizálja a tanulók személyiségének érzelmi, akarat oldalát.
- Tudatosítsa a tanulóknak a közösség demokratikus működésének értékét és néhány általánosan jellemző szabályát.
- Tudatosítsa a tanulóknak a keresztyén értékrend szerinti élet gyakoroltatását.
- Tisztázza az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát ezek fontosságát a közösséghez, illetve egymáshoz való viszonyulásban.
- Készítsen fel a társadalmi szerepekre, a magánélet szerepeire a konfliktusmentes kapcsolatépítésre, a szocializációra.
- Fejlessze tanulóiban a nemzeti azonosságtudatot, képviselje az egymás mellett élő különböző kultúrák iránti igényt.

Pedagógiai feladatok a felső tagozaton

A szakiskola első, differenciált pedagógiai eljárásokat igénylő szakaszában az új ismeretek átadása mellett vállalja az általános iskolai ismeretek rendszerezését, a hiányok pótlását, a gyengébb képességű tanulók fejlesztését a továbbhaladáshoz szükséges szintre, valamint tudatos motiválásukat.

A helyi pedagógiai programokban meg kell határozni a szakmai képzéshez szükséges és a tanulók többsége számára fejlődésre ösztönző, de differenciált, egyénhez igazodó módszerek alkalmazását és a megfelelő tanulói aktivitás mellett teljesíthető tevékenységeket, hogy elkerülhetővé váljanak az iskolai tanulási kudarcok.

Az intézményi nevelő-oktató munka pedagógiai eszköz, - és eljárásrendszere

Az iskolában folyó nevelés eszközei, eljárásai valamint a nevelés módszerei a nevelési folyamat egymással összefüggő egymást feltételező fontos elemei, tényezői.

A nevelési módszerek elválaszthatatlanok a nevelés céljától.

A nevelési módszereknek intézményünkben igazodniuk kell a tanulók eltérő értelmi fejlettségéhez, a fogyatékoság vagy sérülés típusához, az életkori sajátosságokhoz.

Igazodnia kell a mindenkori szituációkhoz, s annak tartalmához, valamint a nevelők személyiségéhez.

A nevelési módszereket minden esetben úgy választjuk meg, hogy azok a leghatékonyabb alkalmazást tegyék lehetővé.

Ez megkívánja intézményünk nevelő-oktatómunkájában a módszerek, eljárások kombinációját.

Az intézményben **komplex magatartásfejlesztő programot** alkalmazunk, melynek ismérvei a következők: önismeret, erősségek-gyengeségek felismerése, reális önértékelés, önbizalom erősítés, érzelmi intelligencia kialakítása. A magatartásfejlesztő program a Pedagógiai Program mellékletét képezi.

Alkalmazott eljárások, módszerek.

a) *A tevékenység megszervezésének módszerei:*

- követelés;
- megbízás;
- ellenőrzés;
- értékelés;
- játék;
- szemléltetés;
- gyakorlás.

b) *A meggyőzés, felvilágosítás, tudatosítás módszerei:*

- az oktatás valamennyi módszere;
- meggyőzés;
- minta;
- példa;
- példakép;
- bírálat;
- önbírálat;
- beszélgetés;
- felvilágosítás;
- tudatosítás;
- előadás;
- vita;
- beszámoló.

c) *A magatartásra ható módszerek*

Ösztönző módszerek:

- ígéret;
- helyeslés;
- biztatás;
- elismerés dicséret; (A dicséret iskolánkban használatos módjait a Házi rend tartalmazza.)
- osztályozás;
- jutalmazás.

Iskolánkban a jutalmazás formái lehetnek:

Szóbeli és írásbeli dicséret, oklevél, jutalom, (különböző tárgyjutalom, könyv, kirándulás).

Jutalmazzuk:

- A kiemelkedő közösségi munkát (DÖK, igazgató, osztályfőnök).
- A rendkívüli teljesítményeket (városi, megyei, országos helyezések, versenyek) (igazgató).
- Hosszabb ideig tanúsított jó magatartást (igazgató, DÖK).

Kényszerítő módszerek:

- felszólítás;
- beláttatás;
- ok-okozati összefüggések megláttatása;
- követelés;
- parancs;
- büntetés (melynek fokozatait iskolánk Házirendje tartalmazza).

Gátlást kiváltó módszerek:

Ezek a módszerek a nevelés sikerét veszélyeztető körülmények kizárását célozzák. A negatív viselkedés kialakulását próbálják megakadályozni:

- felügyelet;
- ellenőrzés;
- figyelmeztetés;
- intés;
- tilalom;
- elmarasztalás.

2.2.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Intézményünk nevelőtestületének legfontosabb feladata a nevelési és oktatási területen történő maximális segítségnyújtás, a tanulók személyiségének minél teljesebb mértékben történő kibontakoztatása. A távolabbi cél a nevelés során olyan személyes szabály és normarendszer kiépítése, amely a társadalom szabály és normarendszerével összeegyeztethető. Így a harmonikus személyiségfejlesztés reményeink szerint megvalósítható.

A Pedagógiai program összeállításánál elsődleges szempont volt a tanulók, sajátos nevelési, különleges gondozási igénye és a mindenkor fenntartó elvárásai alapján összeállított feladatrendszer. Intézményünkben havi rendszerességgel személyiségfejlesztő napot tartunk a gyermekek számára, mely program keretében izgalmas és kreatív játékos feladatokat oldanak meg a tanulóink. Boldog Iskola program keretében „Boldogságórák” tartunk heti rendszerességgel mely foglalkozás során problémamentes életmodellt állítunk a fiatalok elé, hogy vezérfonalat adjon az iskolásoknak, amivel könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint a testi-lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget.

Szem előtt tartva, hogy az oktatás, és a nevelés színtere nem csak az iskola, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos fóruma. Ezen célkitűzések alapján az alábbi konkrét pedagógiai feladatok köré csoportosítjuk a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos teendőket:

- Az értelem kiművelésével kapcsolatos feladatok.
- A szociális kompetencia kialakításával kapcsolatos feladatok.
- Az egészséges és kulturált életmódra nevelés.
- A társadalomba történő beilleszkedés megalapozása.

A feladat lebontása képzési szakaszokra:

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók

1-4. évf.:

- A pszichikus funkciók fejlesztése.
- Képességek fejlesztése a közvetlen tárgyi és érzéki tapasztalatok által (motoros, kognitív, kommunikációs: verbális és nonverbális).
- Szociális készségek fejlesztése: önkiszolgálás, kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás segítése társal és felnőttel egyaránt, együttműködés kezdetleges formáinak a megalapozása, segítő magatartás megerősítése, érzelmek kifejezésének szabályozása, szabály és normarendszerek hasznosságának felismertetése, eszközhasználat alapjainak elsajátítása.
- Játékszeretet, alkotói vágy fejlesztése.
- Az egészséges életmód alapjainak megismertetése a tanulókkal.
- Az első két évfolyamon felsoroltak mellett: a pozitív szociális szokások kialakulásának, gyarapodásának segítése.
- Keresztyén értékrend megismerése.
- A tanulók önértékelésének elősegítése, fejlesztése.
- A cselekvésszabályozás belső feltételeinek folyamatos kialakítása, fejlesztése.
- A tapasztalati és értelmező tanulás elsajátítása, fantázia és problémakezelő és megoldó gondolkodás fejlesztése.

5-8. évf.:

- Önálló tanulási tevékenység kialakítása.
- Tanulási technikák hatékony használatának az elsajátítása.
- A szociális kompetencia erősítése valamennyi, a korábbiakban felsorolt területen.
- Reális, célravezető tervezés elsajátítása.
- A megismerési módszerek további fejlesztése.
- Céltudatos feladat, és munkavégzés kialakítása.
- Iskolán kívüli fórumok egyre hatékonyabb kihasználása.
- Felkészítés a családi szerepekre, az önálló életvezetésre.
- Az elsajátított ismeretek megfelelő alkalmazása életszerű szituációkban.
- A keresztyén értékrend szerinti életvezetés.
- Törekvés a szociális kulturális hátrányok felszámolására, a teljes mértékű integrálódásra.

9-10.évf.:

- Önálló tanulási tevékenység kialakítása.
- Tanulási technikák hatékony használatának az elsajátítása.
- A szociális kompetencia erősítése valamennyi, a korábbiakban felsorolt területen.
- Reális, célravezető tervezés elsajátítása. Munkavégzésre való szocializálás, munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, önálló életvezetés megalapozása.
- A gyógypedagógiai alapfokú nevelő-oktató munka eredményeire támaszkodva nyújtson differenciált segítséget a szakma tanulásához, a társadalmi beilleszkedéshez, a felnőtt életre felkészüléshez

- A képzés tegye képessé a fiatalokat arra, hogy társadalmunk rendezett életvitelű, eredményesen dolgozó tagjaivá váljanak.
- A tanulók a szakiskolai nevelés-oktatás során sajátítsák el azokat az ismereteket és készségeket, amelyek az önálló életvitelhez, a munkaerőpiacra történő belépéshez és megmaradáshoz elengedhetetlenül szükségesek.
- A szakképesítések munkaterületeihez tartozó legjellemzőbb munkakörök, foglalkozások betöltéséhez szükséges kompetenciák elsajátíttatása.

Értelmileg akadályozott tanulók

1-2-3. csoport:

- A pszichés funkciók fejlesztése.
- Képességek fejlesztése a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzés által (motoros, kognitív, kommunikációs).
- Szociális képességek területén jelentkező akadályozottságok korrekciója, az egyéni megsegítés hangsúlyozása.
- Szokásrendszerek kialakítása a játékos fejlesztési formák dominálása során.
- Önkiszolgálás megalapozása: étkezés, öltözködés, egészségügyi szokások.
- A keresztyén értékrend megalapozása.
- Játékra nevelés, egyszerű szabályok betartása, utánzásos cselekvések.

4-5-6.csoport:

- Az alsó szakaszban megjelölt területek fejlesztése a gyermekek aktuális fejlettségi szintjének megfelelően.
- A mindennapi életben használatos jel, és - szimbólumrendszerek értésének, és alkalmazásának megalapozása.
- A valóság megismeréséhez szükséges ismeretek és technikák elsajátítása.
- Az önkiszolgáló tevékenység hangsúlyozása.
- A keresztyén értékrend hangsúlyozása.
- Igény kialakítása a szabadidő hasznos eltöltésére.

7-8.csoport:

- A már meglévő ismeretek fokozatos bővítése.
- A keresztyén értékrend szerinti életvezetés tudatosítása.
- Az alapvető társadalmi norma és szabályrendszerek betartása.
- Életvezetést segítő technikák alkalmazása.

A személyiségfejlesztés pedagógiai feladata az autizmussal élő tanulók esetében:

Az autizmus az egész személyiséget átható, pervazív fejlődési zavar. Az idegrendszer korai, feltehetően veleszületett ártalmának genetikai és környezeti hatások kölcsönhatásának következménye. Az érintett gyermekek súlyos tanulási és megértési nehézségekkel küzdenek, akkor is, ha egyébként jó nyelvi és értelmi képességekkel rendelkeznek. Elzárkóznak a társas helyzetektől, és tanulási lehetőségektől. Az autizmussal élő gyermekek nem egyszerűbben lassabban, hanem teljesen másképpen fejlődnek, mint tipikusan fejlődő kortársaik.

Három területen okoz minőségi károsodást:

- A kommunikációban
- A társas kapcsolatokban (kapcsolatteremtés másokkal, együttműködés, beleérző képesség)
- Rugalmas viselkedésszervezésben (gondolkodás, alkalmazkodás, kreativitás)

A károsodás következtében ezek a gyermekek különösen viselkednek, amelyért ők nem felelősek. A viselkedéses kép az autizmusban való érintettség súlyosságától, a személyiségtől, az értelmi képességektől, a környezettől, az életkortól, és egyéb képességektől függ. Ezek a hiányok és sérülések – mivel egész személyiségükre kihat – fejlődésüket is akadályozza.

Személyiségük fejlesztésében a következő feladatok elvégzése szükséges:

Kommunikációs készségek fejlesztése

- A gyermek kommunikációs készségének felmérése
- Kommunikációs eszközök megismertetése, használatának megtanítása
- Az eszközhasználat gyakorlása
- Önállóságra nevelés

Szociális készségek fejlesztése

Cél: A gyermek mindennapi viselkedése közelebb kerüljön ahhoz, ami még környezetét nem zavarja, valamint, hogy a gyermek elérje a számára elérhető legmagasabb önállósági szintet.

Módszer:

- Szabályok tanítása
- Viselkedésminták tanítása
- Elkerülő utak tanítása
- Beavatkozó technika alkalmazása
- Mindennapi élethelyzetek nyújtotta lehetőségek kihasználása

Fejlesztési területek:

- utánzás
- önmagukról való tudás
- fizikai közelség elfogadása
- kooperáció
- mentális állapotok felismerése, értelmezése
- megfelelő reakciók tanítása
- közösségi normák megismertetése

Problémás viselkedés kezelése:

- A környezet adaptálása
- A viselkedés elemzése, pontos leírása
- Új készségek tanítása
- Terápiás beavatkozás:
- Az ok megváltoztatása
- Alternatív viselkedések tanítása
- Nem megfelelő viselkedés hiányának ösztönzése, jutalmazása

2.2.3. Az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményekben eltöltött időben minden gyermek részesüljön testi-lelki jólétben, az egészségi állapotát, egészségét hatékonyan fejlesztő egészségfejlesztő tevékenységben.

Az iskolai élet egyik legfontosabb területe a testi és lelki egészségre történő nevelés. Ezen belül az egészséges, és tudatos életmód kialakítása, és a káros szenvedélyek megelőzése *kiemelt feladat*. A társadalmi beilleszkedés egyik alapvető feltétele az erőnlét, és a fizikai állóképesség fejlesztése. Az egészségfejlesztésnek az iskolai élet összes tevékenységébe be kell épülnie.

A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Feladatai:

- egészséges táplálkozás;
- elsődleges megelőzés az egészségnevelés területén;
- egészségfejlesztési programok szervezése és lebonyolítása;
- kapcsolattartás a partnerekkel;
- ismeretek átadása, készségek kialakítása, képességek fejlesztése;
- mindennapos testnevelés, testmozgás;
- testi- lelki egészség fejlesztése;
- viselkedési függőségek, szenvedélybetegséghez vezető szerek fogyasztásának megelőzése;
- bántalmazás, iskolai erőszak megelőzése;
- baleset megelőzés, és elsősegélynyújtás;
- személyi higiénia.

A segítő kapcsolatok színterei

Intézményen belüli partnereink:

- iskolavezetés;
- Szülői Munkaközösség;
- Diákönkormányzat;
- Gyermek és ifjúságvédelmi felelős;
- testnevelő tanárok;
- tantestület.

A korszerű egészségfejlesztési szemlélet elterjesztése érdekében az egész iskolára, annak minden alkalmazottjára kiterjedő célokat kell megfogalmazni, ezért minden munkatárs véleménye fontos.

Külső partnereink:

- iskolaorvos, fogorvos;
- védőnő;
- kórház;
- gyermekjóléti szolgálatok, Pedagógiai Szakszolgálat;
- rendészeti szervek;
- egyházak, alapítványok, karitatív szervek.

Az egészségnevelés iskolai területei

Programtervezés

- a.) Az általános programok minden gyermekcsoportot és tanulót érintenek.
pl.: szabadidős programok, vetélkedők, sportprogramok, egészségnap
- b.) A szelektív programok csak az iskola bizonyos gyermekcsoportjaira vonatkozó programok.
pl.: drogrevenációs osztályfőnöki órák 5-8. évfolyamokon.
- c.) Az indikált programok az érintett csoportok tagjainak szólnak.
pl.: dohányzás, bűnmegelőzés témában

Tanórai foglalkozások

- a) szaktárgyi csatlakozási pontok:
Bevezető és kezdő szakaszban testnevelés és környezetismeret, alapozó és fejlesztő szakaszban testnevelés, természetismeret és az életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgy kapcsolódik az egészségfejlesztés témaköréhez.
- b) osztályfőnöki órák:
Alapozó és fejlesztő szakaszban a drogrevenációs foglalkozások.
- c) egészségnevelés óra 1-5. évfolyamon

Tanórán kívüli foglalkozások

- délutáni foglalkozások
- délutáni szabadidős foglalkozások
- sportprogramok, filmvetítések, vetélkedők, versenyek, csoportfoglalkozások
- egészségnap
- kirándulás, séták
- tanórán kívüli szabadon választott foglalkozások
(terematletika, atlétika, kispályás labdarúgás, asztalitenisz, úszás, lovaglás, testi-lelki egészség, környezetvédelmi foglalkozás)

Megvalósítás színterei:

- az egészségfejlesztés szemléletének széleskörű elsajátítása az iskolában meghívott előadó segítségével, szülők, diákok és pedagógusok számára;
- versenyek, vetélkedők szervezése;
- a tanulók témával kapcsolatos plakátok készítésében vesznek részt;
- osztálytermek tisztaságának értékelése;
- kirándulások, séták szervezése – esetenként szülők bevonása;
- javaslatok, hogy az egyes tantárgyakban miként jelenhet meg az egészségnevelés szemlélete;
- tanórán kívüli szabadon választott foglalkozások;
- interaktív osztályfőnöki órák;
- szabadidős tevékenységek szervezése.

2.2.4. A közösségfejlesztéssel, az iskolai szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti. A gyermekek fejlődése szorosan összefügg, és nem választható el a közösségi neveléstől.

A közösségfejlesztés résztvevői:

- kortárs csoport, az iskola tanulói közössége;
- család;
- iskolavezetők, intézményi lelkes, osztályfőnökök, pedagógusok, nevelő és oktató munkát segítő munkatársak;
- együttműködő partnerek.

A közösségfejlesztés célja

- Kialakítani, megteremteni a társadalom és az egyén közötti kapcsolatot, hiszen a gyermekek fejlődése szorosan összefügg, és nem választható el a közösségi neveléstől.
- Lehetőséget adni az én érvényesítésére.
- Biztosítani a valakihez tartozás érzését.
- Emocionális biztonság, egységtudat megtapasztalása.
 - Segíteni az egyén közösségi magatartásának kialakítását.
 - Fejleszteni a véleményalkotó, véleményformáló képességet.
 - Segíteni a közösségi szokások, normák elfogadását.
 - Támogatja a másság elfogadását.
 - Hozzájárul az együtt érző magatartás kialakulásához, és a harmonikus embertársi kapcsolatok fejlesztéséhez.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos általános feladatok

- Ismerje meg a társas együttélés alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolatok kialakításához elengedhetlenek.
- Váljon érzékenyvé környezete állapota iránt.
- Tisztelje, óvja környezetét, törekedjen a természeti károk megelőzésére.
- Tanulók tudjanak társaikkal, felnőttekkel is adott témáról anyanyelvükön szabatosan kommunikálni.
- A gyermekek legyenek képesek a keresztyén szellemiségben egymás elfogadására, támogatására, segítségére.
- Ismerjék meg környezetük testi épségét, egészségét veszélyeztető tényezőit és az elkerülés módjait.

A közösségfejlesztés megvalósulásának színterei:

- Tanórák (szaktárgyi órák, osztályfőnöki órák)
- Délutáni foglalkozások
- Diákönkormányzati munka
- Szabadidős tevékenységek: hagyományőrző programok, tanulmányi kirándulások, kulturális, tanulmányi és sportrendezvények, versenyek
- Tanórán kívüli foglalkozások:

Énekkar, iskolai sportkör, színjátszó kör, tehetséggondozó kézműves foglalkozás, környezetvédelmi-öko foglalkozás

A tanórán megvalósítható közösségfejlesztési feladatok

Mivel az osztályközösség a legkisebb egység az iskolai élet során, így legfontosabb céljaink között szerepel egy támogató, elfogadó, közös értékrend alapján egységként

funkcionáló közösség kialakítása és működtetése. Ezen célnak a megvalósításához több esztendő türelmes, következetes munkára van szükség.

A tananyag elsajátítása során a pedagógus

- segítse a tanulók kezdeményezéseit
- vegye figyelembe, hogy a tanulók eltérő személyiségjegyekkel, eltérő erősségekkel és gyengeségekkel rendelkeznek
- különböző változatos munkaformákat biztosítson, melyben minden tanuló kibontakozhat, fontosnak érezheti magát
- járuljon hozzá a közvetlen tapasztalatszerzéshez
- alapozza meg a hazaszeretet
- segítse a környezettudatos élet megalapozását
- ösztönözzön a szűkebb környezet hagyományainak megismerésére, ápolására, késztesse az ezekért végzett közösségi tevékenységre
- tegye képessé a tanulót a környezet minőségi változásainak megfigyelésére
- irányítsa a tanulót önálló ismeretszerzés, véleményformálás és – kifejezés, vélemények, érvek kifejtésének, értelmezésének, megvédésének képességére
- adjon ismeretet betegségek, balesetek, sérülések elkerülésére, egészség megóvására
- irányuljon a szexuális kultúra, magatartás kérdéseire, örömteli párkapcsolatra történő felkészítésre
- fejlessze a beteg, sérült és fogyatékkal élő embertársai iránti elfogadó és segítőkész magatartást
- a tanulás során kapjon átfogó képet a munka világáról

A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztési feladatai

Kötetlenebb tevékenység formái és a közösen átélt kirándulások, túrák, délutáni szabadidős foglalkozások a közösségfejlesztés kiváló területei

- nevelje a tanulókat önellenőrzésre, egymás segítésére, ellenőrzésre
- átgondolt játéktervvel és a tevékenységek pedagógiai irányításával biztosítsa, hogy a különböző játékok, tevékenységek megfelelően fejlesszék a közösséget
- ismertesse meg a tanulókkal a társas együttélés alapvető szabályait, amelyek a harmonikus kapcsolatokhoz elengedhetlenek
- sokoldalú és változatos foglalkozások járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez
- séták, kirándulások mélyítsék el a természet iránti tiszteletet, felelősség érzést

Az iskolai munka szerves részét képezik a tanórán kívüli foglalkozások.

Kötött délutáni foglalkozások:

- délutáni csoportos foglalkozás

Választható tanórán kívüli foglalkozások formáiról a tantestület dönt:

- a tanulói (szülői) igények ismeretében
- a rendelkezésre álló szakemberek körét figyelembe véve
- az anyagi lehetőségeket figyelembe véve
- a tanulók tehetségét mérlegelve

Az iskola az alábbi tanórán kívüli foglalkozásokat kínálja

- Iskolai Sportkör: terematlétika, teremlabdarúgás, asztalitenisz, tehetséggondozó úszás, mezei futás, grund birkózás
- Tehetséggondozó kézműves foglalkozás
- Egészségvédelem, egészségnevelés, önismeret
- Színjátszó kör
- Hitoktatás (katolikus) az egyházak által delegált oktatókkal
- Énekkar
- Környezetvédelem

A foglalkozásokról írásban tájékoztatjuk a tanulóinkat, és a szülőket. A jelentkezésírásban történik, a szülő jóváhagyó aláírásával.

Tevékenységek és szolgáltatások köre tanórán kívül

A programok, szabadidős tevékenységek a tanulók képességfejlesztését támogatják. A szociális juttatásokat az iskola szereplőinek és partnerhálózatának együttműködése teszi lehetővé.

Ezek szerint:

- Ügyeletet biztosítunk az intézmény nyitva tartásán túl.
- Napi háromszori étkezést biztosítunk igény és rászorultság szerint.
- Biztosítjuk a mindennapos testnevelést a tornateremben, saját sportpályán, a városi stadionban, a városi strandfürdőben, a Dél-Alföldi Lovas udvar fedeles lovardájában vagy a szabadban.
- Lehetővé tesszük minden tanuló számára az iskolai könyvtár használatát, a könyvek kölcsönzését.
- Felkészítjük tanulóinkat a kulturális és sportversenyekre, vetélkedőkre, a tanulók számára hirdetett iskolai és iskolán kívüli versenyekre, programokra.
- Egészségügyi ellátást biztosítunk tanulóinknak házon belül azáltal, hogy rendszeres a kapcsolatunk az iskolaorvossal, védőnővel. A szakrendelésen való megjelenéshez segítséget nyújtunk.
- A környező kulturális szolgáltatások igénybevételét biztosítjuk, pl. könyvtár, színház, múzeum, mozi, alkalmi kirándulások.
- Kirándulásokat, alkalmanként táborozási lehetőséget kínálunk tanulóink számára a tanévben, esetenként szünetekben.
- A tanév során különféle juttatásokat, adományokat biztosítunk /ajándécsomagok, ruhaneműk, tanszerek/.
- Családi rendezvényeket, alapítványi estet szervezünk.
- Tanulóink igénye szerint, nevelői felügyelettel használhatják az intézmény IKT eszközeit.

A jelzett szolgáltatások ingyenesek, a szülők tájékoztatásával, a szülők részvételével szerveződnek.

A sokrétű, szerteágazó tevékenységkör, szolgáltatás, fejleszti tanulóink szocializációs képességeit, támogatja a spontán és szándékosan szerzett ismereteik körét, segíti a tanulás, a kíváncsiság felkeltését. Az iskola által nyújtott szolgáltatás a magatartási, beilleszkedési zavart mutató tanulók helyzetén is javít azzal, hogy tartalmas elfoglaltságot, viselkedési mintát ad számukra a különböző élethelyzetekben, sikerélményhez juttatja őket, társas kapcsolataikat ápolja, szélesíti.

A tanórán kívüli tevékenységben bőven kínálkozik lehetőség a kulturális és szociális háttér. Következtében hiányosságokat mutató tanulók felzárkóztatására.

Ennek színterei:

- Érintkezési normák, elvárások bemutatása, játékos gyakorlása
- A test a ruházat tisztántartásának gondozásának elsajátítása.
- Ünnepek, ünnepi asztal, ünnepelés gyakorlása.
- A közlekedés a nyilvános helyen való viselkedés szabályainak gyakorlása.
- Szerepeltetés, versenyek

Célunk, a közös, praktikus ismeretek elsajátításán túl az, hogy ezen tanulókat visszavezessük a kortárs csoportba, elfogadásukat, befogadásukat próbáljuk elősegíteni. Ezzel együtt ápolhatják saját kultúrájukat, hagyományaikat az iskolai rendezvényeken, megmozdulásokon.

A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai

A diákönkormányzat a tanulók önálló, irányító közössége, melynek keretében a tanulók, a pedagógus közösséggel együtt, saját fejlettségüknek megfelelően intézik saját ügyeiket

- olyan közös érdeken alapuló közös és konkrét célok kijelölése, amelyek nem sértik az egyéni érdekeket
- kialakított meglévő hagyományokon alapuló közösségi munkálatok, közösségépítő tevékenységek fejlesztése
- régi tevékenységek mellett új hagyományok teremtése
- olyan tevékenységek szervezése, amelyek esztétikai élményt keltenek a közösség tagjaiban
- közösség iránti felelősségérzet kialakítása, fejlesztése
- közösség érdekeit szolgáló, cselekvésre késztető tevékenységek szervezése
- olyan közösség kialakítása, fejlesztése, amely büszke saját közösségeinek sikereire, értékeli tulajdonságait

A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai

Olyan örömet adó munkaformák köré szervezett foglalkozások, amelyek kötődnek a tanulók személyes életéhez, társadalmi, és egyéni problémáihoz, és amelyek az egész iskola életére kihatnak. A tevékenységekben az egyéni élményekre és a problémamegoldást fejlesztő módszerekre kell építeni:

- jó kapcsolat kiépítése az adott korosztállyal, szüleikkel valamint az őket segítő szakemberekkel
- a csoporton belüli kapcsolatok erősítése
- a csoportért végzett közös munka, az önismeret elmélyítése, az önfegyelem fejlesztése, a társak, foglalkozásvezetők elfogadása az együttműködés fejlesztése
- a tevékenységet hasza át a kölcsönösség, az aktivitásra való építés
- egyes tevékenységformák kidolgozása határozza meg az elsajátítandó ismeretek készségszintűvé alakítása mellett, egyedi személyiséghez alkalmazkodó kapcsolatteremtési módot.
- olyan erős érzelmi – értelmi felhívó erővel bíró témák kijelölése, amely során felfedezhetik önmagukban és másokban a türelmet, részvét, megértés képességét erősítve ezzel a közösséghez való kötődést.

Az iskola fejleszti a tanulók személyiségét, a gyerekek egyéni beállítódását, képességeit figyelembe véve kiemelten fontos közösségfejlesztő feladataink vannak, melyeket *minden*

dolgozónak figyelembe kell vennie munkája során. Valamennyi dolgozónak, iskolát segítő szervezetnek példaként kell állnia a diákok előtt megjelenésével, viselkedésével, beszédstílusával, társas kapcsolatával. A közösségfejlesztés megfelelő fejlesztése érdekében fontos a folyamatosság biztosítása, a már elért eredmények továbbfejlesztése, a következő évfolyamoknál a már elért eredményekre való építés. Ezeket a feladatokat olyan nevelőkollektívával lehet elvégezni, amelyek összehangolt követeléssel és nevelési eljárással koordinál és vezet osztályt.

A közösségfejlesztés hagyományőrző programjai

- Az első osztályosok fogadása és megajándékozása az évnyitó Istentiszteleten
- Iskolai sportnap
- Megyei, országos sportrendezvényeken való részvétel (FODISZ)
- Iskolai versmondó versenyek:
 - Alsó tagozat – Weöres Sándor szavalóverseny,
 - Felső tagozat – Petőfi Sándor szavalóverseny
- Házi szépíróverseny
- Házi, megyei, Komplex tanulmányi verseny
- Reformáció ünnepe
- Hálaadó családi nap
- Aranyossy - napok
- Gyermeknap
- Évközi kirándulások szervezése 1-2 nap időtartamra
- Óvodások, iskolások ballagása
- Állami és nemzeti ünnepekről való megemlékezés
- Egyházi ünnepekről való megemlékezés:
 - Karácsonyi istentisztelet
 - Húsvéti istentisztelet
 - Pünkösdi istentisztelet
- Személyiségfejlesztő nap
- Mosolyzáro délután
- Projektnapok
- Ökoprogram
- Szülőklub
- Erdei iskola program, táboroztatás (hazai, külföldi)

A közösség fejlesztése érdekében végzett programok az adott év munkatervében szerepelnek.

2.2.5. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnökök feladatai

A rábízott sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása. Ezzel összefüggésben kötelessége, hogy a nevelő és oktatótevékenység keretében gondoskodjon a tanulók testi épségének megóvásáról, erkölcsi védelméről, személyiségük fejlődéséről, továbbá az ismeretek tárgyilagos és többoldalú közvetítéséről.

Kiemelt feladatok:

- Alapvető viselkedési normák gyakoroltatása, betartatása, megkövetelése
- Nevelés-oktatás, tudásátadás
- Képességfejlesztés (habilitációs, rehabilitációs tevékenység)
- Támogatás nyújtása az értékes személyiségjegyek kibontakoztatásához
- Önfegyelem, önfelfogadás, egészséges énkép kialakítása
- Önálló munkavégzésre való nevelés
- Felelősség- kötelesség vállalása
- Értékközvetítés, értékmegőrzés
- Ellenőrzés, értékelés, tájékoztatás
- Gyermek, és –ifjúságvédelmi feladatok
- Hasznos, aktív időtöltés igényének kialakítása
- Az intézményi célokkal való azonosulás
- Példamutatás a neveltek számára

Osztályfőnöki munka tartalma, feladatai:

- Házirend szabályainak megbeszélése
- Ügyviteli teendők ellátása
- A tanév elején elkészített osztályfőnöki tanmenet szerint vezetni az osztályfőnöki órákat, azokra előre felkészül
- Szervezési, koordinációs feladatok végrehajtása
- Információcsere biztosítása
- Közvetlen nevelőmunka
- Közösségformálás
- A tanulók képviselője
- Gyermekvédelmi teendők ellátása
- Az iskolaorvosi szolgálat bevonásával, figyelemmel kíséri a tanulók egészségi állapotát, és erről szükség esetén tájékoztatja az osztályban tanító nevelőket.(pl. tartós betegségek, fogyatékoságok, gyógyszerérzékenység)
- A házirendet megsértő vagy feladatait elmulasztó tanulót először szóbeli figyelmeztetésben, majd írásbeli figyelmeztetésben részesíti. Súlyosabb esetben javaslatot tesz a tanuló elleni fegyelmi eljárás lefolytatására
- Figyelemmel kíséri a tanulók hiányzásait, vezeti a mulasztási naplót, a mulasztásokat az osztálynaplóban havonként összesíti. Igazolatlan mulasztás esetén a jogszabályokban előírt rendelkezések alapján jár el
- Vezetni a tanulói törzslapokat és bizonyítványokat
- Elsősegély-nyújtási alapismeretek átadása
- Osztályfőnöki órák megtartása
- Pályaorientáció előkészítése
- A tanulók fejlődésének nyomon követése
- A tanulók értékelése
- Az osztályközösség minőségének fejlesztése
- A tanulók szűkebb, tágabb környezetének megismerése, tapasztalatátadás, segítségnyújtás
- Osztálykirándulás előkészítése
- Iskolai programokra, megemlékezésekre való felkészítés

- Az osztály félévi, és év végi munkájának, magatartásának, szorgalmának értékelése
- Folyamatos visszacsatolás a tanuló tudásáról és fejlődéséről
- Segíti és ösztönzi a tanulók továbbtanulását, megismerteti őket a pályaválasztási és továbbtanulási lehetőségekkel
- A szülőkkel történő kapcsolattartás (családlátogatás)
- Betartja az alapvető erkölcsi normákat a tanulókkal, a szülőkkel és a nevelőtársakkal szemben
- Az iskolai elvárás rendszer érdekében teamben való közös gondolkodás, együtt munkálkodás.

Az osztályfőnök az a pedagógus, aki központi szerepével a legközvetlenebbül tapasztalja a gyermekek, és azok szülein keresztül a társadalmi és a mindennapi életben zajló változásokat, problémákat. Együttműködő partnere és vezetője az osztálynak. A tanulóin keresztül hat a szülőkre, a családra. Formálja tanulóközösségét, példát mutat nekik.

2.2.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

A kiemelt figyelmet igénylő tanuló:

- a. A különleges bánásmódot igénylő tanuló
 - a.a. Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló
 - a.b. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermek, tanuló
 - a.c. Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló
- b. A gyermekek védelméről szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló

a. A különleges bánásmódot igénylő tanuló

a.a. Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló:

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látás, hallás), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Nevelésük-oktatásuk speciális tantervek szerint történik, kiegészülve a kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységgel. Minden tanuló egyéni ütemben, egyéni fejlesztési terv alapján halad, melynek eredményeit évente rögzítik a pedagógusok. A tanórán megvalósuló rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység csoportos fejlesztési terv alapján zajlik. A kötelező rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások időkeretét NKT. állapítja meg.

Megvalósulás színterei:

- - Tanórák
- - Terápiás foglalkozások (logopédia, terápiás lovaglás, kutyás terápia, terápiás úszás, Sindelar terápia, Ayres terápia)
- - Egyéni fejlesztés formájában megvalósuló (mozgásfejlesztés, diszlexia, diszgráfia prevenció, kommunikáció és nyelvi fejlesztés, komplex gyógypedagógiai fejlesztés)

A fejlesztő munka a diagnosztikára épül. Sajátos nevelési igényű gyermekek egyes csoportjainál.

Testi fogyatékosok: (mozgáskorlátozott tanulók)

- mozgásbiztonság, mozgásteljesítmény
- mozgásreflex
- író, rajzoló, eszközhasználó mozgás, azaz a motoros képességek fejlesztését célzó pedagógiai eljárások.

Értelmi fogyatékos gyermekek:

- kognitív
- kommunikációs
- orientációs és szociális
- kreatív képességek fejlesztése

Autista gyermekek: (autisztikus gyermekek)

- szociális – kommunikációs készségek fejlesztése
- kognitív fejlesztés
- viselkedési problémák kezelése
- fejlődési funkcióelmaradások, önkiszolgálás

A képességfejlesztő munka megvalósulásának szinterei:

- Tanórán, osztálykeretben: a képességfejlesztő feladatok beépítése az órákban az ismeretanyag integrálásával, differenciált foglalkozással, csoportmunkával, egyéni feladatok biztosításával.
- Kiscsoportos, vagy egyéni foglalkozásokon: mozgás, grafomotoros fejlesztés, logopédia, Sindelar I., II., diszlexia prevenció, diszkalkulia terápia.
- Délutáni foglalkozásokon gyakorlóanyagok elvégzésével.

- a.b. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermek, tanuló
- a.c. Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló

Az iskolában a tehetség, képesség kibontakoztatásának célja:

Összhangban az intézmény általános és konkrét céljaival a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett tanulók felzárkóztatásán túl, a tehetséges tanulókkal való kiemelt foglalkozás lehetőségeinek keresése, kiaknázása, alkalmazása tanórán és tanórán kívül.

A célok eléréséhez, a tehetséggondozás feladatainak megvalósításához minden nevelőnek feladata a differenciálás, az egyéni képességekhez igazodó munkaformák előnyben részesítése. A differenciálás áthatja az iskola egész nevelési folyamatának feladatait, tartalmát, követelményét, módszerét, eszközeit, szervezeti formáit, értékelési rendszerét.

A tehetséggondozás szinterei:

Tanórák

A tanulásszervezési módok differenciálása.

Ennek lehetőségei; képesség és érdeklődés szerinti csoportokra osztás

- tartalmi különbségtétel az egyes anyagrészek feldolgozásánál.
- a követelmények differenciálása

A differenciált tanulószervezési módokkal a tanulóknak rejlő képességek, hajlamok kibontakozhatnak, a gyermekek kreativitása megnövekszik.

A pedagógusok feladata, hogy a tanórák szervezése során, különösen nagy hangsúlyt fektessenek a következőkre:

- Motiváció, érdeklődés felkeltése.

/érdekes feladatok, tartalmi elemek, csoportmunka, feldolgozás módja, választható részelemek, teljesítményből fakadó elégedettség./

- képességfejlesztés, kreativitás fejlesztése
- belső differenciálás

Tanórán kívül

Olyan választható tanórák, szakkörök, szabadidős tevékenységek megszervezése, kínálata, amely a tehetség képesség fejlődését szolgálja. Olyan programok, melyek a tanórán kívül rekedt gazdag műveltségi anyag célzatosan rendezett egységeit kínálják a személyiség gazdagítása céljából.

1-4 évfolyam:

- Készletgyűjtésre épülő rajz, és kézműves tevékenység, művészeti tevékenység
- Sportkör, melynek alapvető célja a tehetséggondozás az erőnlét, az ügyesség, az állóképesség fejlesztése, harmonikus összerendezett mozgás kialakítása.
- Versenyre való felkészítés. Programokra való felkészülés
- Tanulmányi versenyek

5-8 évfolyam:

- Rajz és kézműves tevékenység
- Sportkör, melynek kifejezett célja a versenyekre, bajnokságokra való felkészítés
- Számítástechnika, informatika világának megismertetése
- Az érdeklődés kielégítésére Angol kiegészítő ismeretek nyújtása.
- Tehetséggondozás, mint kiegészítő ismeretek nyújtásával.
- Tanulmányi, vagy egyes szaktantárgyakhoz kötődő versenyek.

9-10 évfolyam:

- Rajz és kézműves tevékenység
- Sportkör, melynek kifejezett célja a versenyekre, bajnokságokra való felkészítés
- Számítástechnika, informatika világának megismertetése
- Az érdeklődés kielégítésére Angol kiegészítő ismeretek nyújtása.
- Tehetséggondozás, mint kiegészítő ismeretek nyújtásával.
- Tanulmányi, vagy egyes szaktantárgyakhoz kötődő versenyek.

Szabadidős tevékenységek

Különböző iskolán kívüli programokon, versenyeken, rendezvényeken való részvétel szorgalmazása, /tanulmányi, sport, művészeti ágazatokban/ versenyeztetés, pályáztatás.

Szabadidős foglalkozások szervezése, kiterjesztése iskolán kívüli környezetbe. Kirándulás, könyvtár, múzeum, színház, kiállítások, táborozásokon, erdei iskolában való részvétel.

A tehetség, képesség kibontakoztatásának, formái megvalósulása, annak figyelemmel kísérése, értékelése a szakmai munkaközösségek munkatervében jelenik meg, konkretizálása a mindenkori tantárgyfelosztás része.

b. A gyermekek védelméről szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló (1997. évi XXXI. Tv. 8.fejezet 67/A §):

Hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- 1.a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a családbafogadó gyám legmagasabb iskolai végzettsége alacsony – (alacsony iskolai végzettség, melynek igazolása a kérelemmel megtett önkéntes nyilatkozattal történik)

- 2.a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket nevelő szülők bármelyike vagy a családbafogadó gyám a szociális törvény szerinti aktív korúak ellátására (foglalkoztatást helyettesítő támogatás vagy rendszeres szociális segély) jogosult vagy a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi központ – (alacsony foglalkoztatottság, melynek fennállását az eljáró hatóság ellenőrzi)
- 3.a gyermek szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben, vagy az eljárás során felvett környezettanulmány szerint félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek – (elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmény)

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség; alacsony foglalkoztatottság; elégtelen lakókörnyezet, lakáskörülmény) legalább kettő fennáll.

Cél: a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzése, feltárása és megszüntetése. Olyan rendszer kiépítése és működtetése szükséges, amely lehetővé teszi, hogy időben felismerhető legyen a tanulókat veszélyeztető probléma, segítséget nyújthassunk azok leküzdéséhez.

Az intézmény pedagógusainak általános feladata a hátrányos és halmazottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatban

- A szülői házzal való kapcsolattartás, a szülők segítése gyermekük nevelésében.
- A család szociális, kulturális, anyagi helyzetének a gyermek fejlődésére való hatásának felmérése, vizsgálata.
- A szülőket és tanulókat érintő kérdésekről folyamatos tájékoztatás
- A szülő figyelmeztetése, gyermeke jogainak megóvása érdekében.
- Intézkedések fogantatosítása.

Legfontosabb tevékenységek a hátrányos és halmazottan hátrányos helyzetű gyermekeknekél:

- Az egészséges fejlődéshez szükséges nevelési légkör biztosítása, a testi épség megóvása családon belül, s kívül is.
- A tanulók egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az iskolaorvosi szolgáltatón keresztül, a védőnő által, az iskola fogászati rendeléseken, a szakorvosi ellátáson keresztül.
- A tanulók intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása /ügyelet, fejlesztő foglalkozások, felzárkóztatás stb./
- A család szociális, anyagi helyzetének megfelelően a különféle támogatások, - pénzbeli, természetbeni – felkutatása, a hozzájutás segítése, támogatása, szükség szerint segítségnyújtás a különböző támogatási formák felhasználásában.
- Segítségnyújtás a kulturált szabadidő eltöltéshez, az életkoruknak, fejlettségük szintjüknek megfelelő rendezvényeken történő részvételhez.
- Folyamatos felvilágosító tevékenység a tanulók és szülők körében, - fogadóóra keretében tanácsadás a szülők számára.
- A gyermekek rendszeres iskolába járásának nyomon követése, szükség esetén eljárás kezdeményezése.
- Lehetővé tenni, meggyőzni őket, hogy minél aktívabban kapcsolódjanak be az életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő kulturális programokba.

- Rendszeres iskolába járás elérése, tanulmányi munka befejezése, a pályaválasztás és az eredményes beiskolázás érdekében.
- Felvilágosító tevékenység folytatása az egészséges életmódról, a szabadidő hasznos eltöltéséről, az egészségre ártalmas szerek káros hatásairól.

Az intézménynek közre kell működnie a gyermekek, tanulók fejlődését veszélyeztető okok felderítésében, és pedagógiai eszközökkel törekednie kell a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására.

Abban az esetben, ha a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, intézkedést kezdeményez, segítséget kér és együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személlyel, intézménnyel, hatósággal.

Összefoglalva az intézménynek olyan gyermek és ifjúságvédelmi rendszert kell működtetnie, amely biztosítja, hogy időben felismerjük a tanulókat veszélyeztető problémákat, segítséget nyújtsunk azok leküzdéséhez, s ha szükséges a gyermek érdekében intézkedést kezdeményezzen a gyermekvédelem körébe tartozó más szerveknél.

Felelősség, kapcsolattartás

A gyermek és ifjúságvédelem intézményi rendszerének működéséért az intézmény vezetője a felelős, munkájában pedig köteles együttműködni minden pedagógussal. A gyermek és ifjúságvédelmi felelős segíti az intézményvezető irányító tevékenységét, továbbá összehangolja a pedagógusok ez irányú tevékenységét.

A gyermek és ifjúságvédelmi felelős hatékony munkájának kritériumai:

- Mindenkor a gyermekek, tanulók rendelkezésére álljon.
- Munkáját oly módon kell megszervezni, hogy a gyermekek, tanulók, szülők hozzá tudjanak fordulni, segítséget tudjanak kérni.
- Közvetítőként kell fellépnie a gyermekek, tanulók és pedagógusok, az intézmény vezetői között.

Az intézmény gyermek és ifjúságvédelmi feladatainak megvalósulási formái

- Fogadóóra keretében kapcsolattartás a szülőkkel, gyermekvédelmi szakemberekkel.
- Rendszeres családlátogatás az osztályfőnökök közreműködésével.
- Tájékoztatás a gyermekvédelem körébe tartozó intézmények elérhetőségeiről.
- Nyilvántartás vezetése az iskola tanulóiról, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett tanulók rendszeres évenkénti felmérése.
- Esetmegbeszélés kezdeményezése a tanulók ügyében a gyermekjóléti szolgálatnál.
- Folyamatos, élő kapcsolattartás a gyermekvédelem körébe tartozó intézményekkel, személyekkel (rendőrség, védőnő, Pedagógiai Szakszolgálat, gyámhatóság stb.).
- A Gyermekjóléti Szolgálat családgondozóival történő szoros együttműködés a pedagógiai eszközökkel már nem kezelhető, súlyosabb problémák megoldása érdekében.
- A tanulók hasznos szabadidő eltöltéséhez segítségnyújtás (tájékoztatás táborozási lehetőségekről, a városban zajló programokról) szabadidős programok szervezése az iskolán belül és kívül is.

2.2.7. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

A diákönkormányzat a tanulók önálló irányító közössége, melynek keretében a tanulók pedagógusokkal együtt saját fejlettségüknek megfelelően intézik saját ügyeiket. A DÖK speciálisan szerveződő csoport, érdekképviselői szerv. A diákok *jogérvényesítéséhez és a kötelezettségek teljesítéséhez* szükséges feltételek megteremtésének eszköze. Tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed.

Jogosítványai

Döntési jogok:

- Saját működéséről
- Saját Munkatervének megalkotásáról
- Tisztségviselői megválasztásáról
- A működéshez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról
- Egy tanítás nélküli munkanap programjáról
- Tájékoztatási rendszerének létrehozásáról

Az intézményben aktív diákönkormányzat működik, maga által választott tisztségviselőkkel, éves munka, és eseménytervvel, amely az iskolai munkaterv szerves része.

A diákönkormányzatot patronáló pedagógus tagja a szűkebb iskolavezetésnek. Munkájukról havonta beszámol. Az iskolai Diákönkormányzat működését szülői támogatásból finanszírozza, annak felhasználásáról. A Szülői Közösség kijelölt tagja dönt, egyeztetve a segítő pedagógussal. A tanításmentes munkanap a gyermeknap. Diákhíradót működtetnek, melyen az aktuális események, fotók, rendezvények szerepelnek. Aktív közreműködői az iskolai öko, illetve az egészségfejlesztő munkának.

Véleményezési jogok:

- Az intézmény működését érintő valamennyi kérdésben
- Az intézményi SZMSZ-ben meghatározott ügyekben.
- A tanulókat érintő valamennyi kérdésben
- A tanuló ellen folyó fegyelmi eljárásban
- A tanulói pályázatok, versenyek meghirdetésénél
- Az iskolai sportkör működési rendjének megállapításánál
- A könyvtár, sportlétesítmények működési rendjének kialakításakor

A DÖK feladatainak ellátásához térítésmentesen használhatja az iskola helységeit, berendezéseit. Az DÖK diákközszyűlést évente egyszer hív össze a diákönkormányzat vezetője által. A DÖK a sajátos nevelési igényű tanulók esetében megerősített nevelői, pedagógiai segítséget feltételez.

2.2.8. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei. kapcsolattartási formái

Az iskola célkitűzései között első helyen szerepel a sajátos nevelési igényű tanulók képességfejlesztése a rehabilitáció, rehabilitáció, a társadalomba való beilleszkedés, a tanulók személyiségének harmonikus fejlesztése.

Az iskola, mint oktató-nevelő intézmény akkor működhet eredményesen, ha a tanulói érdeklődésre épít és figyelembe veszi a szülői igényeket is.

Azért, hogy célunkat elérjük, a szülői háznak, mint háttérnek, és a pedagógus közösségnek, mint a szakmaiság adójának, koordinált és aktív együttműködésére van szükség. Fontos, hogy a nevelés-oktatásban résztvevő mindkét fél az alapvető értékekben egyező véleményen legyen. (Emberi alapértékek és református erkölcsi értékek elfogadása.)

A szülők az intézményi életéről, a működést szabályozó alapidokumentumokról, az aktuális feladatokról, rendkívüli intézkedésekről folyamatosan tájékoztatást kapnak. A szülőnek joga, hogy gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeres, érdemi tájékoztatást és nevelési tanácsot, segítséget kapjon.

Az együttműködésre az alábbi fórumok szolgálnak:

1. Előre tervezett vagy rendkívüli szülői értekezletek

A szülői értekezletek feladata, hogy tájékoztassa a szülőket gyermekük előmeneteléről, az osztály aktuális problémáiról, az osztály- és az iskolaszintű feladatokról. A munkaterv szerint évente három alkalommal kerül sor rá.

Az iskola igazgatója rendkívüli szülői értekezletet hívhat össze a szülők tájékoztatására, a problémák közös megoldásának keresésére.

2. Fogadóórák

Az előre megbeszélte, vagy szükség szerinti, személyes találkozások biztosítottak.

3. Nyílt órák, nyílt napok, nyílt rendezvények szervezése

A szülők a kijelölt tanítási órákat megtekinthetik, ezáltal betekintést kaphatnak az órákon, a délutáni foglalkozásokon folyó munkáról.

4. Írásbeli értesítések

A tájékoztató füzet alapján, napi szinten értesülhet a szülő gyermeke tanulmányairól, hiányzásairól, magatartásáról, illetve az év végi bizonyítvány révén az egész éves munkájáról.

A MOZA napló, mint információforrás, igény szerint, intézményünkben minden szülő számára elérhető.

5. Családlátogatások

A családlátogatások célja, hogy otthonukban is megismerhessük tanulóink viselkedését, s kötetlen beszélgetés során fény derüljön a szülők kéréseire, nehézségeire, melyben segítséget nyújthatunk. Így válik az intézmény nemcsak partnerévé a szülőknek gyermekük nevelésében, hanem a rászorultság függvényében a támaszává is.

6. Előadások, beszélgetések szervezése

Logopédus, pszichológus, egészségügyi szakember (orvos, védőnő), gyermek és ifjúságvédelmi szakember meghívásával egyéni vagy team megbeszélésre van lehetőség.

7. Pályaválasztási tanácsadás

A továbbtanulást segítő, minden évben pályaaorientációs napra kerül sor.

A továbbtanuló gyermekek, szüleik, az osztályfőnökök együttes jelenlétében átbeszélésre kerülnek a lehetőségek, s a realitásokat és a vágyakat megfelelően összehangolva, javaslat születik az adott intézmény kijelölésére.

8. Szülői Szervezet (Szülői Munkaközösség)

Az intézményben a szülők jogainak érvényesítése, illetve kötelességeik teljesítése érdekében szülői szervezet alakult (SZMK), melynek működését a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. tv., és a végrehajtásukra vonatkozó rendeletek, valamint a Magyarországi Református Egyház közoktatási törvénye (többször módosított 1995. évi I. tv.) és rendelkezései szabályozzák.

Célja:

- A tanulók szüleinek képviselete a szülői jogok érvényesítése és kötelességek teljesítése érdekében, az intézmény működését, munkáját érintő kérdésekben a véleménynyilvánítási, javaslattevési jog gyakorlása.
- Az intézmény tanulóit érintően a gyermeki, tanulói jogok érvényesülésének, a pedagógiai munka eredményességének figyelemmel kísérése.
- Az intézményben tanuló gyermekek szüleinek folyamatos tájékoztatása, az információáramlás biztosítása a választott képviselő útján.
- Hozzájárulás (pl. társadalmi munka, adományok) az oktatás feltételeinek megteremtéséhez, illetve ahhoz, hogy a minősége fenntartható és tovább javítható legyen az intézménybe járó gyerekek érdekében.

Feladata:

A szülők tájékoztatása, véleményük kikérése és érdekeik képviselete a gyermekük oktatásával, az oktatás körülményeivel kapcsolatos kérdésekben.

Az oktató-nevelő munkát együttműködésükkel segítő szülők összefogása:

- a szülők - szülők
- a szülők - nevelőtestület
- a szülők - diákönkormányzat
- szülők - öko munkacsoport
- a szülők - Szülői Munkaközösség közötti kapcsolat kialakítása, megszervezése és működtetése.

Az intézményben folyó oktatási és nevelési munkával kapcsolatos állásfoglalás, észrevétel kialakítása, a pedagógiai munka támogatása, az oktatási feltételek javítása.

Kapcsolatfelvétel és együttműködés az intézményen kívüli, az oktatás és nevelés

- színvonalát megőrizni és javítani kívánó helyi és országos szülői és egyéb szervezetekkel,
- egyesületekkel.

Aktív segítő részvétel az iskolai rendezvények megszervezésében, lebonyolításában (Őszi

- Hálaadás, Farsang, Alapítványi bál, Pályaorientációs nap, Mosoly nap, Tanulmányi kirándulások)

Az iskolát segítő társadalmi erők összefogása; vállalkozók, gazdasági szervezetek

- támogatásának megnyerése.

A kapcsolattartás, az információáramlás formáinak kialakítása:

- SZMK üléseinek nyilvánossá tétele
- internetes csoportok
- értesítő levelek
- SZMK faliújság

Belső felépítése

A. Osztályszintű Szülői Munkaközösség

- Az osztályszintű Szülői Munkaközösség az iskolai Szülői Munkaközösség alapegysége.
- Az osztályszintű Szülői Munkaközösség tagjai: tanulónként - egy szülő vagy egy nevelésre jogosult személy (törvényes képviselő).
- Az osztály szülői közössége legfeljebb két szülőt választhat, akik az adott osztály szülőit és érdekeiket képviselik a Szülői Munkaközösségben.
- Az osztályszintű Szülői Munkaközösség a megválasztott szülőket határozott időre megbízza a választmányi munka elvégzésével, de a megfelelő szabályok betartásával jogosult vissza is hívni.

B. Az iskolai Szülői Munkaközösség

- Az osztályszintű Szülői Munkaközösség által választott szülők (továbbiakban: delegáltak) alkotják az iskolai Szülői Munkaközösséget.
- Az iskolai Szülői Munkaközösséget maga a választmány irányítja.
- Az SZMK tagjai maguk közül elnököt választanak
- A szülői szervezet kérdéseit, véleményét, javaslatait a választott elnök segítségével juttathatja el az iskola vezetőségéhez.
- Az SZMK munkáját az intézményben dolgozó pedagógus segíti, s koordinálja.

C. Munkacsoportok

Együtt dolgozik más munkacsoportokkal (Hitélet, ÖKO, DÖK).

A szülői ház és az iskola együttműködésének továbbfejlesztési lehetőségei:

- osztály-család közös hétvége kirándulással egybekötve
- szülők és családtagok aktív bevonása az oktató-nevelőmunka folyamatába / pl.: projekt módszer/
- lehetőség megteremtése a kulturális értékek bemutatására, tovább örökítésére (hagyományőrző programok)
- családi játékos vetélkedők (családi napok)
- közös rendezvények szervezése a szülők és a pedagógusok részvételével
- jeles napok méltó ünneplése osztály, ill. iskolai szinten szülők bevonásával (Istentiszteletek egyházi ünnepeken, ballagások)
- fórumok munkalehetőségekről, szociális kérdésekről, nevelési sikerekről, kudarcokról (Szülőklub)
- börrék szervezése szülők, pedagógusok részvételével / könyv, játék, ruha,/
- előzetes felmérés utáni szülői tanfolyam szervezése, mely a gyermekük iskolai előmenetelét segítené (pl. AAK ismertetése)

2.2.9. A felvétel és az átvétel helyi szabályai

Óvodai felvétel, óvodai jogviszony létesítése

Az óvoda a gyermek 3 éves kortól a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda a gyermeket abban az évben, amelynek augusztus 31 napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi 4 órában, óvodai fejlesztésben vesz részt. / Kötelező Óvodai nevelés/ A sajátos nevelési igényű óvodás korú gyermeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében, állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön, attól az

időponttól kezdődően, hogy létjogosultságát megállapították. A PSZ SZB véleményében foglalt időpont a beiratkozás alappillére és a felvétel feltétele. A szakvéleményben szerepelni kell: az átvétel/ felvétel időpontjának, és az intézmény kijelölésének. A kormányhivatal kötelezheti a szülőt, hogy a szakvélemény alapján a gyermeket a megfelelő nevelési intézménybe írassa be. A vezető a megküldött szakértői vélemény, vagy a kormányhatározat alapján értesíti a település jegyzőjét, ha a gyermeket az óvodába nem írták be.

Az Óvodába felvett gyermeket az óvoda nyilvántartja. Ha a gyermek óvodát vált, további nyilvántartása az átadó óvoda értesítése alapján az átvevő óvoda feladata (befogadó nyilatkozat).

Megszűnik az óvodai jogviszony:

- Ha a gyermeket másik óvoda vette át, az átvétel napján.
- A jegyző engedélyt adott a gyermek óvodából történő kimaradásához.
- A gyermeket felvették az iskolába a nevelési év utolsó napján.
- Ha a nevelési oktatási intézmény jogutód nélkül megszűnik.

Tanulói felvétel, tanulói jogviszony létesítése

A felvétel és átvétel a sajátos nevelési igényt megállapító érvényes országos, megyei pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottság/ bizottságok szakvéleménye alapján történik az intézmény kijelölésével. A tanulói jogviszony létesítése, illetve a tanuló átvétele tanév közben is megtörténhet attól az időponttól kezdődően, hogy a különleges bánásmód létjogosultságát megállapították.

A tanulói jogviszony a beiratkozás napján jön létre. Az iskola a megküldött szakértői vélemény, vagy a kormányhivatal határozata alapján értesíti az illetéke kormányhivatalt, ha a gyermeket a kijelölt iskolába nem írták be. Az iskolába felvett tanulót az intézmény nyilvántartja. Ha a gyermek iskolát vált, további nyilvántartása az átadó iskola értesítése alapján az átvevő iskola feladata (befogadó nyilatkozat).

Kivezetik a nyilvántartásból, ha iskolát vált, illetve tanulói jogviszonya a tankötelezettség megszűnését követően megszűnik. Megszűnik a tanulói jogviszony, ha a nevelési-oktatási intézmény, jogutód nélkül megszűnik.

A szakiskolába a felvétel kizárólag a sajátos nevelési igényt megállapító szakértői bizottsági szakvélemény alapján történhet.

2.3.1. A szakiskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Középfokú nevelés - oktatás szakasza

A cél elsősorban az ismeretek megerősítése, szintetizálása, a tudáselemek rendszerbe illesztése, alkalmazása, a pályaorientáció, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása. A tanulók eltérő képességprofilja, iskolai életének különbözősége, egyéni fejleszthetőségi prognózis esetén is kiemelt cél, hogy a tanulók a szakiskola, - vagy az integrált keretek között történő - nevelés, oktatás során elsajátítsák azokat az ismereteket és készségeket, amelyek az önálló életvitelhez, a munkaerőpiacra történő belépéshez, és megmaradáshoz és az egész életen át tartó tanulás megalapozásához elengedhetetlenül szükségesek.

Szakképesítés megszerzésére felkészítő szakasz

A szakiskola szakképző évfolyamain szakmai vizsgára történő felkészítés, vagy az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását nyújtó képzés folyik. Az államilag elismert részsakképesítésekre való felkészítés esetén a szakképzési évfolyamok száma a sajátos nevelési igény típusához igazodó nyújtott képzési idő szerint történik (1+2év). A szakképzési évfolyamokon is kiemelt szerepet kap a tanulók adottságaihoz igazodó készség- és képességfejlesztés, a komplex személyiségfejlesztés.

A nevelés, képzés, oktatás célja:

- a még meglévő tudásbeli és szociális hátrányok felszámolása,
- a tanuláshoz, szakmatanuláshoz, munkába álláshoz szükséges motiváció megteremtése, erősítése,
- a szakmai vizsgára való felkészítés,
- munkavégzésre való szocializálás, munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, önálló életvezetés megalapozása.

Nevelési céljaink megvalósítását segítik az iskola pedagógusai által alkalmazott személyiségfejlesztésre irányuló eljárások, nevelési módszerek.

Nevelési módszereink két nagy csoportra oszthatók:

1. A **közvetlen** (*direkt*) módszerek azok, amelyek alkalmazása során a nevelő közvetlenül, **személyes kapcsolat révén hat a tanulókra.**
2. A **közvetett** (*indirekt*) módszerek azok, amelyekben a nevelő hatás áttételesen, a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

Az iskolánkban alkalmazott direkt és indirekt nevelési eljárások:

	Közvetlen módszerek	Közvetett módszerek
1. Szokások kialakítását célzó, beidegző módszerek	• Követelés. • Gyakoroltatás. • Segítségadás. • Ellenőrzés. • Ösztönzés.	• A tanulói közösség tevékenységének megszervezése. • Közös célok kitűzése, elfogadtatása. • Hagyományok kialakítása iskolai és osztályszinten. • Követelés. • Ellenőrzés. • Ösztönzés.

2. Magatartási modellek bemutatása	• Elbeszélés • Tények és jelenségek bemutatása. • Műalkotások bemutatása. • A nevelő személyes példamutatása.	• A nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében. • A követendő egyéni és csoportos minták kiemelése a közösségi életből.
3. Tudatosítás (meggyőződés kialakítása)	• Magyarázat • Beszélgetés • A tanulók önálló elemző munkája.	• Felvilágosítás a betartandó magatartási normákról. • Vita.

2.4.1. Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegélynyújtás olyan beavatkozás, melyet hirtelen egészségkárosodás esetén, annak elhárítása, vagy a további állapotromlás megakadályozása érdekében végez az észlelő személy.

Legfontosabb szerepe: helyes alkalmazásával lehetővé válik az idővesztés minimálisra csökkentése.

Feladatok:

- Felkészíteni a tanulókat a veszélyes helyzetek, a veszély felismerésére, elkerülésére
 - az iskolában
 - a háztartásban
 - a közlekedésben
- Elsősegély-nyújtási ismeretek átadása
 - Az elsősegély-nyújtási ismereteket a pedagógusoknak kell átadni a tanulók számára. Az ismeret átadásának módszertanát a pedagógusok továbbképzés keretében sajátítják el.
 - Lehetőségek a sajátos nevelési igényű tanulók esetében:
- Választható tanórakeretben (egészségnevelés)
 - Elsősegély-nyújtási alapismeretek játékos szemléletes formában
 - Segédeszközök bemutatása
 - Filmek megtekintése
 - Szituációs játék
 - Versenyek
- Kötelező tanórakeretben (életvitel, természetismeret) tananyaghoz kapcsolódóan

Megvalósításra javasolt témakörök:

- Kisebb sebek ellátása, kötözése- sebek, vérzések, elállításuk
- Telefonon történő segítségkérés, vészhelyzettel kapcsolatos kérdések helyes megválaszolása
- Egyszerű elsősegély-technika: eszméletlenség, átjárható légút biztosítása, stabil oldalfekvés
- Közlekedésbiztonság – helyes viselkedés baleseti szituációban, mentő hívás
- Veszélyes gyógyszerek, mérgező növények

3. HELYI TANTERV

3.1. Az iskola által választott kerettantervek

1.-8. évfolyam

Az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet módosításában kiadásra kerülő kerettantervek (1., 2. és 11. melléklet).

- Kerettanterv Általános Iskola (1-4. évfolyamára, 5-8. évfolyamára)
- Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára 1-8 évf.
- Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára 1-8 évf.

Autista tanulók 1-8 évf.

1.-8. évfolyam

Az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet módosításában kiadásra kerülő kerettantervek (1., 2. és 11. melléklet).

- Kerettanterv Általános Iskola (1-4. évfolyamára, 5-8. évfolyamára)
- Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára 1-8 évf.
- Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára 1-8 évf.

Valamint 1-8. évfolyam számára kiegészítő ismeretként:

- Kerettanterv a pervazív fejlődési zavarban szenvedő autista/autisztikus gyermekek számára. Autizmus Alapítvány Kerettanterve.

Szakiskola 9E, 9-10 évf.

- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9-10. évfolyamos közismereti kerettanterv

3.1.1. 2020-as NAT bevezetéséhez kapcsolódó kerettantervek és irányelvek

A 2020-as NAT bevezetésével új SNI irányelv valamint Kerettantervek kerültek kiadásra. Ezeket szabályozza a Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) rendelkezés. A Kerettantervek felmenő rendszerben kerülnek bevezetésre. Az új dokumentumok 2020-as NAT-hoz illeszkedő szabályozói:

- Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához
- Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4. évfolyam
- Kerettanterv enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 5-8. évfolyam
- Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára 1-8. évfolyam
- Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyam számára
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyam számára
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9-10. évfolyamos közismereti kerettanterv

A fenti kerettantervek bevezetésének ütemezése az intézményben:

Évfolyam	2020/2021 tanév	2021/2022 tanév	2022/2023 tanév	2023/2024 tanév	2024/2025
1.	x	x	x	x	
2.		x	x	x	
3.			x	x	
4.				x	
5.	x	x	x	x	
6.		x	x	x	
7.			x	x	
8.				x	
9/E				x	
9-10					x

3.1.2. Kerettantervi táblázatok a 2020-as NAT bevezetéséhez kapcsolódóan

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	6+1	7+1
Matematika	4	4	3+1	4+1
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	+1	+1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatók.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók kötelező tantárgyak és óraszámok az 5–8. évfolyamon

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	2 tanéves óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam	2 tanéves óraszám
	Heti óraszám			Heti óraszám		
Magyar nyelv és irodalom	4+1	4+1	288	4+1	4+1	288
Idegen nyelv	-	-	-	2	2	144
Matematika	4	4	288	4	4	288
Etika	1+1	1+1	72	1+1	1+1	72
Történelem	2	2	144	2	1	108
Hon- és népismeret	1	-	36	-	-	-

Természettudomány	2	3	180	5	5	360
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36
Ének-zene	2	2	144	1	1	72
Vizuális kultúra	2	2	144	1	1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1	1	72
Technika és tervezés	1	1	72	1	1	72
Testnevelés	5	5	360	5	5	360
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72	1	1	72
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	144	2	2	144
Heti órakeret	28	28		30	30	

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók tantárgyak és az óraszámok 1-8. évfolyamon

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	2	2
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	2	2	2	2	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	+1	+1	+1	+1	+2	+2	+2	1+1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	-	-	-	-	1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás- alakítás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Technológia	Digitális kultúra	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	Önkiszolgálás	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2+1	2	2	3	3+1
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		2	2	2	3	3	3	2	2
Összesen		24	24	24	25	28	28	30	30

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve

Műveltségterület	Tantárgy	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5	180
Idegen nyelv	Idegen nyelv	2	72
Matematika	Matematika	5	180
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1	36
Természettudomány és földrajz	Természettudomány	3	108
Művészetek	Vizuális kultúra	2	72
Technológia	Digitális kultúra	2	72
Egyéb	Pályaorientáció	1	36
	Szakmai alapozó ismeretek	4	144
Testnevelés	Testnevelés	5	180
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	1	36
Összesen		31	1116
Szabadon tervezhető		3	108
Mindösszesen		34	1224

A két évfolyamos szakmai oktatás, képzés szerkezete

Műveltségi terület	Tantárgy neve	9–10. évfolyam (átlag heti időkeret)	2 tanéves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	1	71
Matematika	Matematika	2	142
Technológia	Digitális kultúra	1	71
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	355
	Osztályfőnöki óra	1	71
Közismeret összesen		10	710
Szabad közismereti időkeret		1	71
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		21	1491
Szabad szakmai időkeret		2	142
Összesen		heti 34 óra	2414
Összefüggő szakmai gyakorlat		70	70

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

(Az oktatásra, képzésre fordítható szakmai órák száma összesen: 1703 óra nyári összefüggő szakmai gyakorlattal és a szakmai szabad sávval együtt)

Kötelező tantárgyak és óraszámok az általános iskola 1–8. évfolyam számára.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1	Tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	Alapfokú képzés nevelési-oktatási szakaszai								A gimnáziumi képzés nevelési-oktatási szakasza			
2		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
3	Magyar nyelv és irodalom												
4	magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5	4+1	4+1	3+1	3+1	3	4	4	4
5	Matematika												
6	matematika	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3
7	Történelem és állampolgári ismeretek												
8	történelem					2	2	2	2	2	2	3	3
9	állampolgári ismeretek								1				1
10	hon- és népismeret*						1						
11	Etika / hit- és erkölcstan	1	1	1	1	1+1	1+1	1+1	1+1				
12	Természettudomány és földrajz												
13	környezetismeret			1	1								
14	természettudomány					2	2	4	5			2	
15	kémia							1	2	1	2		
16	fizika							1	2	2	3		
17	biológia							2	1	3	2		
18	földrajz							2	1	2	1		

19	Idegen nyelv												
20	első élő idegen nyelv				2	3	3	3	3	3	3	4	4
21	második idegen nyelv									3	3	3	3
22	Művészetek												
23	ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1		
24	vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1		
25	dráma és színház							1					
26	óképkultúra és médiaismeret*												1
27	Technológia												
28	technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1					
29	digitális kultúra			1	1	1	1	1	1	2	1	2	
30	Testnevelés és egészségfejlesztés												
31	testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
32	közösségi nevelés (osztályfőnöki)					1	1	1	1	1	1	1	1
33	kötött célú órakeret	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4

Ajánlás az alapóraszámok tanulási területekhez tartozó tantárgyaként, képzési szakaszok és évfolyamok szerinti arányos tanóraelosztására a 8 évfolyamos általános iskolák és a 4 évfolyamos gimnáziumok számára. Két évfolyamos ciklusokon belül az ajánlásban megfogalmazott óraszámok átcsoportosíthatók a helyi tantervben meghatározott módon, azzal a megkötéssel, hogy az egyes évfolyamok maximális óraszámja nem lehet magasabb az arra meghatározott legmagasabb óraszámánál. A 11. és a 12. évfolyamon mind a kötött célú, mind a szabadon tervezhető órakeret terhére az érettségi tantárgyak közül a tanuló szabadon választhat.

3.2. Kerettantervi táblázatok

Tantárgyi rendszer és óraszámok az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára

1-4 évfolyam: 51/2012. (XII. 21.) 11.1 melléklet

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban is figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A kerettantervi rendszer az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul.

Célok, feladatok

Az alapfokú nevelés-oktatás e szakaszában a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiák alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek.

A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosulnia a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének. Az alsó tagozat első évfolyamán javasolt tananyag elsajátítására – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – ajánlott egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni. A hosszabb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására, amennyiben megfelelő motiváltság mellett, ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban egyre önállóbb tanulási tevékenységet tesz lehetővé a tanulók számára.

Az 1–2. évfolyamon a fő cél a személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek.

Olyan fejlettségi szintre kell hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközszerének, módszereinek, terápiáinak felhasználásával –, hogy a tanuló az alapvető kulturtechnikák elsajátítására a sérülésének, állapotának megfelelő idő biztosítása mellett felkészült legyen. A tanulókat fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlen megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt, miközben tág teret adunk az életkori sajátosságoknak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak, mindezzel felkeltve érdeklődésüket a tanulás iránt.

A 3–4. évfolyamon a cél az alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése a tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevételével, a pszichés funkciók fejlesztésének stratégiáját tartalmazó egyéni fejlesztési tervek alapján, tantárgyi rendszerben végzett intenzív fejlesztési folyamatban.

Kiemelt feladat a személyiség érése, az önismeret fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével; a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdésének, a jól működő funkciók továbbfejlődésének segítése individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Erkölcsei nevelés

E szakasz feladata a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása. Az életkori jellemzőkhöz illeszkedő – a spontán belátáson alapuló – szabálykövetési képesség megerősítése, az alkalmazkodás és az önérvényesítés, a felelősségvállalás képességének alapozása a mindennapi iskolai gyakorlatban. Szociális konvenciók (köszönés, megszólítás stb.) szerepének tudatosítása a közösségi életben.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az otthon, az iskola, a lakóhely alapvető személyi viszonyainak megismerése, biztos tájékozódás kialakítása az alapvető téri és időrelációkban, a nevezetes események megismerése, az ezzel kapcsolatos élmények feldolgozása. Hagyományok, népszokások megismerése, felelevenítése az azokban való aktív részvétel feltételeinek megteremtésével.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Az iskolai keretek között gyakorolható demokratikus részvétel. A házirend értelmezésével a jogok és kötelességek szerepének megértése. Érzékenységi kialakítása mások problémái, nehézségei iránt, megoldások keresése.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A tanulók önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezet létrehozásával az önmagukra jellemző tulajdonságok, érzelmi és indulati megnyilvánulásokat ismerik meg. Az énkép, önismeret alakítása, fejlesztése, szociális tanulás, az ember jellegzetes külső- és belső jegyeinek megismerése. Az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség, elfogadás alapozása. A gyakran előforduló konfliktusok kezelésének gyakorlása, helyes magatartás bemutatásával. Az együttműködés és közreműködés a csoportban, közösségben, a meghatározott feladatok végzésében. A családi és az iskolai szerepek megismerése, alkalmazkodás és azonosulás a családi és iskolai viszonyrendszerekben.

A családi életre nevelés

Személyes élmények alapján a családi élet jellemzőinek megbeszélése, élmények, történetek, családi események feldolgozása. A családon belüli kapcsolatok, egymás segítése, felelősségvállalás a családon belüli feladatokért, az egymásra utaltság tudatosítása.

A testi és lelki egészségre nevelés

A testi fejlettségnek, adottságoknak megfelelő egészségtudatos táplálkozás, a mértéktelenség, mohóság elkerülése, az önkorlátozás gyakorlása. Tisztálkodási szokások napi ritmusának kialakítása.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Gyakorlati tevékenységekben a részvétel különbözőségeinek megfigyelése, hasonlóságok és különbségek, egymás erősségeinek és gyengeségeinek felismerése, az együttműködésre alapozott segítség és a segítség hatásainak megtapasztalása.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatokban.

Pályaorientáció

Foglalkozások, foglalkozásokhoz rendelt tevékenységek megismerése, egyeztetése, tapasztalatgyűjtés. Az érdeklődés felkeltése, egyéni érdeklődések erősítése. Olyan feltételek, tevékenységek biztosítása, amelyek során a tanulók kipróbálhatják képességeiket.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Vásárlások, társasjátékok, szituációk segítségével a pénz szerepének, a gazdaságosság fontosságának a felismertetése.

Médiatudatosságra nevelés

Életkorának megfelelő gyermekműsorok hallgatása, nézése és a tapasztalatok megbeszélése. A valóság és a virtuális valóság megkülönböztetésének elemi példáival az értelmező, kritikai gondolkodás alapozása.

A tanulás tanítása

A tanulás iránti érdeklődés felkeltése, sok személyes élmény biztosítása a tanulói tevékenység serkentésével. Az egyéni érdeklődésen alapuló önművelő és szükségletkielégítő szabadidős tevékenységek lehetőségeinek megismerése, az azokban való részvétel igényének kialakítása, alapozása.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelv-elsajátítás folyamatában elsődleges feladat a szókincsfejlesztés, a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztése. Ennek során a tanuló képek tartalmáról szóbeli leírást ad, elsajátítja az írás, olvasás képességét. Feladat a szöveg információhordozó funkciójának tudatosítása, az értő olvasásra törekvés. Tények, gondolatok, érzések felismerése, átélése olvasott szöveg alapján, dramatizálás.

Idegen nyelvi kommunikáció

A tanuló érdeklődésének felkeltése és pozitív irányultság kialakítása a más nyelveken megszólaló beszéd és a más nyelveken beszélők iránt.

Matematikai kompetencia

Jellemzője a cselekvő, személyes tapasztalatszerzés. A fejlesztés feladata az elemi rendszerező képesség és kombinatív képesség fejlesztése. Kialakul a tanuló fejlettségének megfelelő szintű, biztos számfogalma. Alapműveleteket végez, manipulál. Ismeri és használja a mértékegységeket. Képes mennyiségi következtetésre, becslésre, mérésre.

Természettudományos és technikai kompetencia

A tanuló érdeklődéssel fordul a környezet tárgyai, élőlényei, jelenségei felé. A mindennapi életben előforduló jelenségek körében tapasztalatszerzésre törekszik. Tanári irányítás mellett, de mind önállóan hajt végre kísérleteket, megfigyeléseket, ezek eredményeit értelmezni is tudja. Alkalmazza a segédeszközöket. Figyel az ember és természet kölcsönhatásának folyamataira. Gyakorlatias ismeretekre tesz szert. Értékeli a természet szépségét, törekszik annak védelmére, a környezet megóvására (növényápolás, madáretetés). Igyekszik elsajátítani és lehetőség szerint betartani az egészséges életmód szabályait.

Digitális kompetencia

A számítógép megismerése, egyszerű kezelési műveletek végzése, szoftverek futtatása irányítással. A tanuló motivált az IKT-eszközök használata iránt.

Szociális és állampolgári kompetencia

Az iskolai életrend biztonságában a tanulók jól érzik magukat. Ismerik a magatartási szabályokat. Kötődnek a pedagógushoz és a társaikhoz. Szociális képességeik főként az osztályban megélt saját élmények alapján fejlődnek: felelősségtudat, kitartó, szorgalmas munka, mások teljesítményének elismerése, jó és rossz elkülönítése, reális önértékelés.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A tanuló tud segítséget kérni.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

A tanuló ismeri az alkotás örömét. Képes történetek, érzések, élmények feldolgozására különböző dramatikus, képzőművészeti elemek alkalmazásával.

Hatékony, önálló tanulás

A középpontban az olyan alapvető készségek fejlesztése áll, mint az írás, olvasás, számolás, az IKT-eszközök használata. A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni. A tanuló a tanuláshoz szükséges taneszközök használatában biztos, gyakorlott. Érdeklődik a tanulás iránt, érdeklődése az elért sikerekből, a fejlesztő értékelés során kapott elismerésből és biztatásból, valamint a korábbi tapasztalatok alapján kialakult kíváncsiságból táplálkozik.

Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszert kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a szükséges tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, fejlettsége az önálló munkavégzés és az együttműködés terén, helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszköz-együttesként kell megjelennie.

A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani – mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az integrált nevelési szervezeti formák esetén – a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében-oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), a fejlesztésben részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik. A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvési, a szocializációs képességek), a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció színterei, a kommunikációs, cél-rationális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait. Amelyekre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát.

A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből

vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához a kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalmi sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni. Így a fejlesztési-nevelési –oktatási - képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: a nevelés mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje; az identitás és önismeret mint szocializációs cél; párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, kritika, közvetlen megfigyelés, kipróbálás mint tipikus tevékenységek; valamint a kíváncsiság mint motiváció.

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1–4. évfolyamon

51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 11.1 melléklet

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2
Ének-zene	2	1	2	2
Vizuális kultúra	1	2	2	2
Informatika	-	-	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Informatika	1	1		
Matematika			1	
Környezetismeret				1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg.

5-8 évfolyam

- 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 11.1 melléklet

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban is figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A kerettantervi rendszer az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul.

Célok és feladatok

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra irányul. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tudásgyarapítást, a képességek, a személyiség fejlesztését a konkrét tapasztalásokra alapozva a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell elérni.

Az 5–6. évfolyamon a cél a tevékenységek számának és minőségének növelésével, az önálló tanulás képességének fejlesztésével az alapvető kultúrtechnikák használatának eszközszintűvé tétele, valamint az intenzív személyiségfejlesztés.

Ehhez szükséges az alapkészségek megerősödésének biztosítása a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a gyakorlás lehetőségeinek megteremtésével, továbbá a konkrét megtapasztaláson alapuló tudásgyarapítás erősítése a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve. A tantárgyi tartalmakat, a tevékenységeket, feladatokat, a terápiás célú eljárásokat a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességhez kell igazítani. Végül soron mindennek meg kell alapoznia a tanulók felkészítését az önálló életvitelre és önálló munkavégzésre, a tanulói képességkultúra fejlettségéhez igazodó szakiskolai továbbtanulásra, társadalmi beilleszkedésre.

A 7–8. évfolyam legfontosabb célja a tudáselemek szintetizálása, a képességstruktúra megszilárdítása, a személyiség integrálásának növelése.

E cél eléréséhez szükséges feladatok: a tanuló sikeres továbbtanulási, szakmaelsajátítási lehetőségeinek kialakítása; az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a döntési képesség erősítése; a társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Erkölcsei nevelés

A szabályok létrehozásának folyamatában való részvétel megtapasztalása, gyakorlati alkalmazása, a megbeszélés, a megegyezés, a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. A magatartásban, az emberi kapcsolatokban a szeretet, bizalom, türelem, együttérzés, igazmondás stb. megismertetése, gyakoroltatása, befogadása. A negatív tapasztalatok feldolgozása, irigység, közömbösség, harag, durvaság stb., azok hatásainak kompenzálása.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Tantárgyi tanulmányaik során megismert történelmi és kulturális értékeink alapján tudatosodjon a nemzeti összetartozás érzése. Közösségi tevékenységgel, a tanuló lakóhelyén aktív részvétellel váljon részesévé a jelentősebb társadalmi eseményeknek, ünnepeknek, ezen élmények segítségével, alakuljon ki benne a közösséghez való tartozás, a hazaszeretet.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Az iskolai demokráciában, a diákönkormányzat tevékenységeiben való aktív részvétellel a demokratikus technikák gyakorlása: véleménynyilvánítás, döntéshozatal, képviselő. A tanulói jogok és kötelességek arányainak tudatosítása.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az éntudat, az énkép (önismeret) fejlesztése, törekvés önmaga minél sokrétűbb fizikai, pszichikai, erkölcsi megismerésére.

A családi életre nevelés

A család fogalma, típusai, tagjai, feladatai, családfa, generációk együttélése, családi munkamegosztás, gazdálkodás a családban, a család szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében, egymásrautaltság, lelki közösség.

A testi és lelki egészségre nevelés

A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával, az egészséges életmódban a tudatosság szerepének bemutatása. Önellátó, testápoló technikák. Az érzelmi intelligencia mélyítése, gazdagítása, az önismeret alakítása, az önértékelés képességének fejlesztése.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A szociális érzékenység fejlesztése, az együtt érző, segítő magatartás erősítése. Segítő feladatok az iskolai életben, rendszeresség.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

Mindennapi tevékenységeiben váljon általánossá a környezetkímélő, takarékos magatartás, alakuljon ki a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvás igénye.

Pályaorientáció

A munka szerepe az ember életében. Érdeklődési területek, vonzódások tudatosítása, reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés. A fizikai és a szellemi munka (a szülők és ismerősök szakmája, ismert szakmák rendszerezése fizikai és szellemi munkacsoportba, a két szakmacsoport lényegi különbségei és hasonlóságai felismerése.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Részvétel a pénz kezelésében, a csoport (évfolyam) ezzel kapcsolatos tevékenységében, a családból hozott példákkal a célszerű gazdálkodás gyakorlása a pénzhasználat és a fogyasztás területén. A saját felelősség, az értékteremtő munka felismerése. Gazdasági, pénzügyi intézmények szerepének alapvető ismerete a mindennapi életben.

Médiatudatosságra nevelés

A különböző médiumok, mint ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek megismerése, az alkalmazásokban lévő veszélyforrások tudatosítása. Tudatosság kialakítása a válogatásban.

A tanulás tanítása

Az életkori jellemzők figyelembevételével a kreativitás fejlesztése, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük. Az együttműködésre építő (kooperatív-interaktív) tanulási technikák és tanulásszervezési módok fokozott alkalmazása. Az egyéni tanulási stílus figyelembevétele, egyéni tanulási stratégiák érvényesítése.

Szakiskola:

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az *erkölcsi nevelés* területén kialakul a szabálykövető magatartás érvényesítése; a mindennapi gyakorlatban az érzelmek, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosításával, az erkölcsi meggyőződés és az erkölcsi cselekvés kívánatos összhangjának felismertetésével valósul meg.

A folyamat végén az enyhén értelmi fogyatékos tanuló képes lesz cselekedetei következményeinek belátására, a mások iránti felelősség és felelősségvállalás érzékelésére. Kibontakozik a közösségi élettel kapcsolatos igazságérzete, társaival és az őt körülvevő személyekkel szembeni elfogadása, segítőkészsége. Magatartásában fejlődik az önfegyelmek, a másokat megillető tisztelet megadása és tevékenységeiben a kívánatos mértéktartás. Feladatai és munkatevékenységei során megerősödik kötelességtudata.

Az *állampolgárságra, demokráciára nevelés* terén felkészül a társadalmi elvárásoknak megfelelő kötelezettségek és jogok gyakorlására, megismeri és szükség szerint igénybe veszi az önérvényesítés intézményes lehetőségeit.

Önismeret és társas kultúra fejlesztése területén az enyhén értelmi fogyatékos tanulóban kialakul a felnőtt életéhez kötődő reális énképe, megismeri és kontrollálni tudja a viselkedését. A társas kapcsolatok tudatosan megfigyelt visszajelzései alapján továbbfejlődik önértékelése, önbizalma. Kialakul a társakkal, ismerős és ismeretlen környezettel szembeni bizalom és bizalmatlanság megfelelő egyensúlya.

A *testi és lelki egészségre nevelés* támogatja a tanuló tudatos törekvését az egészséges életmódra, a testi és lelki egyensúly megőrzésére. Igénnyé válik a testi épség megőrzése és a sérülések elkerülése. A mindennapos testedzés megalapozza a munkavégzéshez elengedhetetlen fizikai állóképesség megszerzését és megőrzését. A pedagógus lehetőséget ad a tanulóknak felismerni és elkerülni a káros szenvedélyeket, a testi, szellemi és lelki érettség elérésével megerősödik sikeres társadalmi beilleszkedésének lehetősége. A pedagógus feladata felhívni a tanuló figyelmét a rendszeres és bőséges táplálkozás fontosságára, a táplálék összetevőinek, minőségének megfigyelésére, megteremteni az egészségvédelem és a szociális gondoskodás gyakorlatát az iskolában, felhívni a figyelmet a rendszeres mozgás, a megjelenés, a küllem, az ápoltság összefüggéseire.

A hétköznapi élethelyzetek megbeszélése, gyakorlása segíti a párkapcsolatok megismerését, felelős párkapcsolat kialakítását, az együttlét, a szakítás felelősségét, kultúráját.

A *felelősségvállalás másokért és önkéntesség* területén a tanuló tapasztalatai bővülnek a társadalom tagjainak különbözőségéről, megerősödik benne az elfogadás érzése, a másság elfogadása, a betegség, a sérült és a fogyatékos emberek iránti együtt érző, segítő magatartás kialakítása. A pedagógus feladata lehetőséget teremteni arra, hogy fejlődjön a tanulóban az önkéntes segítségnyújtás igénye, amelyben megismeri és megéli a saját személyének fontosságát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, az egymásra utaltságot.

A *fenntarthatóságot és környezettudatosságot* segíti, ha a pedagógiai helyzetekben cselekedeteit, azok hatását személyesen is megtapasztalja, belátja a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteit, összefüggéseit. A környezeti ártalmak számbavétele, a védekezés lehetőségeinek kipróbálása, a takarékoságnak, a szükségletekhez igazított szokásrendnek a megismerése teszi lehetővé a mindennapi alkalmazást, azt, hogy fejlődjön az önálló élettel kapcsolatosan az egészséges és esztétikus környezet és élettér kialakításának és megőrzésének igénye.

A gazdasági és pénzügyi nevelés folyamatában kiemelt szerepet kap a figyelem ráirányítása a tanuló saját felelősségére a javakkal való ésszerű gazdálkodásban, a pénz világában és a fogyasztás területén.

Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelvhez való pozitív attitűd kialakítása. Szókincsfejlesztés. Különböző helyzetekben, szóban, írásban megnyilvánuló kommunikációs képesség kialakítására törekvés. Szövegértés fejlesztése. A tanuló a nyelvi funkciók birtokában képes érvelni, vitázni. Az írásbeli kommunikációban elvárás a normakövető helyesírásra törekvés. Képes a kép-, ábra, grafikon- és diagram-elemzésre. Elsajátítja a jegyzetkészítés alapjait. A metakommunikációs eszközök értelmezésére és alkalmazására törekszik. Képes könyvtárhasználatra. Képes különböző típusú szövegek megkülönböztetésére, információk gyűjtésére és feldolgozására.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók idegennyelv-tanulásában elsősorban hallásra támaszkodó nyelvtanulás valósul meg. Az elsajátítás során a kommunikáció játékos keretek között zajlik, sok helyzetgyakorlattal. Célja a tanult idegen nyelvet beszélő népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltése. Az idegen nyelvi kommunikáció, mint kulcskompetencia az enyhén értelmi fogyatékosok nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel.

Matematikai kompetencia

A tanuló fejben vagy írásban végzett számításai során matematikai műveleteket végez, s ezeket, mint eszközt alkalmazza különböző mindennapi problémamegoldása céljából. A matematika órákon elsősorban az elemi számolási készségek fejlesztése valósul meg. Ide tartozik a számírás készsége, az összeadás, kivonás, szorzás, osztás, a törtek használata, a mértékegység-váltás. A tanuló figyelmet fordít a térbeli, időbeli, mennyiségi viszonyokban való pontosabb tájékozódásra. A szövegek értő olvasásával képes adatgyűjtésre, a feladat lényeges elemeinek kiválasztására. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása. Elsajátíthatók és gyakorolhatók a gondolkodási műveletek (pl. problémamegoldó gondolkodás), a funkcionális képességek (érzékelés, észlelés, felidézés, emlékezés, figyelem, képzelet), a segédeszközök alkalmazása.

Természettudományos és technikai kompetencia

A tanuló felismeri a természet működési alapelveit, illetve az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait. Egyre önállóan használja, illetve alkalmazza az alapvető tudományos fogalmakat és módszereket problémák megoldása során. Tudásalkalmazásra képes az ember és természet kölcsönhatása vonatkozásában. A mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében vizsgálódásra törekszik. A természeti és gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggéseket felismeri, megérti. Megismeri az emberi test felépítését, működését, értékeli az egészséget, törekszik annak megőrzésére, ismeri a káros szokások, szenvedélyek egészségromboló hatását. Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek bővítése, az emberiséget fenyegető járványok, veszélyek és elkerülésük lehetőségének ismerete. Felismeri a gazdaság környezetkárosító hatását (éghajlatváltozás, savas esők) és a környezetvédelmi törekvések összefüggéseit. Belátja, hogy erőforrásaink döntően végesek és ezeket körültekintően, takarékosan kell hasznosítanunk. Nyitottá válik a környezettudatos gondolkodás és cselekvés, pl. a veszélyes hulladékok kezelése iránt.

Digitális kompetencia

Számítógépes alkalmazásokat ismer. Képes az elektronikus média használatára. Ismeri az információkeresés technikáit, ezeket a tanórán, a tanórán kívül és a hétköznapi életben is alkalmazza. A világhálón elérhető információkat megadott szempontok szerinti gyűjtőmunkában is kamatoztatja. A megszerzett információt irányítással, majd egyre önállóbban képes kezelni, azokból prezentációkat, beszámolókat állít össze. Ismeri az elektronikus kommunikáció (e-mail, közösségi portálok) nyújtotta lehetőségeket és használja is ezeket. Fontos feladat, hogy a tanuló felismerje az elektronikus kommunikációban rejlő veszélyeket és törekedjen ezek elkerülésére. A valós és a virtuális kapcsolatok közötti különbségek megláttatása nyomán kellő óvatossággal kezeli a világhálóról származó tartalmakat.

Szociális és állampolgári kompetencia

A tanuló megérti és elfogadja, hogy a közösség tagjai felelősek egymásért. Képes megfogalmazni véleményét a közösséget érintő kérdésekben, meghallgatja és képes elfogadni mások érvelését. Ismeri az alapvető magatartási, viselkedési szabályokat, megnyilvánulásai az alkalomnak és helyzetnek megfelelőek.

Fejlesztendő készségek: a személyközi viselkedés készségei (tolerancia, kapcsolatteremtő képesség, mások elfogadása, konfliktuskezelés, aszertivitás, segítség másokon); az önmagunkkal szembeni viselkedés (következmények vállalása, etikus viselkedés, pozitív énkép, érzelmek kifejezése, önellfogadás); feladattal kapcsolatos viselkedés (együttműködési készség, kommunikáció feladatvégzés közben, csoporton belüli aktivitás).

A magyar és az európai kultúra, illetve hagyományok megismerésével kialakul a tanulóban az országhoz, a nemzethez, az EU-hoz és általában az Európához való tartozás tudata.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Ismert élethelyzetekben a tanuló képes mérlegelni, döntéseket hozni és felmérni döntései következményeit. Terveket készít céljai megvalósításához. Tudja fogadni mások segítségét, és tud segítséget adni. Csoportos feladathelyzetekben részt tud venni a végrehajtás megszervezésében, a feladatok megosztásában. Céljai elérésében motivált és kitartó.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Képes történetek, érzések, élmények feldolgozására különböző dramatikus, zenei, tánc- és mozgástechnikai elemek alkalmazásával. Nyitott a kulturális sokféleség megismerésére. Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség lényege a kreativitás fejlesztése. Fontos megismernie a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzést. Érzékeny a művészi önkifejezés felismerésére. A tanuló képes korának megfelelő, különböző művészeti (zenei, irodalmi, dramatikus, képzőművészeti, fotó- és film-) élmények több szempontú befogadására, élvezetére. Képes szabad asszociációs játékokra, gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezésére különböző művészeti területeken alkalmazott kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával. Alakulóban van önálló ízlése, és ez megnyilvánul közvetlen környezete, használati tárgyai kiválasztásában, alakításában is. Feladat az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése.

Hatékony, önálló tanulás

Az önálló tanuláshoz szükséges más kompetenciák: kognitív kompetenciák (értelmi intelligencia, kreativitás, alternatív gondolkodás) emocionális kompetenciák (érzelmi intelligencia, érzelmi tulajdonságok) fizikális kompetencia (erő, fizikai állóképesség, ügyesség, gyorsaság, edzettség, ellenálló képesség), affektív kompetencia (feladattartás, feladattűrés, újrakezdés, kitartás), szociális kompetenciák (pl.: együttműködési készség) és kommunikációs

készség. Az önálló tanulásra képes tanuló szükségszerűen rendelkezik ezen kompetenciákat alkotó képességek eszközeivel, alapismeretekkel és pozitív attitűddel. Bizonyos tanuláshoz szükséges tulajdonságokkal is, ilyen az igényesség, a fegyelem, a rendszeresség, a következetesség. A tanulás az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára különösen megerőltető, mert több időre van szükségük, gyakrabban éri őket kudarc, ezért folyamatos feladat a motiváltság biztosítása, kudarcátűrésük fejlesztése.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknak is fel kell készülniük a munkavállalásra, a változások kezelésére és a későbbi tanulásra is. Kompetenciákkal a társadalmi integráció, az önálló életvezetés és a felnőttkori munkaerő-piaci helytállás érdekében nekik is rendelkezniük kell. A valamiben kompetens fiatal tudja, hogy adott esetben mit kell tennie; tudása van róla, képes megtenni; kialakult a megfelelő képessége, és meg is akarja tenni, mert megfelelő attitűddel rendelkezik.

A kulcskompetencia különböző szintű kompetenciák rendszere - fejlesztésük egymásra épülő, tervezhető. Az alapképességek kialakításához szükséges kompetenciák a jövőben való boldogulás várható igényei szerint kiegészülnek más olyan kompetenciákkal, amelyek a sikeres társadalmi beilleszkedéshez, az egész életen át tartó tanuláshoz szükségesek. Ezek a kulcskompetenciák, amelyek nemcsak egyes tantárgyakhoz köthetőek. Kialakításuk, fejlesztésük a köznevelés feladataként az enyhén értelmi fogyatékos tanulókat nevelő-oktató intézményekben is elvárásaként jelenik meg.

Egy-egy terület fejlesztési feladatai valamennyi kompetenciát mozgósíthatják, illetve számos terület tartalmának feldolgozása valamennyi kompetencia fejlesztésére hatással lehet. Az egyes területek meghatározzák, hogy mely kulcskompetenciák fejlesztését célozzák meg a fejlesztési feladatok megvalósítása folyamán.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó speciális szakiskola kötelező előkészítő évfolyamán jellemzően fejlesztendő kulcskompetenciák meghatározhatóak, azonban egyénenként eltérő összetevők fejlesztésére helyeződik a hangsúly - az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében ez különösen jellemző. Ezért a szakértői bizottságok és a gyógypedagógusok képességekre, részképességekre vonatkozó vizsgálati eredményeire is támaszkodva, differenciált, egyénre szabott programokon keresztül érhető el a tanulási épeség egyénileg különböző szintre fejlesztése.

Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Egy olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszer kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a szükséges tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, fejlettsége az önálló munkavégzés és az együttműködés terén, helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszköz-együttesként kell megjelennie.

A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani – mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az integrált nevelés szervezeti formák esetén – a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), a fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik. A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvés, a szocializációs képességek), a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció színterei, a kommunikációs, célracionális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait, amelyre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és a terápiát.

A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához a kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalmi sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni. Így a fejlesztési –nevelési -

oktatási-képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: (a) a nevelés, mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje, (b) az identitás és önismeret mint szocializációs cél, (c) párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, kritika, közvetlen megfigyelés, kipróbálás mint tipikus tevékenységek és (d) a kíváncsiság mint motiváció.

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő, eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszert kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a *tanulói sajátosságok* - a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, fejlettsége az önálló munkavégzés és az együttműködés terén, helyzete a társas kapcsolatrendszerben - és a *tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák*: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott **eszközegyüttesként kell megjelennie.**

A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani - mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az integrált nevelés szervezeti formák esetén - a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt.

A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni lehetőségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált - egyéni és csoportos - eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében, oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), a fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak - egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző - módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az *egyik* a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A *másik* a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik. A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvés, a szocializációs képességek), a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció színterei, a kommunikációs, célracionális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait. Erre lehet építeni az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát.

A kimeneti elvárások - a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve - a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához a kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalmi sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni.

Így a fejlesztési, nevelési, oktatási, képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: (a) a nevelés mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje; (b) az identitás és önismeret mint szocializációs cél; (c) párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, kritika, közvetlen megfigyelés, kipróbálás mint tipikus tevékenységek és (d) a kíváncsiság mint motiváció.

A mindennapi pedagógiai gyakorlat kialakításához, amely a bemeneti feltárás és kimeneti elvárás közötti fejlesztésre fókuszál, az egyéni és társadalmi szükségletek által meghatározott, az egységesség és a differenciálás megvalósítását biztosító adaptív oktatás megvalósításához konkrét útmutatást adnak a Módszertani segédlet, az Értékelési elvek és eljárások részek.

F70 Enyhe mentális retardáció

F70.0 Enyhe mentális retardáció, viselkedésromlás nincs, vagy nagyon enyhe

F70.1 Enyhe mentális retardáció, markáns viselkedésromlással, ami figyelmet vagy terápiát igényel

F70.8 Enyhe mentális retardáció, a viselkedés egyéb romlásával

F70.9 Enyhe mentális retardáció, viselkedésromlást nem jeleztek

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar irodalom	2	2	2	2
Magyar nyelv	2	2	2	2
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Hittan	1	1	1+1	1+1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Hon- és népismeret	1	-	-	-

Természetismeret	2	2	4	4
Földrajz	-	1	1	2
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Magyar nyelv és irodalom	1	1	1	1
Földrajz			1	
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1		1
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31

F81 Az iskolai teljesítmény specifikus fejlődési rendellenességei

- F81.0 Meghatározott olvasási zavar (dyslexia)
- F81.1 Az írás zavara (dysgraphia)
- F81.2 Az aritmetikai készségek zavara (dyscalculia)
- F81.3 Az iskolai készségek kevert zavara
- F81.8 Az iskolai készségek egyéb fejlődési zavara
- F81.9 Az iskolai készségek nem meghatározott fejlődési zavara

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar irodalom	2	2	2	2
Magyar nyelv	2	2	2	2
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Hittan	1	1	1+1	1+1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természetismeret			(4)	(4)
Biológia			1,5	1,5
Fizika	2	2	1,5	1
Kémia			1	1,5
Földrajz	-	1	1	2
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Magyar nyelv és irodalom	1	1	1	1
Földrajz			1	

Technika, életvitel és gyakorlat	1	1		1
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 5–8. évfolyamon

51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 11.1 melléklet

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természetismeret	2	2	4	4
Földrajz	-	1	1	2
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	2	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Magyar nyelv és irodalom	1	1	1	1
Földrajz			1	
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1		1
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg.

Tantárgyi rendszer és óraszámok az értelmileg akadályozott tanulók számára

51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 11.2 melléklet

A nevelés- oktatás- fejlesztés területei	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	2	2
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2				
	Társadalmi ismeretek					1	1	2	2
	Önkiszolgálás	2	2						

Életvitel és gyakorlat	Életvitel és gyakorlat			2	2	2	2	3	3
Természeti környezet	Környezetismeret					1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás	3	3	2	2	2	2	2	2
Informatika	Információs eszközök használata							1	1
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés							5	5
Szabadon tervezhető órakeret		3	3	3	4	4	4	4	4
Összesen		25	25	25	26	28	28	31	31

Megjegyzés: Az integráltan nevelt értelmileg akadályozott tanulók egyéni fejlesztési terv alapján, valamint tanórai és tanórán kívüli rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások keretében sajátítják el a tananyagot az értelmileg akadályozottak kerettanterve alapján, mely a helyi tanterv mellékletét képezi.

Megjegyzés: Az autizmussal élő tanulók intellektusuk alapján kiválasztott kerettanterv szerint haladnak egyéni ütemben. Kiegészítve a pervazív fejlődési zavarban szenvedő autista/autisztikus gyermekek számára készült kerettanterv követelményrendszerével.

Megjegyzés: Az integráltan nevelt pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók (egyéb SNI) egyéni fejlesztési terv alapján tanórai differenciálással, tanórán kívüli tehetséggondozás során sajátítják el a tananyagot 51/2012.(XII.21.) 1.m.

Megjegyzés: A beszéd, testi és érzékszervi fogyatékos tanulók intellektusuk alapján kiválasztott kerettanterv szerint haladnak. Egyéni fejlesztési terv alapján tanórai differenciálással, tanórán kívüli tehetséggondozás során sajátítják el a tananyagot, a rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásokat szakemberek végzik (logopédus, szomatopedagógus, tiflopedagógus, szurdopedagógus).

Megjegyzés: A tantervben szereplő erkölcsstan órák helyett a 2016/17-es tanévtől az 1.-8. évfolyam számára hit- és erkölcsstan órákon református hitoktatás.

A tantárgyi rendszer és az óraszámok a 2016/17-es tanévben az 1-8. évfolyamon kötelezőek. A tantárgyak tananyagai a helyi tanterv mellékletét képezik.

Tanórai és tanórán kívüli foglalkozások óraszámai az egyes évfolyamokon

1-4 évfolyam: Összesítő a tanulók heti óraterheléséről

Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	3
Ének-zene	2	1	2	2
Vizuális kultúra	1	2	2	2

Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	2	2	2	2
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon betervezett órakeret	(2)	(2)	(2)	(2)
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27
Választható tanóra	2	2	2	2
Habilitáció, rehabilitáció	E.É.F.: 3 Au.: 10 Ms. Bf.: 8 E. SNI: 3	3 10 8 3	3 10 8 3	3 11 8 3
Heti tanulói terhelhetőség maximuma	30	30	30	35
Tervezhető további időkeret (egyéb foglalkozás): Sport, napközi, sportkör, szakkör	22	22	22	20
Tehetséggondozás, felzárkóztatás	1	1	1	1
Az osztályok számára engedélyezhető időkeret	52	52	52	55

Megjegyzés: A tanórai, és a tanórán kívüli foglalkozások óraszámait a 2016/17-es tanévtől 1-4. évfolyamra érvényes.

5-8 évfolyam: Összesítő a tanulók heti óraterheléséről

Tantárgy	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	5	5	5	5
Idegen nyelv	0	0	2	2
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Hon és népismeret	1	0	0	0
Természetismeret	2	2	4	4
Földrajz	0	1	2	2
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	2	2	2	2
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Szabadon tervezett órakeret	(2)	(2)	(2)	(2)
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31
Választható tanóra	3	3	4	4

Habilitációs, rehabilitációs óra	E.É.F.: 3 Au.: 11 Ms. Bf.: 9 E. SNI: 3	3 11 9 3	4 12 10 4	4 12 10 4
Heti tanulói terhelés maximuma	35	35	35	35
Tehetséggondozás, felzárkóztatás	1	1	1	1
Tervezhető további időkeret (egyéb): Délutáni csoportos foglalkozás, sportkör, szakkör	16	16	21	21
Osztályok számára engedélyezhető időkeret	51	51	56	56

Megjegyzés: A tanórai, és a tanórán kívüli foglalkozások óraszámait a 2016/17-es tanévtől 5-8. évfolyamra érvényes.

A szakiskolai óraterv tartalmazza:

A szakiskolai osztályok óraterveit az intézmény helyi tanterve tartalmazza, amelyben a szakmai elméleti és gyakorlati óraszámok összegzett óraszámait szerepelnek. A szakmai kerettantervek a képzési és kimeneti követelmények (KKK), valamint a Programkövetelmények (PK) alapján készültek. A kerettanterv a szakmai elméleti és gyakorlati oktatásra rendelkezésre álló időkeretnek legalább a 90%-ára határozza meg a szakképzési tartalmat. A fennmaradó tartalmat, a szabad órakeretet a meglévő tantárgyi óraszámok megemelésére használja fel az intézmény, változatlan tartalommal az ismeretek elmélyítésére, gyakorlására, alkalmazására.

- Az óraterv minden évfolyamra tartalmazza a kerettanterv (jele: **K**) által előírt minimum óraszámot és a helyi tantervben (**H**) meghatározott óraszámot, így látható a szabad órakeret felhasználása.
- A szabad órakeret felhasználása során ügyeltünk a szakmai elmélet/szakmai gyakorlat arány betartására a teljes képzési időre számítva, a szabad órakeretet e szabály szerint használtuk fel.
- Iskolánk helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei teljes egészében megegyeznek a miniszter által kiadott kerettantervekben meghatározott tananyaggal és követelményekkel.

Tantárgyak	9/E. évfolyam	
	K	H
Magyar nyelv és irodalom	5	5
Idegen nyelv (angol)	2	2
Matematika	5	5
Állampolgári ismeretek	1	2

Tantárgyak	9/E. évfolyam	
	K	H
Természettudomány	3	3
Vizuális kultúra	2	2
Digitális kultúra	2	2
Pályaorientáció	1	1
Szakmai alapozó ismeretek	4	4
Testnevelés	5	5
Osztályfőnöki	1	1
Hittan	2	2
Összesen	31	34
Szabadon tervezhető	1	1
Mindösszesen	34	34

A Parkgondozó házikertekben, parkokban el tudja végezni a fenntartási munkákat. Értsen a növények, fűfelületek telepítéséhez, ápolásához, fenntartatásához, szakszerűen használja az eszközeit, a gépeket.

KERTÉSZTECHNIKUS szakma **Parkgondozó** részs szakmája

Óraterv 2 év

Szakmai követelménymodulok	Tantárgyak	Heti óraszámok évfolyamonként			
		9. év	folyam	10. év!	'olyam
		K	H	K	H
	Magyar nyelv és irodalom	1	1	1	1
	Matematika	2	2	2	2
	Digitális kultúra	1	1	1	1
	Testnevelés	5	5	5	5
	Osztályfőnöki	1	1	1	1
	Családi életre nevelés/ Fenntarthatóság/		1		1
	szabadon felhasználható órakeret	1		1	
	Közismeret összesen:	11	11	11	11
10961-12 Kertészeti alapismeretek	Növénytan	2	2	2	2
	Termesztési ismeretek	1	2	1	3

Szakmai követelménymodulok	Tantárgyak	Heti óraszámok évfolyamonként			
		9. év	folyam	10. év!	'olyam
		K	H	K	H
	Termesztési ismeretek gyakorlat	2	2	4	4
	Műszaki alapismeretek	1	1		
	Műszaki alapismeretek gyakorlat	2	2	2	2
10962-12 Kertészeti munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	1	1		
11070-12 Dísnövényismeret	Növényismeret	1	1	2	2
	Növényismeret gyakorlat	3	3	4	4
11069-12 Kertfenntartás	Kertfenntartás	1	2		
	Kertfenntartás gyakorlat	4	4	4	4
	Kertfenntartás műszaki ismeretei	1	1		
	Kertfenntartás műszaki ismeretei gyakorlat	2	2	2	2
szabadon felhasználható órakeret		2		2	
Szakmai elmélet és gyakorlat összesen:		23	23	23	23
Összes óra		34	34	34	34
összefüggő szakmai gyakorlat		70	70		

Háztartásvezető részsakmája

A háztartásvezető elsődleges feladata saját háztartásának vezetése, családjának ellátása, gyermekeinek nevelése, gondozása, beteg családtagjainak ápolása. Ismeretei birtokában képes idegen családok háztartási feladatainak szervezésére, felügyeletének ellátására, illetve részfeladatainak elvégzésére. Egyéneknek, családok-, közösségek tagjainak mindennapi életük viteléhez segítséget nyújt (takarítás, gyermek és beteggondozás, mosás, bevásárlás, főzés, felszolgálás, állatgondozási-, kertészeti munkák stb.). Saját takarítási feladatain túl külső takarítási munkákat is ellát. Gyűjti, és szelektíven kezeli a családban, a munkahelyén keletkező hulladékot.

Szakmai követelmény-modulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati
Gondozási és háztartásvezetési feladatok	Gyermekgondozás	3		70	3	
	Háztartásvezetés	2			2	
	Gondozási és háztartásvezetési gyakorlat		6			8
Alapszintű elsősegélynyújtás, tűz- és munkavédelem	Háztartási balesetvédelem, munkavédelem	2			1	
	Elsősegélynyújtás		4			2
Kommunikáció és interakció a segítő szakmában	Gyermekvédelmi és szociális ellátórendszer működése	2			2	
	Szakmai kommunikáció gyakorlat		1			2
	Szakmai és etikai ismeretek	1			1	
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		10	11		9	12
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21	

A gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményben a sajátos nevelési igényű tanulók részére kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat kell szervezni.

A tanuló annyi egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozáson vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényéből eredő hátránya csökkentéséhez szükséges. Az Egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások biztosítása a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik, a Csongrád –Csanád Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságának és az Országos Szakértői Bizottságok szakértői véleményében megfogalmazottak alapján. A heti időkeret a tanítási hetek között a tanuló érdekséreleme nélkül különösen indokolt esetben átcsoportosítható. Kiscsoportos fejlesztések a habilitációs órák, melyen 1-3 fővel az alapvető készségek, képességek fejlesztése,

a felmerülő hiányosságok pótlása a cél.

Műveltségi területek	1-2. évfolyam	3-4. évfolyam	5-6. évfolyam	7-8. évfolyam	9-10. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	28-40	23-38	14-21	13-16	11-14
Idegen nyelvek	-	4-8	11-18	10-19	8-11
Matematika	12-20	12-19	14-18	10-16	8-14
Ember és társadalom	4-8	4-8	7-11	10-16	6-16
Ember és természet	4-8	4-8	7-11	13-19	14-20
Földünk - környezetünk	-	-	7-11	6-10	6-8
Művészetek	12-16	15-19	15-19	6-16	3-14
Informatika	4-8	4-8	3-7	6-10	3-8
Életvitel és gyakorlat	4-8	4-8	7-11	3-10	3-8
Testnevelés és sport	20-24	18-20	18-20	18-20	4-18

Ajánlás a Nat műveltségi területek százalékos arányára

A rehabilitációs és rehabilitációs tevékenység olyan nyitott tanítási és tanulási folyamatban valósulhat meg, amely az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai - esetenként egészségügyi orvosi konzultációra épülő - eljárások, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teszi lehetővé. A tevékenységek tervezésének alapja továbbá a pedagógiai diagnózis, mely elősegíti a gyermek vagy csoportfejlesztéshez szükséges tartalmak, eszközök, módszerek megtalálását, valamint az egyéni fejlesztési terv kidolgozása

A kötelező egészségügyi és pedagógiai habilitáció, rehabilitáció órakerete

Alkalmazott terápiák	Évfolyamok								Diagnózis
	1	2	3	4	5	6	7	8	
Terápiás úszás	3	3	3	3	3	3	4	4	Enyhe ért. fogy
Terápiás lovaslás	10	10	10	11	11	11	12	12	Autisták
Ayres terápia	8	8	8	8	9	9	10	10	Beszéd fogy. mozgássér.
Logopédiai terápia	3	3	3	3	3	3	4	4	Egyéb SNI0
Sindelar terápia									
„Babzsák” terápia									
Kulcsár- féle mozgásfejlesztés									
Értelmileg akadályozottak habilitációja									
Aut. spec. kommunikáció- fejlesztés									
Részképességek fejlesztése (Diszlexia, diszgráfia, nyelv és beszéd)									

- Ha a tanuló külön osztályban nevelkedik, a heti időkeretet osztályonként kell biztosítani.
- Ha a SNI-s tanuló a többi tanulóval együtt nevelkedik (integrált értelmileg akadályozott, kevert specifikus fejlődési zavar), a heti időkeretet 9 főre kell meghatározni, oly módon, hogy az azonos heti óraszámában foglalkoztatásra jogosult tanulók számát elosztjuk 9-el. Négy, vagy kevesebb fő esetében a heti óraszám 50%-át kell biztosítani.
- Összevont évfolyamra járó tanulók esetében a magasabb évfolyamra járó óraszámot kell figyelembe venni.
- A felső tagozaton a nevelőtestület döntése alapján a habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások legfeljebb 50%-át tehetséggondozásra, a tantárgyi követelmények eredményes teljesítését szolgáló felzárkóztatásra is fordítható.
- A nevelőtestületi döntést félévenként felül kell vizsgálni, és a tanulók fejlődésének ismeretében megerősíteni, vagy módosítani.

A habilitáció és rehabilitáció célja, feladata, területei

Cél, feladat:

- A testi, értelmi, beszéd, és egyéb fogyatékból, az autizmusból fakadó hiányzó, vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében
- A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatának megtanítása
- Az egyéni sikereket segítő társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése

Az intézményben alkalmazott habilitáció, rehabilitációs tevékenységek a gyermekek, tanulók diagnózisán alapulnak. Elsősorban a komplex terápiákat részesítjük előnyben az intézménybe kerülés legkorábbi időpontjából. Az integráltan nevelt értelmileg akadályozott, beszéd fogyatékos gyermekek esetében a tanórákba, illetve a foglalkozásokba épített habilitációt, rehabilitációt alkalmazzuk. A habilitáció, rehabilitáció területei, részletes leírása a Pedagógiai Program mellékletét képezik.

Alkalmazott terápiák, foglalkozások

- Lovas terápia
- Kutyás terápia
- Úszásterápia
- Logopédia
- Egyéni fejlesztés (mozgás, diszlexia, diszkalkulia prevenció, reedukáció, kommunikáció, nyelvi fejlesztés, komplex magatartás, és személyiségfejlesztő program)
- Ayres terápia
- Mozgásterápia
- Nyelvi és beszédfejlesztés

A terápiák ismeretanyaga a helyi tanterv mellékletét képezi.

Választható tanórai foglalkozások

Speciális és kiegészítő ismeretek átadása

Foglalkozás	1	2	3	4	5	6	7	8	9/E
Egészségnevelés, egészségfejlesztés				10%				30%	
Környezeti nevelés, környezetvédelem									
Élő idegen nyelv alapjai									
Tehetséggondozás, felzárkóztatás	1	1	1		1	1	1		
Mindennapos testedzés, sportkör									
Drámapedagógia									
Munkapiac									1
Óraszám	1	1	1	2,25	1	1	1	7,5	1

* A heti óraszám a 2016/17-es tanévtől az 1-8. évfolyamon kötelező

- A választható tanórák időkeretének átcsoportosításáról a nevelőtestület dönt éves munkatervében, annak figyelembevételével, hogy a továbbtanuláshoz, az életvezetéshez szükséges ismeretek bővítésére a magasabb évfolyamokon jelentkezik nagyobb igény, s ennek kielégítése az intézmény alapfeladata.
- A választható tanórák ismeretanyag a helyi tanterv mellékletét képezik.
- A csoportok szervezése igény, és képesség szerint történik, minden évben.

A választható tanórai foglalkozások célja, feladata

A választható tanórák a tanulók, a szülők igényeire, valamint a nevelési szükségletek kielégítésére szerveződnek és egy tanévre szólnak

Valamennyi foglalkozás közös célja, hogy:

- formálja a tanulók önismeretét, önértékelését
- erőfeszítésre készítessen
- egyénre szabottan többletet nyújtson

Feladata

- vonzó legyen, adjon maradandó élményt
- mutassa meg a világ sokszínűségét, a tudás megszerzésének módját
- alakítsa ki a tanulóknak a hasznos időtöltés igényét
- pótolja a lemaradásaikat
- optimális feltételek közt biztosítsa a tanulók érdeklődésének, pozitív képességeinek fejlődését
- minden szempontból kövesse a nevelési tervünkben meghatározott intézményi célokat, feladatokat
- A nem kötelező tanórakeretét mindennapos testedzésre, felzárkóztatásra, tehetséggondozásra, egészségnevelés- környezeti nevelésre, kiegészítő ismeretekre, idegen nyelvtanításra fordítjuk.
- A nem kötelező tanórai foglalkozásra a szülő írásbeli nyilatkozata alapján vesszük fel a tanulót. Ezekre a foglalkozásokra is a kötelező tanórák eljárásai részben érvényesek /mulasztás, szóbeli értékelés /.

Az ismeretanyagok a jelentkezések függvényében képességek szerint kerülnek összeállításra éves terv alapján.

Tanórán kívüli/egyéb foglalkozások

Délutáni csoportos foglalkozás, szakkör, érdeklődési kör, sportkör, tanulmány verseny, házbajnokság, kulturális kézműves tevékenység, tanulmányi kirándulás									
Foglalkozási formák	1	2	3	4	5	6	7	8	9-10
Szociális önellátó tevékenység	7	7	7	7	4	4	4	4	3
Tanulás	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Sportkör, sporttevékenység, tehetséggondozás	-	-	2,5	2,5	-	-	2	2	1
Kulturtevékenység	7	5	3	3	2	2	1	1	-
Kézművesség	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Klubfoglalkozás	-	2	2	2	2	2	0,5	0,5	-
Hitoktatás	1	1	1	1	1	1	0,5	0,5	-

Tanórán kívüli egyéb tevékenység összesen	22*	22	22,5	22,5	16*	16	15	15	10
--	------------	-----------	-------------	-------------	------------	-----------	-----------	-----------	-----------

- Szociális és önellátó tevékenységek: ebéd, alsó tagozaton az uzsonna, teremrend, tisztálkodás, tanszerek gondozása.
- Testedzés és sportköri tevékenységek: testedzés a tornateremben, az uszodában, atlétika és úszás sportkörök felsőben.
- Délutáni tevékenység, játék, manuális foglalkozás: színház, film, videofilm megtekintése, mese, regény, kötelező irodalom olvasása, feldolgozása; énekar, ünneplések osztálykeretben, szabad játék a tanteremben, a játszótéren, a ligetben, tárgykészítés, dekoráció, faliújság.
- Délutáni foglalkozás: kézműves, sportjáték, helytörténeti, informatikai, ének-zenei.

Megjegyzés:

A tanórán kívüli tevékenységgel párhuzamosan tartott kötelező foglalkozások:

- habilitációs, rehabilitációs órák
- felzárkóztató és tehetséggondozó órák
- egyéni fejlesztés

A tanórán kívüli tevékenységgel párhuzamosan tartott kötelező foglalkozások:

- habilitációs, rehabilitációs órák
 - képességfejlesztés, korrekció
 - egyéni fejlesztés
 - tehetséggondozás
 - felzárkóztatás
 - kiegészítő ismeretek
- A tanulók kötelező és választható tanórai száma egy tanítási napon nem lehet több: 1-3 évfolyam- 6 tanítási óránál, 4-8 évfolyam – 7 tanítási óránál.
 - A tanulók napi és heti terhelésével összefüggésben meghatározottak alkalmazásánál figyelmen kívül kell hagyni a NKT 6. melléklet/E oszlopban foglaltak alapján szervezett egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások óraszámait.

3.3. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei. Térítésmentesség biztosítása (17/2014. III. 12. EMMI rendelet)

- Minden sajátos nevelési igényű tanuló tankönyvellátása a központi költségvetés terhére történik. A tanulók számára ingyenes.
- A tankönyvek megrendelése az új kerettanterveknek megfelelően történjen.
- A könyvek tárolása, kölcsönzése oly módon történjen, hogy az intézmény minden tanulója részére biztosított legyen a hozzáférés.
- Az 1.-8. évfolyam számára olyan tartós tankönyvek választása, megrendelése történhet, melyek megfelelnek az új kerettantervi követelményeknek.

A tankönyvek, segédletek kiválasztásának elvei a további évfolyamokon

A döntéshozatal előtt szükséges az iskolaszékkel, s ha módunkban áll a szülői munkaközösséggel is egyeztetni az egyes évfolyamok tankönyveit.

A kiválasztás elve az iskolában

- A tankönyv legyen időtálló, vonzó, szép kivitelezésű, figyelem felhívó.
- Tartalmában, információiban, ábravilágában, a feldolgozás mélységében igazodjon a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteihez.
- A tankönyvválasztás olyan legyen, hogy valamennyi tanuló számára biztosíthatóvá váljon.
- Az egyes tantárgyak tankönyvei egymásra épüljenek
- A tankönyvhöz tartozzon munkafüzet, feladatlap, munkalap, stb. a megerősítés gyakorlás, önálló munkavégzés és a tudás ellenőrzése biztosított legyen.
- A tankönyvek ne legyenek túl zsúfoltak, jól olvashatóak, jól áttekinthetők legyenek.
- Azokat a tankönyveket rendeljük meg elsődlegesen, amelyek a tantárgyak tanterveihez illeszkednek, és kézikönyvet is kínálnak.
- A tankönyvválasztást a tantestület tanévenként felülvizsgálja a választott tankönyveket nyilvánosságra hozza és a tankönyvrendelést megelőzően döntést hoz.

A lehetőségekhez mérten törekszünk a tankönyv többéves felhasználására (atlasz, szöveggyűjtemény, tartós tankönyv), tankönyvkölcsönzés lehetőségének biztosítása, a gazdaságosabb felhasználás érdekében.

3.4. A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet NAT

A NAT a köznevelés alapfeladatát a következőkben határozza meg:

- Nemzeti műveltség
- A nemzetiségek kultúrájának átadása, megőrzése
- Egyetemes kultúra közvetítése
- Erkölcsi érzék és szellemi érzelmi fogékonyság elmélyítése
- A tanuláshoz, munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése
- Egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése
- A közjóra való törekvés megalapozása
- A családdal együttműködve fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket

A fenti feladatok áthatják a pedagógiai folyamat egészét.

Megvalósulási színterek:

- Ismeretszerzés során
- Gyakorlás, cselekedtetés során
- Példaadás útján
- Tantárgyi tartalmakban
- Önálló tantárgyként
- Tanórán kívüli programok, foglalkozások témáiként

- *Erkölcsei nevelés:* - Életszerű helyzetek a tanulói képességek szintjének, állapotának megfelelően. Életvezetési ismeretek. Közösségi munka osztálykereten belül.
- *Nemzeti öntudat, hazafias nevelés:* - Hagyományörzés. Otthon, lakóhely, szülőföld, haza ismerete, megbecsülése.
- *Állampolgárságra, demokráciára nevelés:* - A képességeknek megfelelő, cselekvő ismeretnyújtás, állampolgári jogok, kötelezettségek, honvédelmi nevelés, megismerése szituációkban. Szabadidős tevékenység.
- *Önismeret, társas kultúra:* - A tanítás- tanulás folyamatában folyamatos segítségnyújtás biztosítása annak érdekében, hogy saját életüket kedvezően tudják befolyásolni, alakítani.
- *Családi életre nevelés:* - Segítségnyújtás a felelős párkapcsolat kialakításában, a családi konfliktusok elkerülésében. Szexuális kultúra kérdései.
- *Testi- lelki egészség:* - Egészséges táplálkozásra nevelés, mozgás biztosítása. Stressz-kezelés, káros függőségek kialakulásának megelőzése. Felelősségvállalás megtanítása, önkéntesség gyakorlása.
- *Fenntarthatóság, környezettudatosság:* - Az erőforrások tudatos, takarékos használata, közvetlen és távolabbi környezet értékeinek megőrzése.
- *Pályaorientáció:* - Átfogó kép nyújtása a munka világáról, életszerű helyzetekben való részvétel.
- *Gazdasági és pénzügyi nevelés:* - Hasznosítható ismeretek átadása, értékteremtő munkában való részvétel, alapismeretek a pénzügyi rendszerekről, fogyasztóvédelmi jogok.
- *Médiatudatosságra nevelés:* - Az információs források kezelésének elsajátíttatása, a valóságos és virtuális világ ismérvei, veszélyforrásai.
- *A tanulás tanítása:* - Érdeklődés felkeltése a tanulás iránt. Információforrások hasznosításának elsajátítása, egyénre szabott tanulási módszerek kidolgozása, a tanulás eredményességének növelése.

A fenti feladatok megvalósulásának, a kulcskompetenciák kialakulásának feltétele, a célok szolgálatába állított pedagógiai folyamat.

A kulcskompetenciák fejlesztése

Az iskolai műveltség tartalmát a műveltségről alkotott közfelfogás, a gazdaság, a versenyképesség, és a globalizáció kihívása is alakítja. A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári léthez, a társadalmi beilleszkedéshez, és a munkához. Sok kompetencia részben fedi egymást, és egymásba fonódik: az egyikhez szükséges elemek támogatják a másik terület kompetenciáit. Hasonló egymásra építettség jellemzi a kulcskompetenciák, és a kiemelt fejlesztési feladatok viszonyát. A műveltségterületek fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákat összetett rendszerben jelenítik meg.

A kulcskompetenciák

Anyanyelvi kommunikáció

Ez a tudásanyag felöleli a szóbeli kapcsolattartás fő típusainak, az irodalmi és nem irodalmi szövegek egész sorának, a nyelvi stílusok fő sajátosságainak és a kommunikáció változásainak ismeretét, különféle helyzetekben.

Feladat: Az irányelvekben foglaltak szerint a tanulók sajátosságait figyelembe véve, képessé tenni a tanulókat:

- Különböző típusú szövegek megkülönböztetésére, felhasználására
- Az információk összegyűjtésére és feldolgozására
- Különböző segédeszközök használatára

- Szóbeli és írásbeli érvek a helyzetnek megfelelő megfogalmazására, kifejezésére

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció feltételezi a szókinsznek és a funkcionális nyelvtannak, valamint a szóbeli interakcióknak és nyelvi stílusoknak az ismeretét.

Feladat: Az irányelvekben foglaltak szerint a tanulók sajátosságait figyelembe véve, képessé tenni a tanulókat:

- Szóbeli üzenetek megértésére
- Beszélgetések kezdeményezésére, folytatására, és lezárására
- Szövegolvasás, értés és alkotás, az egyéni képességeknek megfelelően
- Segédeszközök megfelelő használatára
- A kulturális sokféleség tiszteletben tartására
- Az érdeklődés és a kíváncsiság felkeltése a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránt

Matematikai kompetencia

Feladat: Az irányelvekben foglaltak szerint a tanulók sajátosságait figyelembe véve, képessé tenni a tanulókat:

- Alapvető matematikai elvek, és folyamatok alkalmazására
- A problémamegoldásban alkotó ismeretszerzésre
- Az érvek láncolatának értékelésére és követésére
- Az eredmények indoklására matematikai úton
- A matematikai bizonyítás megértésére
- Kommunikáció a matematika nyelvén
- A megfelelő segédeszközök alkalmazására

Természettudományos kompetencia

Feladat: Az irányelvekben foglaltak szerint a tanulók sajátosságait figyelembe véve, képessé tenni a tanulókat:

- A hétköznapi életben felmerülő problémák megoldására a természettudományos kompetencia birtokában
- A tudás alkalmazása az új technológiák, berendezések megismerésében és működtetésében
- Problémamegoldás során egyéni és közösségi célok előtérbe helyezése
- A kritikus és kíváncsi attitűd felkeltésére, az etikai kérdések iránt

Digitális kompetencia

Feladat: Az irányelvekben foglaltak szerint a tanulók sajátosságait figyelembe véve, képessé tenni a tanulókat:

- Az információ megkeresésének, összegyűjtésének, feldolgozásának és kritikus alkalmazásának képességére
- A virtuális és valós kapcsolatok megkülönböztetésére
- Komplex információ előállítására
- A megértést elősegítő eszközök használatára
- Az internet alapú szolgáltatások elérésére, a velük való kutatásra
- A kritikai gondolkodásra, a kreativitás alkalmazására az innováció területén

A hatékony, önálló tanulás

Feladat: Az irányelvekben foglaltak szerint a tanulók sajátosságait figyelembe véve, képessé tenni a tanulókat:

- Az írás, olvasás, számolás alapvető képességének hatékonyabbá tételére
- Saját tanulási stratégia kialakítására

- A motiváció folyamatos fenntartására
- A figyelem összpontosítására
- A tanulás szándékának és céljának kritikus mérlegelésére
- A saját munka értékelésére
- A tudás másokkal történő megosztására

Szociális és állampolgári kompetencia

Feladat: Az irányelvekben foglaltak szerint a tanulók sajátosságait figyelembe véve, képessé tenni a tanulókat:

- A különféle területeken való hatékony kommunikációra
- Bizalom, empátia keltésére a kapcsolatokban
- Stressz és a frusztráció kezelésére
- A változások iránti fogékonyságra
- A személyes előítéletek leküzdésére, kompromisszumra való törekvésre
- Közügyekben való hatékony együttműködésre
- A tágabb közösséget érintő problémák megoldása iránti szolidaritásra és érdeklődésre

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Feladat: Az irányelvekben foglaltak szerint a tanulók sajátosságait figyelembe véve, képessé tenni a tanulókat:

- A tervezés, szervezés, irányítás, vezetés, kommunikálás, a tapasztalatok értékelésére, kockázatfelmérés, egyéni és csapatmunkában történő munkavégzésre
- Kreativitás és innováció a személyes társadalmi életben, valamint a munkában

Esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképeség

Feladat: Az irányelvekben foglaltak szerint a tanulók sajátosságait figyelembe véve, képessé tenni a tanulókat:

- A művészi önkifejezés képességének fejlesztésére
- A műalkotások és előadások elemzésére
- Saját nézőpont összevetésére mások véleményével
- A kulturális tevékenységekben rejlő gazdasági lehetőségek felismerésére, kiaknázására

3.5. A mindennapos testmozgás, testnevelés programja

Az iskola a mindennapos testnevelést, testmozgást az NKT 27. par. (11.) bekezdésében meghatározottak szerint szervezi meg.

Cél:

- A tanulók egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel
- A testnevelés eszközrendszerén keresztül hosszú távú célok kijelölése egészségmegőrzés céljából
- A tanulók mozgás kultúrájának fejlesztése, belső motiváció kialakítása az elérni kívánt célok ismeretében
- A mozgás örömeinek megtapasztaltatása
- A fizikai állóképesség, erőnlét fokozása
- Szervezett keretek között sport rendezvényeken való aktív részvétel
- Csapatmunka erősítése

Feladat:

- Hatékony, egészségfejlesztő testmozgások megszervezése. A mindennapos testnevelés keretein belül egészség megőrző és egészség fenntartó testmozgás kialakítása.
- Hosszú távú egészségmegőrző folyamatok elősegítése.

Megvalósulása az iskolában:

- A testnevelés óraszámja órarendbe építve minden évfolyamon 5 óra
- Ebben a tanórai foglalkozási formában biztosítjuk a könnyített testnevelés megszervezését is
- A fennmaradó 2 órában a tanulóink mindenkorai képességeire való tekintettel *fejlesztés céljából* alkalmazzuk a Kulcsár-féle mozgásfejlesztést és Alapozó terápiát.
- Tehetséggondozás céljából a terematletika, kispályás labdarúgás, játékos ügyességi versenyek, atlétika, asztalitenisz sportágak gyakorlását végezzük.

A sportágak művelése lehetőséget teremt a versenyeztetésre, a diákolimpiákon való részvételre, az erőnlét fokozására. A mindennapos testnevelés ismeretanyaga a kerettantervekben, valamint a helyben készített tanmenetekben, munkatervekben található.

3.6. Választható tantárgyak, pedagógusválasztás

Iskolánk esetében nem releváns.

3.7. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzése, értékelése, az értékelés módja. A magatartás és szorgalom minősítésének elvei

A tanulók ismereteinek, tudásának számonkérésére többféle formát alkalmazunk. Ez egyrészt az oktató - nevelőmunka sokrétűségéből adódik, másrészt próbálunk minél több lehetőséget teremteni a gyermekeknek arra, hogy a képességeiknek legjobban megfelelő formában adjanak számot végzett munkájukról. Ezen kívül a sokféle számonkérési mód a tanulók tudásának stabilitásáról is jelzést ad.

A következő formákat alkalmazzuk:

- folyamatos megfigyelés, a tapasztalatok regisztrálása
- diagnosztikus felmérés
- szóbeli felelés
- önálló beszámoló
- tananyagrészt ellenőrző dolgozat, feladatlap
- témazáró dolgozat
- félévi, év végi, pedagógiai szakasz végi szintfelmérő feladatmegoldás szóban, írásban
- írásbeli feladatok megoldása, csoportos munkában
- rajzos feladatmegoldások
- szituációs játékban és valós helyzetben nyújtott teljesítmények
- iskolai, tanulmányi verseny

Az alkalmazásra kerülő formát mindenkor meghatározza a tantárgy, a tananyag jellege, a gyermek, (gyermekcsoport) képessége és a számonkérés célja.

Az írásbeli és szóbeli beszámoltatás rendje

Iskolánkban az írásbeli és szóbeli beszámoltatás elveit a következőkben határozzuk meg:

A beszámoltatás során olyan számonkérési formákat alkalmazunk, mely igazodik neveltjeink sérüléséből adódó eltérő képességeihez.

A beszámoltatás támogató, elfogadó, segítő és mindenképpen pozitív irányba mutató legyen.

Az írásbeli beszámoltatás történhet: munkatankönyv feladatlapjain, felmérőlapjain, a pedagógus által készített feladatlapon, adaptált felmérő lapon.

Részösszefoglalás, témalezárás kapcsán az erre a célra nyitott dolgozatfüzetben, illetve a tantárgyi füzetben.

A „dolgozatok” számát, szükségességét, követelményeit az adott tanulócsoport tantervei határozzák meg.

Az írásbeli beszámoltatást gyakorló, ismétlő illetve rendszerező órák előzik meg.

Az írásbeli beszámoltatás, nagyobb témát követően napi két tantárgytól több nem lehet.

Az írásbeli beszámoltatás módjáról, formájáról, témájáról a tanulók előzetesen tájékoztatást kapnak.

A beszámoltatást értékelni, minősíteni kell, a Pedagógiai Programban meghatározott módon

Ha a tanuló a beszámoltatás időpontja előtt huzamosan hiányzott (1 hét) a beszámoltatás későbbi időpontban történik.

Írásbeli és szóbeli házi feladatok meghatározásának elvei

A házi feladatok kijelölésében az egyes tanítási napok között figyelembe vesszük az egyes tanulók terhelhetőségét a sérüléséből adódó korlátokat.

A házi feladatok mennyisége, általában az adott tananyag rész függvénye.

A házi feladatokat délután a napközire fordított időkeretben oldják meg a tanulók a nevelő differenciált segítségnyújtása és felügyelete mellett.

A felső tagozatban az önálló tanulásra szoktatás mellett egyéni segítségnyújtással biztosítjuk a kijelölt tananyag megértését, elsajátítását.

A házi feladatok mennyisége olyan legyen, hogy az iskolában meghatározott időintervallumban elkészíthessék a tanulók.

Rendezvény, program, verseny esetén a házi feladatot otthon kell elvégezni. A pedagógus/osztályfőnök mérlegelése alapján a házi feladat ilyen esetekben elhagyható.

Hétvégi pihenőnapokra, szabadnapra, illetve szünetekre írásbeli házi feladatot általában nem adunk. Kivéve: gyűjtőmunka, rajzolás, manuális tevékenység, szorgalmi feladat, könyv, adott folyóirat elolvasása.

A házi feladatok ellenőrzése, értékelése, számonkérése az osztályfőnök, szaktanár, illetve a délutáni foglalkozás vezetőjének közös megállapodása alapján történik.

A tanulók tudásának értékelésekor kiemelt szempontként vesszük figyelembe:

A tanuló önmagához mért fejlődését az ismeretek elsajátítása, a képesség minőségi, mennyiségi gyarapodása esetén.

A tanuló iskolán kívülről hozott, az iskola követelményein túli tudását, más területeken megmutakozó képességeit.

A tanuló ismereteinek mobilizálhatóságát, a gyakorlati életben történő alkalmazhatóságát.

Értékelés módja és rendszeressége az oktatómunkában

Szóbeli visszajelzésekkel a tanítás-tanulás folyamatában

Elemző, egyénre szabott szóbeli értékelés

Elemző, csoportmunkára vonatkozó szóbeli értékelés

Írásbeli, szöveges értékelés a szülők és hivatalos szervek felé

Iskolai, tanulmányi versenyen

napi rendszerességgel

tevékenységtől függően, napi

rendszerességgel

tevékenységtől függően, napi

rendszerességgel

igény szerint

évente egy alkalommal

tantárgyanként folyamatosan

A nevelő által kialakított jelrendszerrel,
pontozással, érdemjegyekkel

A tanulói értékelés

A helyi szintű szabályozás egyik kiemelkedően fontos területe az iskolai tanulói értékelés rendjének, normáinak, eszközeinek, formáinak meghatározása. Mindezek szabályozása a helyi tantervek feladata. Az iskola tanulói nem vesznek részt az országos kompetencia mérésben (SNI). Az országos komplex tanulmányi versenyek megyei, illetve házi fordulóján minden évben más-más tantárgyból bizonyítanak egyénileg is a 6-7 osztályos tanulók.

Az iskola szakmai munkaközössége kidolgozta saját, helyi kompetencia mérésrendszerét.

Az iskola magasabb évfolyamra lépés feltételei

Az intézmény tanulói akkor léphetnek magasabb évfolyamba, ha:

- A tanuló mulasztott óráinak száma az adott tanévben nem éri el a 250 órát
- A tanítási év közben kapott érdemjegyek alapján, tanév végén legalább a minimum szintet teljesíti
- Év végi elégtelen osztályzat esetén az érintett tantárgy/tantárgyakból sikeres javító vizsgát tesz
- Az osztályozó vizsgát tevő tanulónak az érintett tantárgy, tantárgyakból minimum elégséges, vagy „megfelelt” értékelést kell kapnia

A továbbhaladás feltételei

A továbbhaladáshoz a pedagógiai szakaszokhoz rendelt minimális teljesítményt kell alapul venni, valamint az egyes tantárgyak tanterveiben évfolyam szinten meghatározott követelményeket szükséges teljesíteni.

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába általában akkor léphet, ha az adott évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette: 20/2012. (831 EMMI rendelet)

Az első évfolyamon előkészítő jellegűnek minősül a munkája, ha nem tudja a követelményeket teljesíteni: KNT. 2011.évi CXCV tv.

Amennyiben a tanuló egy-egy tantárgyban az évfolyam követelményeit nem teljesítette, engedélyt kaphat a két év alatt történő teljesítésére, ha ezt sérülése, képességfejlődési üteme, egészségi állapota indokolja. Ebben az esetben felzárkóztatására fejlesztő programon vesz részt.

Tanulmányi munka minősítése évfolyamokhoz rendelve

A pedagógus a tanulók teljesítményét, előmenetelét a tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti.

A tanuló az 1. évfolyamon félévkor és tanév végén, a 2. évfolyamon félévkor, szöveges értékelést kap.

Az alkalmazható minősítési kategóriák:

- Kiválóan teljesített
- Jól teljesített
- Megfelelően teljesített
- Felzárkóztatásra szorul

Ha a tanuló „felzárkóztatásra szorul” minősítést kap, a szülő bevonásával fel kell tárni a tanuló fejlődését, haladását akadályozó tényezőket, és meg kell állapítani a megszüntetéshez szükséges intézkedéseket.

Az egyes tantárgyak értékelésének részletezése a mellékelt kerettantervek része.

Az integráltan nevelt értelmileg akadályozottak értékelési módja, rendszere a pedagógiai program mellékletét képezi. A sérülésspecifikus kerettantervek szintén tartalmazzák az egyes tantárgyakhoz kötődő értékelési formákat.

A második évfolyam II. félévétől a 8. évfolyam végéig, érdemjeggyel, osztályzattal értékelünk, minősítünk napi rendszerességgel. Érdemjeggyel félévkor és tanév végén.

Félévkor és év végén a minősítés:

- Jeles (5)
- Jó (4)
- Közepes (3)
- Elégséges (2)
- Elégtelen (1)

Félévkor az ellenőrzőbe számmal, év végén a bizonyítványba betűvel bejegyezve.

- A belépő új tantárgyakat is érdemjeggyel, osztályzattal értékeljük
- Gyermekeink sajátos fejlődését ismerve a 4. évfolyam első félévéig lehetőséget adunk egy-egy tanuló számára / pedagógiai diagnosztizálás és egyéni elbírálás alapján /, hogy egyéni adottsága, fogyatékossága szerint az adott tanév követelményeit hosszabb idő alatt teljesítse. Ebben az esetben az értékelés szöveges formában történik, az engedély megjelölésével.
- Minden évfolyamon tantárgyi dicséretet kaphat félévkor és év végén az a tanuló, aki **kiemelkedő teljesítményt nyújt az adott tantárgyból.**

Ezt félévkor az osztályzat mellé írt „**dicséret**” szóval, vagy **D** betűvel jelezzük.

Év végén a bizonyítványba „jeles” helyett „**kitűnő**” megjelölést használunk.

Az a tanuló, aki minden területen egyenletes, tartósan jó teljesítményt nyújt, az osztályfőnök kezdeményezése alapján általános nevelőtestületi dicséretben részesülhet.

Félévkor és év végén osztályozó értekezlet dönt a tanulók értékeléséről, minősítéséről. A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti az ellenőrző könyvön, MOZAnaplón keresztül. Az ellenőrző könyv bejegyzéseit az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.

A tanulói teljesítmény, tudás értékelésének, minősítésének egységes eljárása, alapelvei **Osztályozás**

Az osztályozás a tanulók teljesítményére vonatkozó számjegyekben kifejezett értékelés. Célja, hogy világossá tegye egyfelől a tanuló számára a követelményekkel egybevetetett teljesítményének színvonalát, másfelől a pedagógus számára munkája eredményét. A tantárgyi osztályzásban törekedni kell az objektivásra.

A tanulók tudásának értékelése az egyes tantárgyakon belül

Jeles (5): Az ismeretanyagot a tantárgyi követelményeknek megfelelően kiválóan sajátítja el. Feladatmegoldása önálló, logikus, lényegyet kiemelő, összefüggést meglátó. Példamutató szorgalommal, és kitartó munkafegyellemmel dolgozik.

Jó (4): A tantárgyi követelményeknek megbízhatóan, kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget. Feladatmegoldása során önállóságra törekszik. Munkájában némi pontatlanság, felületesség észlelhető.

Közepes (3): Az ismeretanyagot bizonytalanul, kisebb pontatlansággal, az ok-okozati összefüggést fel nem ismerve sajátítja el. Tanári segítséget igényel a feladatmegoldás során. Teljesítménye változó, munkájában nagyobb fokú felületesség észlelhető.

Elégséges (2): Az ismeretanyaga nagyon hiányos, munkatempója lassú. Logikus gondolkodást igénylő feladatok megoldására nem képes, szóbeli és írásbeli teljesítménye az átlag alatt van.

Elégtelen (1): A tantárgyi ismeretanyagot minimum szinten sem sajátítja el. Az órai munkába nem kapcsolódik be. Feladatmegoldása értékelhetetlen.

Az érdemjegyek javításának módja

A tanulási nehézségek és akadályozottságok miatt, a tanulók gyakori egészségügyi állapotváltozása, romlása és pszichés problémái miatt meg kell adni annak a lehetőségét, hogy teljesítményének javulásáról, tudásának gyarapodásáról újból és újból, esetleg más szituációban, más pedagógiai környezetben, de számot adjon a tanuló. Egy-egy eredménytelen alkalom miatt nem minősítheti hosszú távon a tanulót, szorongást, bizonytalanságot okozva.

Az érdemjegy javítására vonatkozó lehetőségekről minden tanulót tájékoztatni kell. Tudatni szükséges a javítás formáit, idejét, módját. Az eredményről a tanuló, a szülő tájékoztatást kap, a pedagógus pedig önmaga számára feljegyzést készít. Adhatunk felmentést a beszámolási, a felmérési kötelezettség alól, a tanuló egyéni elbírálása alapján, ha ezt aktuálisnak és szükségesnek ítéljük, meghatározott esetekben. Erről az igazgató, az osztályfőnök, a szaktanár együttes megbeszélésen döntést hoz.

A tanuló magatartása és szorgalma értékelésének, minősítésének formája

A pedagógus nevelő-oktató munkája során a tanuló magatartását és szorgalmát havi rendszerességgel értékeli. Félévkor és a tanév végén a rendszeres értékelés összegzésként minősíti. A közoktatási törvény adta lehetőségekkel élve intézményünkben az értékelés: érdemjegyekkel és egyéb jelölések alkalmazásával a minősítés: osztályzatokkal és a pedagógiai programunkban meghatározott kategóriákkal történik.

Értékelés szempontjai a nevelőmunkában

A tanuló szociális képességeinek, magatartásának, viselkedésének fejlődése (önfegyelme, önismerete, toleranciája, önállóságra törekvése, empátikus készsége)

Az iskolai követelményektől való pozitív és negatív eltérések (alkalmazkodó képessége, beszédkultúrája, felnőttekkel és társakkal való viszonya, iskolán kívüli viselkedése, a közösségért vagy közös célért végzett tevékenysége, iskolai szabályok betartása...)

Az eszmei és anyagi értékek megbecsülése, tiszteletben tartása védelme.

Szorgalmának értékelésekor az önmagához mért erőfeszítése, az elért eredményeitől függetlenül (érdeklődése, aktivitása, kitartása...)

Értékelés módja, rendszeressége a nevelőmunkában

- Szóbeli értékelés: szűkebb-tágabb közösség előtt aktualitáshoz kötötten, folyamatosan.
- Írásos, szöveges tájékoztatás: szülők, hivatalos szervek részére, igény szerint.
- Közösségenként kialakított, sajátos pontozási, önértékelési, egyéb jutalmazási rendszer, naponta, folyamatosan.
- Iskolai szintű hagyományos versenyek: évente alkalomszerűen
- A DÖK értékelő tevékenysége, szabályzata szerint.
- Érdemjegyek, osztályzatok magatartásból, szorgalomból, félévkor, tanév végén

- Egyéni, szöveges értékelő lapokon, (egységes szempont szerint): félévkor, tanév végén.

A magatartás és szorgalom értékelése évfolyamokhoz rendelt 1-2 évfolyam félévig:

Folyamatosan a nevelő által kialakított jelrendszer alapján. (pontozás, dicsérő kártya, képjutalom stb...)

Negyed és háromnegyed évkor kb. november és április hónapban a szülők tájékoztatása írásban, az erre a célra rendszeresített értékelő lapon.

Bizonyítványi bejegyzések (félév, tanév vége)

1-2. évfolyam félévig

Magatartás

A tanuló magatartása dicséretes
A tanuló magatartása jó
A tanuló magatartása elfogadható
A tanuló magatartása nem felel meg az iskolai elvárásoknak

Szorgalom

A tanuló szorgalma dicséretes
A tanuló szorgalma megfelelő
A tanuló szorgalma változó
A tanuló szorgalma nem kielégítő

3.-8. évfolyam:

A magatartás és szorgalom értékelése havonta történik érdemjegyekkel. A magatartás és szorgalom jegyeit befolyásolják az osztályfőnöki, szaktanári, igazgatói dicséret, ill. büntetések, megrovások. Ennek függvényében kialakított osztályzatok kerülnek az ellenőrzőbe, és a bizonyítványba az alábbiak szerint:

Magatartás
példás (5)
jó (4)
változó (3)
rossz (2)

Szorgalom
példás (5)
jó (4)
változó (3)
hanyag (2)

A minősítések félévkor az ellenőrzőbe számmal, év végén a bizonyítványba betűvel kerülnek beírásra.

- Az érdemjegyek és a minősítés megállapítását az osztályfőnök az osztályban tanító nevelők véleményének kikérésével végzi.
- Valamennyi évfolyamon (1-8.) a kiemelt dicséretekről és elmarasztalásokról szöveges tájékoztatást adunk a szülők felé, amit az ellenőrző könyvbe és a MOZAnapló megjegyzési rovatába kell bejegyezni.
- Az a tanuló, aki osztályfőnöki, szaktanári írásbeli intést, figyelmeztetést kap, változó (3) osztályzatnál jobbat nem kaphat.
- Igazgatói megrovás vagy az iskola hírnevét rontó magatartás esetén rossz (2) osztályzatnál jobb nem adható.
- Az is kaphat rossz (2) magatartást, aki folyamatos rendbontással, az iskolai szabályok sorozatos megsértésével zavarja a közösség életét.
- A sportban, kulturális tevékenységben vagy egyéb módon kiemelkedő teljesítményt nyújtó tanuló magatartás osztályzatát az említett pozitívum nem befolyásolhatja.

Szakiskola:

Tanulmányokhoz kapcsolódó vizsgákat a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet által előírt esetekben szervez az iskola (magántanulók, előrehozott érettségizők, intézményvezetői határozat, nevelőtestületi döntés alapján kötelezettek esetében).

A vizsgák időpontjáról - a javítóvizsga kivételével - a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell a tanulót és a szülőt. A tájékoztatásnak legalább 10 nappal a vizsga kezdő időpontja előtt meg kell történnie. Vizsgát - a rendeletben meghatározottak szerint – független vizsgabizottság előtt vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll. A vizsgakötelezettséggel érintett időszakokra vonatkozó követelmények elsajátítását vizsgabizottság ellenőrzi és értékeli. A bizottság az összesített részeredmények és a kérdező tanár véleményezése alapján dönt a minősítésről.

Gyakorlati vizsgát kell tenni szóbeli vizsgával együtt a készségtárgyakból: ének-zene, vizuális kultúra, testnevelés és sport, informatika.

Ha a tanuló a vizsga letételére a nevelőtestülettől halasztást kap, a halasztott időpontig úgy folytathatja tanulmányait, mintha sikeres vizsgát tett volna.

A szabályosan megtartott tanulmányokhoz kapcsolódó vizsga nem ismételhető.

Az osztályozó, a különbözeti, a pótló és a javítóvizsga követelményeit, részeit, az értékelés szabályait a szakmai munkaközösségek határozzák meg. A vizsga tantárgyi/évfolyamonként követelményei megegyeznek a kerettantervek alapján készült a Pedagógiai Program részét képező helyi tanterv, adott tantárgyra és évfolyamra vonatkozó követelményeivel. Az intézmény három időszakot biztosít a lebonyolításra: augusztus, január és április folyamán.

A vizsgaidőszakok pontos időpontja a tanév helyi rendjében meghatározott, és közzé teszik az intézmény honlapján.

Osztályozó vizsga

Osztályozó vizsgát kell tenni a tanulónak a félévi és év végi osztályzatok megállapításához, ha:

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- tanulmányait magántanulóként végzi,
- hiányzása a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet 51. § (7) bekezdésében előírt mértéket meghaladja, és ezért nem osztályozható,
- amennyiben a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen.

Ha a tanuló hiányzása adott félévben meghaladja közismeret és szakmai elméleti adott tantárgyból a 30%-ot, köteles a tantárgyból osztályozó vizsgát tenni; ha a két félévben összesen lépi át a 30%-ot, a nevelőtestület dönthet az osztályozó vizsgáról, vagy a jegyek alapján történő értékelésről, ha az elégséges számú. Ha a hiányzás mértéke a tanévben meghaladja a 250 órát, a tanév végén nem osztályozható, magasabb osztályba való lépése csak sikeres osztályozó vizsga letétele mellett lehetséges. A vizsgára a tanulót a szülő írásban jelentkezeti és felkészíti. A szakképzésben a gyakorlati oktatásra vonatkozó mulasztásokkal kapcsolatos szabályokat az intézmény szakmai programja tartalmazza.

Egy osztályozó vizsga egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

Javítóvizsga

Ha a tanuló a tanév végén bármely tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, a nevelőtestület határozata alapján javítóvizsgát tehet, kivéve, ha háromnál több tantárgyból van elégtelen osztályzata. Amennyiben a javítóvizsgán nem teljesíti a meghatározott követelményeket vagy nem jelenik meg, évet ismételni köteles. A javítóvizsga időpontját a szorgalmi időszak lezárásakor az iskola bejáratára kell kifüggeszteni és az iskola honlapján kell elhelyezni.

A javítóvizsgán elégséges osztályzatot kapott tanuló magasabb évfolyamba léphet.

Pótló vizsga

Amennyiben a tanuló neki fel nem róható okból nem jelent meg a vizsgán vagy a vizsga letétele előtt távozott, a vizsgát megismételheti.

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha:

- neki fel nem róható okból elkészik, távol marad,
- megkezdett vizsgáról engedéllyel távozik.

A pótló vizsgát - az igazgató döntése alapján - az adott vizsganapon vagy az iskola által megszervezhető legközelebbi vizsganapon kell megtartani.

3.8. A tanulók fizikai állapotának mérése

A tanulók körében évente két alkalommal, ősszel és tavasszal valósul meg a fizikai állapot sajátos felmérése. 11/2019. (VII.3.) EMMI rendelet 10.§ (7).

Célja az alsó tagozatban elsősorban az, hogy feltérképezze tanulóink egyes képességeinek hiányosságait és kiinduló alapot teremtsen a fejlesztő, terápiás vagy a tehetséggondozást célzó programok elkészítéséhez.

A fizikai állapot mérése évente két alkalommal történik, és szorosan kapcsolódik az egészségneveléshez.

Biometriai mérés:

- Vérnyomás mérés
- Látásélesség, színlátás
- Hallásfelismerés

A méréseket az iskolai védőnő végzi.

Alden próba

Évente 2 alkalommal történik

Futás:	- Alsó tagozat: 1000 m	(vérnyomásmérés, pulzus)
	- Felső tagozat: 2000 m	(vérnyomásmérés, pulzus)

Medicinlabda-lökés:	- Alsó tagozat: 3 kg - Felső tagozat: 5 kg
Ugrás:	- Alsó tagozat: Ötös ugrás - Felső tagozat: Tízes ugrás

Úszástudás mérése

Mivel az intézmény sajátos nevelési igényű, eltérő képességű tanulókat nevel, a mérések eredményeinek dokumentálása, valamint kiértékelése sem a standardokhoz való viszonyítást jelenti, hanem a tanulók önmagához mért fejlődését méri. Félévkor és tanév végén történik az eredmények rögzítése. Ennek legfontosabb célja a mindennapos testnevelés hatása a tanulók fizikai állapotára.

A mérések felfedik – nem csak a terhelhetőség, de az egészség szempontjából is lényeges kondicionális képességek területén mutatkozó hiányosságokat, ezáltal lehetővé teszik azok mielőbbi tudatos felszámolását.

A mérések során kiugró teljesítményt mutató tanulók fizikai terhelhetőségük miatt hamarabb felismerhetők, és a tehetséggondozásba, versenyeztetésbe időben akár a kezdetektől bevonhatók.

3.9. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az egészségfejlesztés egyik legfontosabb színtere az iskola. Az iskolában eltöltött évek alatt érdemi hatást lehet gyakorolni a gyermekek személyiségfejlődésére, amely nagymértékben meghatározza életmódjukban kialakuló szokásaikat.

Az iskola, más társadalmi intézményekkel és szereplőkkel állandó kölcsönhatásban létezik és hatást gyakorol szűkebb és tágabb környezetének viselkedésére.

Ezeket figyelembe véve az iskola a családi környezet mellett a szocializáció egy színtere, amelyben lehetőség nyílik az egészségesebb életvitel készségeinek, magatartásmintáinak kialakítására és begyakorlására.

Feladatunk az elsődleges megelőzés. Ez az egészségfejlesztési tevékenység folyamán valósul meg és az egészségi állapot erősítésére, fejlesztésére irányul. Ide tartozik az egészséges táplálkozás, az aktív szabadidő eltöltés, a mindennapos testmozgás, a személyi higiéné, a lelki egyensúly megteremtése, a harmonikus párkapcsolat és családi élet kialakítása, a családtervezési módszerek, az egészséges és biztonságos környezet kialakítása, valamint az egészségkárosító magatartásformák elkerülése.

Az egészségnevelés célja:

- a gyermekek testi, lelki és szociális jóllétének biztosítása, az egészséges életmódra való igényük felkeltése, szinten tartása és emelése,
- tanulóink egyénenként kezelése az iskolai élet minden színterén,
- elősegíteni a rendelkezésünkre álló módszerekkel a tanulók és a tantestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást,
- együttműködést kialakítani a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen,
- iskolai egészségnevelést biztosítani, együttműködni a helyi közösség tagjaival, külső szakemberekkel és hasonló programjaival.

- A tanulók az egészségük védelme érdekében rendelkezzenek korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel, jártasságokkal.
- Ösztönözze a diákokat, hogy kialakuljon a bennük az önmagukkal szembeni felelősségérzet. Ismerjék fel miért szükséges a jövő tervezése, az életút tudatos építése. Nyújtson segítséget, hogy a tanulók helyesen értelmezzék azt a tényt, miszerint az egészség megőrzése egyéni tetteken, választásokon, személyi kapcsolataik minőségén múlik.
- Ismertesse meg a tanulókkal az egészségi állapot szempontjából fontos viselkedésmódok, szokások kialakulását, feltételeit, valamint az ezeket befolyásoló tényezőket. Adjon támpontokat, értelmezési keretet az életmódbeli döntések meghozatalához, ezzel is segítve, hogy az egészséget támogató magatartásformák, megoldási módok, alternatívaként jelenjenek meg mindennapi életükbe.
- Ébresszen tiszteletet a természet iránt. Tudatosuljon bennük, hogy ők is részei a természetnek, az életnek, a helyi környezetünknek. Óvják, védjék környezetüket.

Az egészségre nevelés, egészségvédelem, mentálhigiéné feladatai:

- Az iskola feladata, hogy minden tevékenységével szolgálja a tanulók egészséges testi, lelki, szociális fejlődését.
- Nyújtson ismereteket a betegségek, balesetek, sérülések elkerülésére, az egészség megőrzésére.
- Segítse azon pozitív szokások, beállítódások kialakulását, amelyek a gyermekek egészségi állapotát javítják.
- Nevelje a tanulókat az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tiszteletére.
- Fejlessze a tanulók elfogadó és segítőkészségét

A megvalósulás szinterei:

I. Kötelező tanórák keretében:

- Mentálhigiénés és drog-prevenációs előadások szervezése, osztályfőnöki órák keretében.
- Testnevelés órák, mindennapos testedzés a sport és az egészséges életmód összefüggésének megismertetése.
- Életvitel-gyakorlati ismeretek: táplálkozás, balesetvédelem, munkavédelem.
- Környezetismeret, Természetismeret: testi egészség, tisztaság, az egészségmegőrzés biológiai alapjai.
- Történelem: személyi higiéné és gyógyítás a különböző történelmi korokban.
- Földrajz: a gyógyulás lehetőségei a hegyekben, barlangokban, gyógyfürdőkben.
- Környezetvédelem fontossága.

II. Szabadon választható tanórán kívüli foglalkozások alsó és felső tagozaton:

- Egészségre nevelés, egészségvédelem, mentálhigiénés foglalkozás: egészségnevelés óra keretében alsó és felső tagozaton, heti 1 órában.

A foglalkozások kidolgozása Csendes Éva: Életvezetési ismeretek és készségek c. programja alapján történik, illetve bevezetésre került az alsós és felsős évfolyamokon a Boldogságóra program, havonta 2 alkalommal.

A szabadon választható tanórán kívüli foglalkozások célja:

- megismerjék önmagukat és társaikat,
- megtanulják a csoportszerveződés és csoportmunka alapjait,
- tájékozódjanak környezetükben,
- megbizonyosodjanak az egészséges, biztonságos élet értékeiről,
- gyakorlatot szerezzenek a vészhelyzetek felismerésében, felfedezzék önmaguk megvédésének lehetőségeit.

A szabadon választható tanórán kívüli foglalkozások feladatai:

Minden évfolyamon:

- segítse azon pozitív beállítódásoknak és szokásoknak a kialakulását, melyek a gyermek egészségi állapotát javítják,
- neveljen az egészséges állapot örömteli megélésére, és a harmonikus élet értéként való tisztelésére,
- adjon ismereteket a betegségek, balesetek, sérülések elkerülésére, az egészség megőrzésére,
- az egészségnevelés feladata, hogy a gyerekeket a káros függőséghez vezető szokások kialakulásánál a megelőzésre neveljen

Az foglalkozások fő témakörei:

- I. Önismeret
- II. Én és a helyem a környezetben
- III. Egészséges és biztonságos élet
- IV. Veszélyeztető tényezők
- V. Óvd, véd magad!

A Boldogságórák célja:

A Boldogságórák célja nem az, hogy problémamentes életmodellt állítson a fiatalok elé, hanem, hogy vezérfonalat adjon az iskolásoknak, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint a testi-lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget.

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit. Az egyes témakörök sorrendben:

1. Boldogságfokozó hála
2. Optimizmus gyakorlása
3. Kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömek élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

Szabadidős tevékenységek:

- Versenyek, rendezvények, előadások, klubfoglalkozások e témakörben
- Séták, kirándulások
- Kamasz-Panasz tini ügyelet hetente egyszer (a védőnő vezetésével)

Programok:

1. Klubfoglalkozások tanulók számára
2. Projekt munka
3. Szabadidős tevékenységként napközi és tanulószobai foglalkozásokba beépítve
4. Városi EVP programokhoz való aktív kapcsolódás

1. Klubfoglalkozások tanulók számára

Az egészségfejlesztési programok megszervezésénél figyelembe kell vennünk a kortársak befolyásának szerepét is. Jól tudjuk, hogy a korai életszakaszokban jelentkező, aggodalomra okot adó, egészséget veszélyeztető magatartásformák az esetek jelentékeny százalékában kortárscsoport nyomására, hatására jelennek meg. Az első cigaretta elszívása, az első részegség, az első illegális droghasználat: mindegyik a társas tevékenység részeként történik meg, gyakran az „ifjúság kultúra” szerves elemeként. A serdülőkorú fiatalok számára a felnőttnél lényegesen hitelesebb a kortárs, aki éppen ezért sokkal jelentékenyebb véleményformáló hatással is van. E felismerést próbáljuk programjainkba is beépíteni.

I. félévben 1 interaktív foglalkozás az iskolai védőnő segítségével

II. félévben 1 foglalkozás a rendőrség szakembereinek segítségével

5. osztályosoknak osztályfőnöki óra keretein belül az iskolai védőnő bevonásával az egészséges táplálkozásról 1 foglalkozás

6. évfolyamon osztályfőnöki óra keretén belül az iskolai védőnő bevonásával dohányzás ártalmairól 1 foglalkozás

2. Projekt munka:

Szabadidős tevékenységként a délutáni foglalkozásokba beépítve, kapcsolódva az iskolai rendezvényekhez, az Öko munkacsoport rendezvényeihez.

3. Szabadidős tevékenységként napközi és tanulószobai foglalkozásokba beépítve:

November: fogászati hónap, minden csoportban különös nagy figyelmet kell fordítani a fogápolással, szájhygiéniával kapcsolatos ismeretekre

Május: melanoma prevenció beszélgetés a gyerekekkel, hogyan védekezzünk nyáron a napsugárzás ellen

4. Városi EVP programokhoz való aktív kapcsolódás

EVP programokhoz kapcsolódó feladatok folyamatos végzése, programokba való bekapcsolódás.

A környezeti nevelés fogalma, célja, feladatai

A NAT közös- minden műveltségterületen megtalálható követelményei fontos és elengedhetetlen feladatokat hordoznak. A környezeti nevelés minden fogyatékos tanuló nevelésében – a későbbi életvitel kialakítása érdekében – igen hangsúlyos a nevelési rendszerünkben. Iskolatípusunkban nagy segítséget jelenthet a nem intézményes környezeti nevelést folytatókkal való szoros együttműködés (civil szféra)

Ez módot ad arra, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók

- tevékenyen részt vállaljanak a település környezet és egészségvédelmi munkájában
- a tanulóink izoláltságukból kilépve megismerést nyerjenek a külső társadalmi környezetben.

Cél: a személyiségre való komplex ráhatással, intézményes keretek között megtervezni és tudatos pedagógiai folyamatban kialakítani és elősegíteni az ember környezettudatos magatartását, életvitelét.

A környezeti nevelés sikerkritériumai:

- értékeket ismertet meg, egészségmegtartó és emberbarát
 - értékrendeket, érzelmi viszonyulásokat alakít.
 - Fejleszti a megismerési képességeket
 - A cselekvési képességeket
 - Felszínre hozva a rejtett tartalékokat
 - Tantárgyakat, műveltségterületeket kapcsol egybe, láttatja meg az összefüggéseket
 - Aktivitást, valamint a globális nevelésre való érzelmi ráhangolódást eredményez
- A környezeti nevelés tárgya: maga a tanuló, akinek alapvető emberi joga van az egészséges élethez, a kulturált környezethez.

Feladatok:

- Eddigi életük során rögzült rossz szokások, torzulások leküzdése
- környezettudatos magatartás kialakítása
- konkrét ismeretek nyújtásával környezeti attitűdök kialakítása
- az érzelmi attitűdök kialakításával a pedagógiai munka segítése

Cselekvési terv:

- A, A lehető legszélesebb kitekintést kaphassák meg az őket körülvevő világban, annak változatosságából kiindulva, legyenek képesek megérteni az emberek közötti változatosságot.
- B, A tanulók olyan tevékenységbe való bevonása, amely maradandó hatást gyakorol a környezetre és a környezetileg helyes értékek kifejlesztését eredményezi.
- C, A teljesség élményének kialakítása a tanulók nevelésében. Ezáltal a létezés szépségének, örömeinek elérése, pozitív gondolkodásmód kialakítása.

Alapelv:

- az aktív felelős cselekvés
- tevékenységközpontúság
- az értékek továbbvitele
- közös környezet kialakítása, megóvása
- konfliktushelyzetek megoldása

A környezeti nevelés szinterei:

- közvetlen környezet, iskola
- osztálykirándulások, tanulmányi kirándulások, tanórán kívüli tevékenységek
- irányított megfigyelési gyakorlatok, épített környezet megfigyelése, falfirka, rongálások, negatív érzelmek kialakítása a másoknak kárt okozókkal szemben, következetes, állandó mintaadás a környezet és természetvédelemben.

A környezeti nevelés alkalmazása tanórákon:

Anyanyelv és irodalom műveltségi terület: Verseken, irodalmi műveken keresztül a természeti környezet szeretetének kialakítása

A környezettudatos magatartás kialakítása

Ember és társadalom műveltségi terület: Lakóhely természeti szépségei, annak megóvása.

A fogyasztói szokások, életvitel befolyásolása. Az emberekhez való viszony, pozitív és negatív érzelmek kialakítása, a szolidaritás, empátia, tolerancia, az erőszakmentesség, mint pozitív személyiségjegyek

Történelem műveltségi terület: A különféle korok életmódjai, környezetépítő romboló tevékenységei

Ember és természet, Földünk és környezetünk műveltségi terület: Teljes egészében a környezeti nevelés szolgálatában áll.

Művészetek műveltségterület: A környezeti nevelés pozitív erőit erősíti. Az ember és környezet esztétikáját, az élet és az alkotás szépségét, az értékek megőrzését.

Életviteli és gyakorlati ismeretek műveltségi terület: A környezetszennyezés elkerülése, a személyi higiénia a mentálhigiénés, életviteli szokások kialakítása, megerősítése. A közvetlen környezet anyagainak ökológikus felhasználására való megtanítás, környezetbarát eszközök előnyben részesítése.

Testnevelés műveltségi terület: Ember és környezet harmóniájának kialakítása. Egészséges életmód és környezeti lehetőségek kiaknázása, szabadban, vízben történő foglalkozások.

Az ismeretek elsajátítását segítő tevékenységek:

- megfigyelések
- gyűjtőmunka (közös, egyéni)
- terepgyakorlatok
- növénygondozás
- állat gondozás (lóápolás)
- állatvédelmi munkába való bekapcsolódás (madáretetés)
- rendszeres környezetszépítés
- vetélkedőkön, pályázatokon való rendszeres részvétel
- házi vetélkedők szervezése
- folyóiratok olvasása, közös feldolgozás, megbeszélés
- filmek, videó anyagok megtekintése
- szakember meghívása
- nemzeti parkok, természetvédelmi körzetek látogatása
- szituációs gyakorlatok
- táborozás, kerékpározás, úszás, szánkózás, lovaglás, stb.
- Föld napja rendezvény megszervezése
- Madarak, Fák napja rendezvény

Az iskola 2012-ben elnyerte az Ökoiskola címet. Az ökocsoport megalakulása után megalkotta a munkatervét, mely nyilvános. A munkaterv eseményterve minden évben rögzíti a környezet védelmével, megőrzésével, a fenntarthatósággal kapcsolatos konkrét feladatokat, felelősöket.

4. ÁLTALÁNOS ELJÁRÁSREND A PEDAGÓGIAI PROGRAMMAL KAPCSOLATBAN

4.1. A pedagógiai program elfogadása és nyilvánosságra hozása

- A pedagógiai program elfogadása a nevelőtestület hatáskörébe tartozik
- Véleményt nyilváníthat a szülői szervezet és a diákönkormányzat is
- Az elfogadásról szóló döntést nevelőtestületi értekezleten kell meghozni, és azt jegyzőkönyvben kell rögzíteni.
- Az elfogadott pedagógiai programot a hozzákapcsolódó dokumentumokkal be kell nyújtani a fenntartó által meghatározott időpontban jóváhagyásra (IT)
- A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni, hogy valamennyi partner, érdeklődő számára elérhető, megismerhető legyen.
- A pedagógiai program mindaddig érvényes, amíg törvényi, jogszabályi változások miatt módosításra, változtatásra felülvizsgálatára nem szorul.

4.2. Nyilvánosság színterei

A pedagógiai program nyilvános. A vezetők és közvetlen munkatársai számára az igazgatói irodában kerül elhelyezésre. A nevelőtestület az irodában nyomtatott és elektronikus formában megtekintheti a közös intézményi portálon. A partnerek az intézményi honlapon elektronikusan vagy nyomtatott formában az intézményvezetőtől kikérhetik.

Hódmezővásárhely, 2015. június 24.

Kissné Hatvani Erika
megbízott intézményvezető

Megjegyzés:

A pedagógiai program felülvizsgálata 2017. február 1-én megtörtént.

Hódmezővásárhely, 2017. február 1.

Kissné Hatvani Erika
megbízott intézményvezető

A pedagógiai program teljes körű felülvizsgálata 2020. június 30-án megtörtént.
Hódmezővásárhely, 2020. június 30.

Kissné Hatvani Erika
intézményvezető

A pedagógiai program módosítása 2023. január 13.-án megtörtént.
Hódmezővásárhely, 2023.01.13.

Csordás-Makó Ildikó
általános igazgatóhelyettes

A pedagógiai program módosítása 2025. augusztus 29.-én megtörtént.
Hódmezővásárhely, 2025.09.29.

5. MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet 51/2012.(XII.21.) EMMI rendelet 1. és 2. sz. melléklet. Kerettanterv Általános Iskola (1-4. évfolyamára, 5-8. évfolyamára)
2. sz. melléklet 51/2012.(XII.21.) EMMI rendelet 11.1. sz. melléklet. Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára.
3. sz. melléklet 51/2012.(XII.21.) EMMI rendelet 11.2. sz. melléklet. Kerettanterv értelmileg akadályozott tanulók számára.
4. sz. melléklet: Kerettanterv a pervazív fejlődési zavarban szenvedő autista, autisztikus gyermekek számára – Autizmus Alapítvány kerettanterve
5. sz. melléklet: Komplex prevenció óvodai program
6. sz. melléklet: Óvodai program pervazív fejlődési zavarban szenvedő gyermekeket nevelő óvodák számára
7. sz. melléklet: Taníts meg engem! Fejlesztőprogram beszédjavító óvodák számára
8. sz. melléklet: Mozgáskorlátozottak óvodai integrációs programja
9. sz. melléklet: Add a kezed! Középsúlyos értelmi fogyatékos óvodások nevelési programja
10. sz. melléklet: Mályva integráló - differenciáló óvodai program
11. sz. melléklet: Logopédiai terápia
12. sz. melléklet: Gyógypedagógiai lovaglás és lovas torna helyi tanterv
13. sz. melléklet: Terápiás úszás programja
14. sz. melléklet: Ayres terápia programja
15. sz. melléklet: Egyéni fejlesztés programja
16. sz. melléklet: A kompetenciamérés helyi rendszere
17. sz. melléklet: Komplex magatartás és személyiségfejlesztő program
18. sz. melléklet: Az integráltan nevelt értelmileg akadályozott tanulók értékelésének helyi formái, módja
19. sz. melléklet: Boldog iskola projekt^(2017.02.01.)
20. sz. melléklet: A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete: A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
21. sz. melléklet: A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete: Irányelvek, a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához
22. sz. melléklet: A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete: Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4 és 5-8. évfolyam.
23. sz. melléklet: A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete: Kerettanterv középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára
24. sz. melléklet: A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete: Kerettanterv általános iskola 1-4 és 5-8. évfolyam tanulók számára
- 25.sz melléklet Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve
- 26.sz. melléklet Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9–10. évfolyamának közismereti kerettanterve
- 27.sz melléklet Munkapiac választható tantárgy
https://www.oktatasi.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_7_melleklet

19. sz. melléklet

BOLDOG ISKOLA

A program megismerése, bevezetésének előzményei

A Boldogságórát Magyarországon 2014 szeptemberében indította el a **Jobb Veled a Világ Alapítvány** szervezésében **Bagdi Bella**, az alapítvány elnöke.

„Arra törekszünk, hogy a Boldogságórák derűs és élmény gazdag feladatai, játéakai, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermekeink így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőttiséghez vezető utat, majd boldogságra képes emberré válhatnak.” /Prof. Dr. Bagdy Emőke, a Boldogságóra program fővédnöke/

Egyre több országban sikerrel alkalmazzák a Boldogságórát, amelyeken a diákok csoportosan és egyénileg ismerik meg a boldogság fő összetevőit. Mindeközben olyan gyakorlatok elvégzésére inspirálják őket, amelyek – a boldogságkutatók tapasztalatai alapján – hozzájárulnak a gyerekek boldogság szintjének növekedéséhez. Magyarországon a Jobb Veled a Világ Alapítvány szervezésében a Boldogság Intézet szakmai csapata egy teljes programot kidolgozott ki a diákok boldogságra való tanítására. Számos vizsgálat bizonyítja, hogy a Boldogságórák csökkentik a tanulók szorongását, miközben erősíti önbizalmukat. Így nemcsak kiegyensúlyozottabbá válnak a gyerekek, de az iskolában is jobban teljesítenek. A Boldogságóra tapasztalataiból születettek meg a Boldogságóra kézikönyvek és munkafüzetek.

A Boldogságóra célja

A Boldogságóra célja nem az, hogy problémamentes életmodellt állítson a fiatalok elé, hanem, hogy vezérfonalat adjon az iskolásoknak, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint a testi-lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget.

A teljes **Boldogságóra program** 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit. Az egyes témakörök sorrendben:

1. Boldogságfokozó hála
2. Optimizmus gyakorlása
3. Kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömek élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

A program fővédnöke Prof. Dr. Bagdy Emőke, aki szakmai tanácsaival segíti a programot. Az ő neve önmagában garancia arra, hogy ez egy olyan program, amit érdemes eljuttatni a gyerekekhez.

Már több, mint 3000 pedagógus csatlakozott a programhoz, és a harmadik tanévben Bőjte Csaba erdélyi gyermekotthonaiban is tartanak már boldogságórákat!

Az ELTE Pozitív Pszichológia Laboratóriuma Prof. Oláh Attila vezetésével a 2015/16-os tanévben tudományosan mérte a program hatékonyságát és a végeredmény: pozitív hatással van a tanulók lelki fejlődésére a boldogságóra!

Immár a harmadik évad indul el 2016/17-es tanévben.

A programról Prof. Dr. Sonja Lyubomirsky, a nemzetközileg elismert boldogságkutató is elismerően nyilatkozott: *“Ez a program mind a tartalmát, mind a platformot tekintve forradalmian új kezdeményezés. Aki végigcsinálja, egészen más emberré válik, mint amikor belefogott.”*

Boldog Iskola Pályázat

2016. szeptember

Intézményünk, az Aranyossy Ágoston Református Óvoda és Általános Iskola sajátos nevelési igényű óvodás és általános iskoláskorú gyermekek nevelését-oktatását látja el. Jelenleg két óvodai és tizenkét tanulócsoportban foglalkozunk *tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott, mozgássérült, beszéd fogyatékos, autizmus spektrumzavarral küzdő, érzékszervi fogyatékos, valamint pszichés fejlődési zavarral küzdő* gyermekekkel.

A nevelés nálunk kiemelt fontosságú feladat, hiszen a viselkedésproblémák mindennapos feladatokat adnak pedagógusainknak, dolgozóinknak. Ezért évek óta próbálkozunk személyiségfejlesztő programok alkalmazásával, havi rendszerességgel személyiségfejlesztő napok szervezésével tanulóinknak.

Így találtunk rá a **Boldog Iskola Pályázat** kiírásra és érdeklődéssel figyeltünk fel rá. A felhívásban ismertetett tananyag és lebonyolítás –véleményünk szerint- illeszkedne a havi személyiségfejlesztő programunkba, s az újítás mindenképpen motiváló és frissítő erejű lenne mind a gyermekeknek, mind a lebonyolítást vállaló pedagógusoknak.

Ennek köszönhetően 2016. májusában tantestületünk kreatív- kézműves csoportja úgy döntött, vállalja egy **boldogsággal** elkészítését néhány ügyes és lelkes gyermekkel. Mivel intézményünk épületében egy ideig kisebb-nagyobb felújítások zajlanak, az időtállóság jegyében elhatároztuk, hogy vászonra kerül a kép, amelyet az iskola folyosóján kifeszítünk. Még a nyár elején elkészült a festmény. A képet, valamint a készítés folyamatát lefényképeztük. A fotókat a rövid ismertetővel a megadott helyre elküldjük.

A kép alapja fehér lepedővászon, melyre a tanulók rajzolták rá a formákat, majd temperával kifestették. Természetesen pedagógusi irányítással és támogatással. A festmény témája bibliai vonatkozású: Noé összegyűjti párban az állatokat, hogy a bárkába vezesse őket. A témaválasztás előtt pályázatot hirdettünk tanulóink között. Ötleteket vártunk a kép témájához. Végül – a beérkezettek közül- a bibliai téma mellett döntöttünk, hisz református fenntartású intézmény vagyunk.

A pályázat nyert, így Intézményünk egy évre átvehette a **Boldogiskola** címet.

Megkaptuk a foglalkozásokhoz szükséges eszközöket, anyagokat és vállaltuk, hogy legalább egy csoportban havonta egy foglalkozást megtartunk, és azt hivatalosan dokumentáljuk is.

Boldogságórák

2016. szeptember hónapban az intézményi munkatervben rögzítettük, hogy minden tanulócsoporthoz havi rendszerességgel Személyiségfejlesztő foglalkozást tartunk. E program keretén belül szeretnénk volna alkalmazni a **Boldogság Programot**.

A tanév folyamán 10 foglalkozást tartunk a fent említett 10 témakörben.